

STORTINGET

Innst. 12 S

(2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen
om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under
Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under
Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet
(rammeområde 16)

Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022)

Innhold

Side

1.	Innledning	1
1.1	Om budsjettforliket	1
1.2	Oversikt over regjeringens budsjettforslag.....	2
2.	Oppfølging av anmodningsvedtak	6
3.	Generelle merknader for rammeområde 16	6
3.1	Generelle merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet.....	6
3.2	Generelle merknader fra Høyre og Venstre.....	9
3.3	Generelle merknader fra Fremskrittspartiet.....	14
3.4	Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti.....	16
3.5	Generelle merknader fra Rødt.....	17
4.	Kunnskapsdepartementet	19
4.1	Kap. 200 Kunnskapsdepartementet	19
4.2	Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag.....	19
5.	Grunnopplæringen	19
5.1	Kap. 220 Utdanningsdirektoratet.....	19
5.2	Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet	20
5.3	Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene.....	20
5.4	Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	21
5.5	Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	21
5.6	Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre.....	21
5.7	Kap. 225 Tiltak i grunnsopplæringen.....	22
5.8	Kap. 3225 Tiltak i grunnsopplæringen	23
5.9	Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnsopplæringen.....	23
5.10	Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler	29
5.11	Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.	30
5.12	Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem	31
5.13	Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem.....	32
6.	Barnehager	32
6.1	Kap. 231 Barnehager.....	32
7.	Høyere yrkesfaglig utdanning	34
7.1	Kap. 240 Fagskoler.....	34
7.2	Kap. 241 Felles tiltak for fagskoler	35
7.3	Kap. 242 Norges grønne fagskole – Vea.....	36
7.4	Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Vea	36
8.	Kompetansepolitikk og livslang læring	36
8.1	Kap. 251 22. juli-senteret	36
8.2	Kap. 253 Folkehøgskoler.....	36
8.3	Kap. 254 Studieforbund mv.....	37
8.4	Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.....	38
8.5	Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	39
8.6	Kap. 257 Kompetanseprogrammet.....	39
8.7	Kap. 258 Tiltak for livslang læring	40

	Side
9. Høyere utdanning og forskning	40
9.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler	40
9.2 Kap. 270 Studentvelferd	44
9.3 Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	45
9.4 Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	45
9.5 Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning.....	45
9.6 Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør.....	47
9.7 Kap. 274 Universitetssenteret på Svalbard	47
9.8 Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning	47
9.9 Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning.....	48
9.10 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene	48
9.11 Kap. 285 Norges forskningsråd	48
9.12 Kap. 286 Regionale forskningsfond	49
9.13 Kap. 287 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter.....	49
9.14 Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak	49
9.15 Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak.....	50
9.16 Kap. 289 Vitenskapelige priser	50
10. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet	50
10.1 Kap. 920 Norges forskningsråd	50
10.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet	51
10.3 Kap. 3923 Havforskningsinstituttet.....	51
10.4 Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	51
10.5 Kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	51
10.6 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling	52
11. Forskning under Landbruks- og matdepartementet	52
11.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon.....	52
12. Utdanningsstøtte	52
12.1 Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning	52
12.2 Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning	54
12.3 Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning.....	54
13. Omtale av særlige tema	54
13.1 Oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.....	54
14. Oversikt over partienes forslag til bevilgninger/alternative statsbudsjetter på rammeområde 16	55
15. Komiteens tilråding	59

Vedlegg

STORTINGET

Innst. 12 S

(2021–2022)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2022, kapitler under Kunnskapsdepartementet samt forskningskapitler under Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet (rammeområde 16)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Øystein Mathisen, Lise Selnes og Elise Waagen, fra Høyre, Margret Hagerup, Kari-Anne Jønnes og Jan Tore Sanner, fra Senterpartiet, Maren Grøthe og Marit Knutsdatter Strand, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, fra Sosialistisk Venstreparti, Freddy André Øvstegård, fra Rødt, lederen Hege Bae Nyholt, og fra Venstre, Abid Raja, viser til Stortingets forretningsorden § 43 om fagkomiteenes behandling av statsbudsjettet.

Komiteen viser til at regjeringen Solberg la frem Prop. 1 S (2021–2022) 12. oktober 2021 og regjeringen Støre la frem Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) 8. november 2021.

Regjeringspartiene Arbeiderpartiet og Senterpartiet inngikk 29. november 2021 forlik med Sosialistisk Venstreparti om statsbudsjettet for 2022.

Komiteen viser videre til Stortingets behandling av Innst. 2 S (2021–2022) og løse forslag 2. desember

2021 med vedtak 7. desember 2021, der nettorammebe- løp for hvert enkelt rammeområde ble vedtatt. For rammeområde 16 er netto sum fastsatt til 86 391 109 000 kroner.

Komiteen behandler i denne innstillingen regjeringens forslag til statsbudsjett for 2022 under rammeområde 16 Utdanning og forskning, etter den vedtatte inndelingen i rammeområder, jf. Innst. 18 S (2021–2022). Rammeområde 16 omfatter inntekt- og utgifts- kapitler under Kunnskapsdepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Landbruks- og matdepartementet.

Komiteen avholdt åpen høring om budsjettproposisjonen 26. oktober og 8. november 2021. Komiteen har i tillegg mottatt en rekke skriftlige innspill.

Komiteen viser videre til vedlagte rettelser fra Kunnskapsdepartementet av 4. november 2021.

Komiteen fremmer på denne bakgrunn forslag om bevilgninger under de rammeområdene som er til- delt utdannings- og forskningskomiteen.

1.1 Om budsjettforliket

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettforliket mellom de tre partiene, der det er foreslått betydelige satsinger på velferd og klimatiltak, som kombinert med skatte- og avgiftsendringer gir et mer rettferdig Norge. Inntekts- gruppene med inntekt under 750 000 kroner får skatte- kutt sammenlignet med 2021. Økt satsing på grønn in- dustri, endringer av klimarelaterte avgifter og en rekke andre klimatiltak vil bidra til at Norge kutter utslipp mot 2030. Flere av de usosiale kuttene til regjeringen Solberg gjennom åtte år er reversert, og partiene gjør

viktige velferdssatsinger som gratis halvdagsplass i SFO, billigere barnehage og forbedringer innenfor tannhelse, som gir vanlige folk lavere utgifter og mer og bedre velferd.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg gjennomførte målrettede tiltak for å løfte lavinntektsfamiliene. Dette omfatter bl.a. gratis kjernetid og moderasjonsordninger i barnehager som kommer 45 000 familier til gode, redusert foreldrebetaling i SFO for lavinntektsfamilier og gratis tilbud i utvalgte kommuner, og 8 200 i økt barne-

trygd for de minste barna. Regjeringen Solberg startet også en nasjonal utrulling av fritidskortet. Denne ordningen skulle sikre alle barn muligheten til å delta i fritidsaktiviteter. Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti har valgt å kutte fritidskortet.

Disse medlemmer vil også understreke at en god barnehage og skole er det viktigste tiltaket for å sikre alle like muligheter og bevare et samfunn med små forskjeller. En målrettet innsats gjennom åtte år har løftet kvaliteten i skolen og bidratt til at stadig flere ungdommer fullfører videregående skole.

1.2 Oversikt over regjeringens budsjettforslag

Tabellen under viser regjeringen Støres forslag til statsbudsjett for 2022 for rammeområde 16, jf. Prop. 1 S (2021–2022).

90–99-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 16

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2021–2022) med Tillegg 1
Utgifter			
Kunnskapsdepartementet			
200		Kunnskapsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	366 860 000
	21	Spesielle driftsutgifter	16 500 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 170 000
201		Analyse og kunnskapsgrunnlag	
	21	Spesielle driftsutgifter	261 361 000
220		Utdanningsdirektoratet	
	1	Driftsutgifter	352 926 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	200 805 000
	70	Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	74 700 000
221		Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene	
	1	Driftsutgifter	16 066 000
222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	
	1	Driftsutgifter	151 011 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 067 000
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre	
	70	Freds- og menneskerettighetssentre	107 460 000
	71	Det europeiske Wergelandsenteret	11 672 000
225		Tiltak i grunnsopplæringen	
	1	Driftsutgifter	23 902 000
	21	Spesielle driftsutgifter	114 780 000
	60	Tilskudd til landslinjer	247 269 000
	63	Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	94 733 000
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	30 705 000
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	128 796 000
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot anti-semittisme	15 477 000
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk	9 154 000
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	310 689 000

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2021–2022) med Tillegg 1
	69 Tiltak for fullføring av videregående opplæring	832 334 000
	74 Prosjekttilskudd	6 914 000
	75 Grunntilskudd	104 436 000
226	Kvalitetsutvikling i grunnpoplæringen	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 657 687 000
	22 Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 683 724 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	44 000 000
	61 Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	61 919 000
	64 Programfinansiering av 0–24-samarbeidet	41 583 000
	71 Tilskudd til vitensentre	94 651 000
227	Tilskudd til særskilte skoler	
	63 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	44 552 000
	78 Tilskudd	186 434 000
228	Tilskudd til frittstående skoler mv.	
	70 Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	3 198 229 000
	71 Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	1 740 303 000
	72 Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	155 354 000
	73 Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	109 297 000
	74 Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	13 335 000
	75 Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	401 325 000
	76 Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	60 813 000
	77 Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	30 309 000
	78 Kompletterende undervisning	25 416 000
	79 Toppidrett	79 415 000
	81 Elevutveksling til utlandet	2 247 000
	82 Kapital- og husleietilskudd til friskoler	70 504 000
	84 Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen	7 200 000
230	Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1 Driftsutgifter	620 422 000
	21 Spesielle driftsutgifter	25 000 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 910 000
231	Barnehager	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	516 853 000
	63 Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	144 549 000
	66 Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	17 342 000
	70 Tilskudd til svømming i barnehagene	72 233 000
240	Fagskoler	
	60 Driftstilskudd til fagskoler	1 130 826 000
	61 Utviklingsmidler til fagskoler, <i>kan overføres</i>	50 701 000
241	Felles tiltak for fagskoler	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 754 000
242	Norges grønne fagskole – Veia	
	1 Driftsutgifter	30 853 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 338 000
251	22. juli-senteret	
	1 Driftsutgifter	17 695 000
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	10 000 000

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S (2021–2022) med Tillegg 1
253	Folkehøgskoler	
	70 Tilskudd til folkehøgskoler	1 039 311 000
	71 Tilskudd til Folkehøgskolerådet	5 693 000
	72 Tilskudd til Nordiska folkhøgskolan	726 000
254	Studieforbund mv.	
	70 Tilskudd til studieforbund	70 712 000
	73 Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	3 601 000
256	Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	
	1 Driftsutgifter	353 046 000
	21 Spesielle driftsutgifter	11 931 000
257	Kompetanseprogrammet	
	21 Spesielle driftsutgifter	7 250 000
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	305 873 000
258	Tiltak for livslang læring	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	148 424 000
260	Universiteter og høyskoler	
	50 Statlige universiteter og høyskoler	39 356 360 000
	70 Private høyskoler	2 076 647 000
270	Studentvelferd	
	74 Tilskudd til velferdsarbeid mv.	106 588 000
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i>	959 158 000
271	Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	
	1 Driftsutgifter	162 683 000
	21 Spesielle driftsutgifter	4 000 000
272	Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning	
	51 Tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	113 562 000
	52 Tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	353 119 000
	71 Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	122 395 000
	72 Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 52</i>	116 817 000
273	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	
	50 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	179 152 000
274	Universitetscenteret på Svalbard	
	70 Tilskudd til Universitetscenteret på Svalbard	158 265 000
275	Tiltak for høyere utdanning og forskning	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	143 432 000
	70 Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	82 073 000
284	De nasjonale forskningsetiske komiteene	
	1 Driftsutgifter	19 839 000
285	Norges forskningsråd	
	52 Langsiktig, grunnleggende forskning	1 708 476 000
	53 Sektorovergripende og strategiske satsinger	1 885 508 000
	54 Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	765 607 000
	55 Virksomhetskostnader	783 837 000
286	Regionale forskningsfond	
	60 Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	159 012 000
287	Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	
	57 Grunnbevilgninger til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	228 426 000
288	Internasjonale samarbeidstiltak	
	21 Spesielle driftsutgifter	53 307 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2021–2022) med Tillegg 1
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	299 268 000
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 310 007 000
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett	607 032 000
	75	UNESCO-kontingent	22 556 000
	76	UNESCO-formål	4 350 000
289		Vitenskapelige priser	
	51	Holbergprisen	17 492 000
	71	Abelprisen	17 011 000
	72	Kavliprisen	11 635 000
<i>Nærings- og fiskeridepartementet</i>			
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd til næringsrettet forskning	1 777 800 000
	51	Tilskudd til marin forskning	445 450 000
923		Havforskningsinstituttet	
	1	Driftsutgifter	603 000 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	433 400 000
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	200 300 000
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Driftsutgifter	182 200 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	186 400 000
928		Annen marin forskning og utvikling	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 200 000
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	70 550 000
	72	Tilskudd til Nofima AS	96 900 000
<i>Landbruks- og matdepartementet</i>			
1137		Forskning og innovasjon	
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	216 290 000
	51	Grunnbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	195 298 000
	54	Næringsrettet matforskning m.m.	175 000 000
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	3 000 000
<i>Statsbankene</i>			
2410		Statens lånekasse for utdanning	
	1	Driftsutgifter	407 272 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	28 162 000
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	8 346 941 000
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	3 743 822 000
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	660 491 000
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 346 441 000
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	885 537 000
	74	Tap på utlån	415 500 000
Sum utgifter rammeområde 16			92 081 695 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3220		Utdanningsdirektoratet	
	1	Inntekter ved oppdrag	2 406 000
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester	
	2	Salgsinntekter mv.	21 040 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S (2021–2022) med Tillegg 1
3225		Tiltak i grunnopplæringen	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	11 201 000
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem	
	1	Inntekter ved oppdrag	25 000 000
	2	Salgsinntekter mv.	7 295 000
3242		Norges grønne fagskole – Vea	
	2	Salgsinntekter mv.	5 108 000
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 341 000
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse	
	1	Inntekter ved oppdrag	4 824 000
	2	Salgsinntekter mv.	396 000
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen	
	1	Inntekter ved oppdrag	4 000 000
	2	Salgsinntekter mv.	646 000
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning	
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000
3288		Internasjonale samarbeidstiltak	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	17 441 000
3923		Havforskningsinstituttet	
	1	Oppdragsinntekter	446 780 000
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy	
	1	Oppdragsinntekter	186 230 000
5310		Statens lånekasse for utdanning	
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	6 300 000
	29	Termingebyrer	1 161 000
	89	Purregebyrer	92 913 000
<i>Renter og utbytte mv.</i>			
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning	
	80	Renter	4 795 128 000
Sum inntekter rammeområde 16			5 629 220 000
Netto rammeområde 16			86 452 475 000

2. Oppfølging av anmodningsvedtak

Komiteen viser til at det i Prop. 1 S (2021–2022) er gitt en oversikt over oppfølgingen av Stortingets anmodningsvedtak på Kunnskapsdepartementets ansvarsområde.

Komiteen viser til at det i proposisjonen gjøres rede for oppfølging av i alt 46 anmodningsvedtak fra stortingssesjonen 2020–2021 på komiteens ansvarsområde og 23 vedtak fra tidligere sesjoner.

Komiteen viser til at det fremgår av Prop. 1 S (2021–2022) at regjeringen Solberg anser at oppfølgingen av 50 vedtak ikke er avsluttet. Komiteen legger til grunn at arbeidet med oppfølging av disse vedtakene videreføres.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til regjeringens rapportering på ulike anmodningsvedtak i budsjettproposisjonen. Flertallet tar i denne innstillingen ikke stilling til oppfølgingen av vedtakene eller regjeringen Solbergs konklusjon om hvorvidt et vedtak er fulgt opp eller ikke. Det vil bli gjort ved behandling av Meld. St. 4 (2021–2021).

3. Generelle merknader for rammeområde 16

3.1 Generelle merknader fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen

Solberg la frem statsbudsjettet 12. oktober og gikk av 14. oktober 2021. Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen tiltrådte samme dag og la frem tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet 8. november 2021. Disse medlemmer viser til at Arbeiderparti–Senterparti-regjeringen har hatt kort tid til å vurdere endringer i budsjettet for 2022.

Disse medlemmer viser til at Hurdalsplattformen staker ut en ny og mer rettferdig kurs for landet, hvor folk over hele Norge igjen skal oppleve at deres liv og interesser står øverst på dagsordenen. Forslagene som nå fremmes, er et første skritt i retning av å nå målene i Hurdalsplattformen. Aller viktigst er trygt arbeid til alle og gode velferdstjenester nær folk i hele landet. Disse medlemmer vil understreke at det er ved å bygge på det beste ved landet vårt at folk blir med på store samfunnsloft. Sterke fellesskap, høy tillit og små forskjeller er avgjørende for at folk trygt kan være med på å utvikle hele Norge. Disse medlemmer viser til at når regjeringen i budsjettforslaget prioriterer tiltak som svarer på utfordringer folk opplever i hverdagen, og som bygger opp tilliten og fellesskapet og ned forskjellene mellom folk, så ruster det også Norge for å løse de store utfordringene som ligger foran oss, som klimakrise, digitalisering, sentralisering og å løse velferdsstatens store oppgaver.

Disse medlemmer viser til at målet for regjeringens økonomiske politikk er en økonomisk vekst som bidrar til arbeid til alle, mer rettferdig fordeling som reduserer de sosiale og geografiske forskjellene, og en sterk velferdsstat med gode tjenester uavhengig av folks lommebok og bosted. Gode vilkår for oppvekst og utdanning i hele landet er en forutsetning for øvrig vekst i samfunnet.

Kunnskap for framtida

Disse medlemmer mener koronapandemien har forsterket behovet for sterke fellesskap der man løser de store utfordringene sammen og sørger for at krisa ikke skaper større forskjeller. Disse medlemmer vil særlig trekke fram de som har stått, og fortsatt står, i førstelinja under pandemien i barnehager, skoler og utdanningsinstitusjoner. Denne innsatsen er uvurderlig for å kunne gi barn, elever, studenter og voksne et godt og tilpasset skole- og utdanningstilbud også under krevende og skiftende omstendigheter. Disse medlemmer er glade for at regjeringen fortløpende vurderer behovet for ytterligere tiltak i dialog med smittevernmyndighetene og kommunene.

Gode barnehager gir barn en god start

Disse medlemmer viser til at gode barnehager er et viktig bidrag til å gi alle barn en trygg og god oppvekst og like muligheter. I barnehagen skal barn oppleve inkludering, fellesskap og vennskap og møte nok

trygge voksne med rett kompetanse. De ansatte skal få tillit til å bruke tid og fagkunnskap sammen med barna. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen har varslet at den vil innføre et tydelig regelverk for private barnehager som sikrer bedre demokratisk styring og kontroll med barnehagesektoren, og at dette regelverket skal stoppe utviklingen med kommersielle oppkjøp av stadig flere barnehager. Blant annet vil regjeringen gi små privateide og ideelle barnehager bedre rammevilkår samt arbeide videre med anbefalingene fra Storberget-utvalget. Disse medlemmer ser frem til oppfølgingen og arbeidet med et nytt finansieringssystem.

Disse medlemmer viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), der regjeringen foreslår at maksimalprisen i barnehage reduseres til 3 050 kroner fra 1. august 2022. Disse medlemmer mener dette er et viktig bidrag til en forutsigbar barnehagepris for alle småbarnsfamilier, og at det vil gi barnefamilier bedre økonomi og gjøre barnehagen mer tilgjengelig. Reduksjonen i pris tilsvarer en reduksjon tilbake til nivået fra barnehageforliket.

Flere kvalifiserte lærere over hele landet

Disse medlemmer mener at det viktigste for barn og unges læring, mestring og trivsel er at de møter kvalifiserte lærere som har tid til å se den enkelte eleven. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen vil møte den varslede lærermangelen med en bred satsing på å rekruttere, utdanne og beholde flere kvalifiserte lærere. Det er fortsatt et stort behov for en satsing på etter- og videreutdanning i skolen. Disse medlemmer vil særlig trekke fram at kompetanseutviklingen for lærere skal fortsette, og at etter- og videreutdanningstilbudet skal utvides til flere fag og viktige områder som klasseledelse, digitale læremiddel, tilpasset opplæring og spesialpedagogikk.

Det er også varslet flere grep for å sikre kvalifiserte lærere. Disse medlemmer viser til at regjeringen allerede har sendt på høring et forslag til endrede opp-takskrav til lærerutdanningen, som innebærer at man ikke trenger å ha karakteren 4 i matematikk, men i stedet ha minst 40 skolepoeng og karakteren 3 i matematikk og norsk om man vil ta lærerutdanning. For de som ikke har høy nok poengsum, opprettholdes dagens ordning med krav om karakteren 4 i matematikk, karakteren 3 i norsk og 35 skolepoeng. Regjeringen har alt startet jobben med å sikre flere kvalifiserte lærere i skolen enn i dag og tar den varslede lærermangelen på alvor.

En fellesskole der alle elever lærer, mestrer og trives godt

At barn og unge med ulik bakgrunn lærer sammen i skolen, er viktig for fellesskapet, det reduserer forskjeller og bygger opp elevenes tillit til hverandre. Fellesskolen skal gi elevene gode fagkunnskaper, ferdigheter og et

bredt grunnlag for videre utdanning, arbeid og deltakelse. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen vil videreføre fagfornyelsen og arbeide for å utløse det fulle potensialet i nye læreplaner. Regjeringen vil også innføre en tillitsreform i skolen i dialog med partene samt gjennomgå behovet for nye former for vurdering i tråd med nye læreplaner og undervisningsformer. Disse medlemmer understreker behovet for en styring av utdanningssektoren som er basert på tillit og respekt for faglighet og profesjonalitet.

Disse medlemmer viser til regjeringen Stoltenberg IIs mål om et universelt utformet Norge innen 2025, som ble fjernet av regjeringen Solberg. Manglende universell utforming er en betydelig utfordring og skaper unødige barrierer som virker begrensende for manges deltakelse i utdanning, yrkesliv og fritidsaktiviteter og muligheter på boligmarkedet.

Mer praktisk læring i skolen

Barn og unge skal oppleve at praktiske evner og ferdigheter blir vektlagt i skolen og er verdifulle for samfunnet. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen vil styrke praktisk læring i skolen og begynne med en ungdomsskolereform som skal gi elevene mer praktisk læring og forberede både til yrkesfaglig og studieforberedende opplæring. Dette omfatter blant annet å legge til rette for at skolene har nødvendig kompetanse, utstyr og læringsarenaer til å kunne ta i bruk praktiske læringsmetoder i fagene.

Elever må ha det bra for å lære bra

Skoler der elever lærer godt, er også kjennetegnet av høy trivsel. Elever må ha det bra for å lære bra og skal få rask og koordinert hjelp for å hindre at ulike utfordringer ødelegger for læring og trivsel. Disse medlemmer vil understreke at barn og unge skal ha et trygt og godt skolemiljø, og at mobbing på skolen og andre arenaer skal forebygges og raskt tas tak i når det oppstår.

En skolefritidsordning der alle barn får delta

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen har en klar ambisjon om å øke kvaliteten og gi flere mulighet til å delta i skolefritidsordningen (SFO) og i tillegg vil videreføre arbeidet med nasjonal rammeplan. Disse medlemmer mener at kompetansen til de ansatte er noe av det viktigste i SFO, og støtter at det skal legges bedre til rette for tilbud om kompetanseutvikling og flere hele stillinger i SFO.

Videregående opplæring skal gi grunnlag for arbeid og utdanning

Videregående opplæring skal gi elever yrkeskompetansen og studiekompetansen de trenger i arbeidslivet og videre utdanning, og legge grunnlaget for at de kan delta i samfunnet og leve gode liv. Disse medlemmer vil understreke at norsk nærings- og samfunnsliv

trenger flere fagarbeidere for å bygge den moderne velferdsstaten og en industri i verdenstoppen. Hvert år står mange ungdommer uten den læreplassen de trenger for å fullføre videregående opplæring. I 2020 var det rundt 7 000 søkere til læreplass som ikke hadde fått godkjent lærekontrakt ved utgangen av året, hvorav 4 400 hadde ungdomsrett. Det er for mange som ikke får læreplass, og for få som gjennomfører med fag- eller svennebrev. Disse medlemmer mener at det at ungdom ikke får muligheten til å fullføre videregående og få fagbrev, er et tap for samfunnet og den enkelte.

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen er tydelig på at flere skal kunne fullføre videregående opplæring, og regjeringen har et uttalt mål om å sikre læreplass for alle ungdommer som er kvalifisert etter Vg2, i samarbeid med fylkeskommunene og arbeidslivet. Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil gjennomføre et løft for yrkesfagene, som begynner med styrket praktisk læring i grunnskolen, bedre yrkesfagopplæring i skole og læretid samt styrket innsats for seriøse vilkår i arbeidslivet, og viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen understreker at alle elever skal få faglige utfordringer og oppfølgingen de trenger for å lære godt og gjennomføre videregående skole.

Styrke høyere yrkesfaglig utdanning

Fagskolene skal gi høyere yrkesfaglig utdanning av høy kvalitet og være et likeverdig yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen vil gi fagskoleutdanningene en viktigere rolle i livslang læring med flere fagskoleplasser og jobbe for et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet for å møte fremtidens kompetansebehov.

En storsatsing på utdanning i hele landet

Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen varsler at den vil føre en ambisiøs og offensiv kunnskapspolitikk og bygge sterke profesjonsutdanninger av høy kvalitet i hele landet. Det er nødvendig å styrke det regionale utdanningstilbudet og gjøre utdanning og livslang læring tilgjengelig der folk bor. Slik blir det enklere for folk å få kompetansepåfyll og mer utdanning, mens bedrifter og kommuner kan rekruttere bredere og få tilgang på flere fagfolk.

Disse medlemmer peker her på Hurdalsplattformens formuleringer om at det skal lanseres en reform for desentralisert utdanning i hele landet, som vil være med på å dekke behovet for kompetanse i offentlig og privat sektor. Disse medlemmer viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) foreslås å øke bevilgningen til fleksibel og desentralisert utdanning med 100 mill. kroner, inkludert utdanningsstøtte, for å legge til rette for desentralisert utdanning over hele landet.

Forskning, utdanning og kompetanse for hele landet

Kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap til å skape verdier og å løse samfunnsutfordringer lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Hurdalplattformen vil styrke norsk forskning, både i offentlig regi og i næringslivet, og prioritere et løft for forskning på klima og omstilling.

Disse medlemmer viser til at regjeringen videre vil bedre arbeidsvilkårene, redusere midlertidigheten og styrke rekrutteringen, likestillingen og mangfoldet i høyere utdanning og forskning. Disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om kunnskapens egenverdi, forskningens integritet og den akademiske friheten, og at regjeringen understreker at gratisprinsippet i norsk høyere utdanning ligger fast.

Stadig flere søker seg til høyere utdanning, og disse medlemmer er glade for at regjeringen vil hegne om lik rett til utdanning i hele landet, uavhengig av økonomi og familiesituasjon. Et godt studietilbud, en trygg økonomi og en rimelig plass å bo er svært viktig for læringen og livskvaliteten til studentene.

Disse medlemmer viser til at regjeringen har varslet en tillitsreform i høyere utdanning, og at det er et mål å avbyråkratisere og gjennomgå oppgavene til direktoratene ved å overføre mer myndighet til institusjonene og tilbakeføre oppgaver til departementene. Det er videre et mål å gjennomgå sentrale pålegg, rapporteringskrav og intensivordninger med sikte på forenkling, opprydding og avbyråkratisering i sektoren.

Bygg og infrastruktur har betydning for kvaliteten i undervisning og forskning, og disse medlemmer viser til Hurdalplattformens formulering om en prioritingsliste for nybygg og investeringer som en del av en ny langtidsplan for forskning og høyere utdanning, og disse medlemmer mener dette vil være et viktig langsiktig grep for utdannings- og forskningsmiljøene.

Kompetansereform for livslang læring

Norsk arbeidsliv stiller høye krav til arbeidstakernes kunnskap og kompetanse. I årene fremover vil kravene øke, og disse medlemmer viser til at regjeringen vil gjennomføre en kompetansereform for arbeidslivet som svarer på behovene til både arbeidsfolk og arbeidsgivere for oppdatert og formalisert kompetanse. Disse medlemmer viser til at reformen skal utformes i dialog med partene i arbeidslivet.

Folkehøgskolene gir læring for livet

Folkehøgskolene er et verdifullt alternativ til det formelle utdanningssystemet. De gir lærelyst og ny motivasjon, i tillegg til å drive allmenndanning og utvikle ferdigheter for livet, og disse medlemmer er glade for at folkehøgskolenes rolle og hensikt så tydelig understrekes i Hurdalplattformen.

3.2 Generelle merknader fra Høyre og Venstre

Veien ut av pandemien

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil peke på hvordan covid-19-pandemien har ført verden inn i en helsekrise, en økonomisk krise, en rekordstor arbeidsledighet og et ekstraordinært behov for tilpasning og omstilling for både samfunnet og den enkelte. Disse medlemmer vil særlig anerkjenne den ekstraordinære innsatsen som har blitt lagt ned av barn, elever, studenter, foreldre, ledere og ansatte i barnehage, skole og utdannings- og forskningssektoren, og at dette har krevd mye av mange. Disse medlemmer er glade for regjeringen Solbergs innsats for å skjerme barn og unge gjennom prioriteringen av barnehage, skole og tilbud til de yngste gjennom og på vei ut av pandemien.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at barn, unge og studenter opplever gode rammer for utvikling, læring og mestring og har et godt psykososialt miljø. Trygghet og nærhet har for mange vært vanskelig å finne i en tid hvor det oppfordres til avstand, og vi må på en rekke områder antakelig håndtere konsekvensene av pandemien i overskuelig fremtid. Disse medlemmer peker på viktigheten av den lærdommen vi har fått knyttet til det å se og ta vare på de mest sårbare blant oss. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg etablerte et tilskudd for å ta igjen tapt læring og progresjon for sårbare elever i 2020, noe som har blitt videreført våren og høsten 2021. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg i 2022 har foreslått 240 mill. kroner til videre arbeid med dette, noe som kan inkludere blant annet leksehjelp, intensivkurs eller styrking av lærerkrefter og laget rundt eleven. I tillegg er 100 mill. kroner av økningen i frie inntekter til kommunesektoren rettet mot tiltak for psykisk helse blant barn og unge.

Disse medlemmer peker på at i perioder med høy arbeidsledighet er satsing på kompetanseheving og utdanning noe av det viktigste samfunnet kan prioritere. Disse medlemmer viser i denne sammenheng til regjeringen Solbergs storstilte satsing på Utdanningsløftet 2020, som bidro til at fagskoler, universiteter og høyskoler fikk anledning til å ta opp rekordmange studenter. Opptrappingene av studieplasser har blitt prioritert på områder hvor samfunnet har et stort behov for kompetanse. Disse medlemmer merker seg at regjeringen Solberg har foreslått totalt 2,9 mrd. kroner til å følge opp Utdanningsløftet 2020 i 2022. Dette innebærer blant annet opptrapping og videreføring av 4 000 studieplasser ved universiteter og høyskoler, 1 600 studieplasser ved fagskolene og 500 studieplasser til Industriefagskolen. I tillegg merker disse medlemmer seg

at 250 rekrutteringsstillinger på universiteter og høyskoler videreføres.

Disse medlemmer mener det er viktig å fortsette innsatsen for at de som har blitt rammet av pandemien, kan gå inn i kortere eller lengre utdanningsløp, og peker på regjeringen Solbergs forslag om å videreføre tiltak som følger opp satsingene på økt kapasitet i fagskoler, høyskoler og universitet i Utdanningsløftet 2020.

Disse medlemmer vil peke på at det å fullføre skole og utdanning er avgjørende for å minske utenforskap og bidra til at flere får utnyttet sine evner og ferdigheter i arbeids- og samfunnsniv. Disse medlemmer vil peke på at kun 68 pst. av de som begynte på yrkesfaglige utdanningsprogrammer, fullførte utdanningsprogrammet i løpet av seks år. Andelen er høyere på studieforberedende utdanningsprogrammer, men også på studieforberedende fullfører ikke 1 av 10 videregående, noe som betyr at flere tusen elever mister muligheten til videre studier og arbeid. Det å sikre en økt andel elever som fullfører og består, ikke minst innen fag- og yrkesopplæringen, er avgjørende for å dekke fremtidens kompetansebehov.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs handlingsplan for universell utforming 2021–2025, som slår fast at vi skal ha en barnehage og skole som gir muligheter for alle barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklig bakgrunn, kjønn og kognitive og fysiske forskjeller.

Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg gjennom åtte år har hatt høye ambisjoner om å gjøre utdanning tilgjengelig for alle. Fra 2021 er alle eksisterende IKT-løsninger i hele utdanningsløpet omfattet av kravene til universell utforming av IKT i likestillings- og diskrimineringsloven, og det er innført en plikt til universell utforming av digitale læremidler i opplæring og utdanning. Disse medlemmer viser videre til styrkingen av universell utforming i universitets- og høyskoleloven som ble vedtatt våren 2021.

En skole med kunnskap og mestring

Disse medlemmer viser til at kunnskap er grunnlaget for demokrati, verdiskaping og velferd.

Disse medlemmer mener derfor en av de beste investeringene vi kan gjøre, er å investere i barns kunnskap og oppvekst. Norge skal være en ledende kunnskapsnasjon og et godt samfunn å leve i.

Disse medlemmer mener det er viktig at skolen ser elevene, bygger laget rundt eleven og gir barna et solid grunnlag for å tilegne seg kunnskap, mestring og gode verdier for livet. Barn skal dannes til å bli hele mennesker som har forståelse for andre og samfunnet og vil delta i å bygge samfunnet. Disse medlemmer mener derfor skolen skal være en arena både for utdanning og for dannelse. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg gjennom åtte år har hatt høye am-

bisjoner for kvaliteten i norske barnehager og skoler, for at flere skal gjennomføre videregående opplæring, og for en fremtidsrettet høyere utdanning og en kompetansepolitikk med vekt på livslang læring, slik at ingen opplever å gå ut på dato i arbeidslivet.

Faglige vansker som begynner i det små i de første årene, kan vokse og være større når ungdomsskolen nærmer seg. Dette kan føre til at elever mister mestningsfølelse og motivasjon. Disse medlemmer er derfor glade for at regjeringen Solberg har hatt tidlig innsats som en hovedsatsing i kunnskapspolitikken de siste åtte årene og har tatt grep for å fylle begrepet «tidlig innsats» med reelt innhold og oppfølging.

Disse medlemmer vil spesielt peke på at det høsten 2018 ble innført en plikt for skolene til å gi intensiv opplæring til elever som henger etter i lesing, skrivning og regning i 1.–4. klasse, og legger til grunn at den følges opp i alle kommuner til tross for at flere av partiene på venstresiden stemte imot en særskilt prioritering av lesing, skriving og regning på de første trinnene.

Disse medlemmer vil videre vise til det store arbeidet med fagfornyelsen og opplevelsen av at utarbeidelsen har vært preget av godt samarbeid og bred enighet om utformingen av de nye læreplanene. Med Kunnskapsløftet og regjeringen Solbergs omfattende satsing på lærernes kompetanse har det vært lagt et godt grunnlag for å innføre nye læreplaner. Innføringen av fagfornyelsen i grunnopplæringen startet høsten 2020, og innen 2022 vil alle trinn i grunnskolen og videregående opplæring være omfattet av det nye læreplanverket, og regjeringen Solberg har foreslått å videreføre bevilgningene til utvikling av læremidler i forbindelse med fagfornyelsen i 2022 for å fullføre denne opptrappingen.

Disse medlemmer peker på at norske elever gjør det dårligere i naturfag enn elevene i de andre nordiske landene i den internasjonale realfagsundersøkelsen TIMSS 2019, og at Norge er et av landene med færrest naturfagstimer på ungdomstrinnet. For å lykkes med å dekke fremtidens kompetansebehov, håndtere omstillingsbehov og gjennomføre det grønne skiftet er det å styrke realfagskompetansen blant norske elever avgjørende. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg foreslår 248 mill. kroner til én ekstra naturfagstime i uken på ungdomstrinnet. Kombinert med den nye læreplanen i naturfag som gjør faget mer praktisk, er dette en viktig satsing for økt læringsglede og mestring blant norske elever i realfag.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs historiske kompetanseløft i skolen, hvor nærmere 50 000 lærere har fått tilbud om videreutdanning siden 2013. Elevene lærer mer av lærere med fordypning i faget de underviser i, og disse medlemmer mener at et mål om økte kompetansekrav kombinert med en sterk satsing på videreutdanning er et av de viktigste grepene for å løfte kvaliteten i skolen og bidra til at flere

elever fullfører skolen. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg foreslår 1,7 mrd. kroner til satsing på videreutdanning i 2022, noe som innebærer at om lag 5 000 lærere vil få tilbud. Siden 2015 har antallet lærere som ikke oppfyller kompetansekravet, sunket med over 12 000.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg også foreslår å fortsette satsingen på den desentraliserte ordningen for kompetanseutvikling som gir skoler og skoleeiere større handlingsrom til å prioritere skoleutvikling og gi rom for å endre både undervisningsopplegg og praksis i klasserommet, og merker seg at det foreslås 260 mill. kroner til ordningen i 2022.

Disse medlemmer vil peke på erfaringene med omfattende bruk av digital undervisning og oppfølging i skolen og viser til at strategien Framtid, fornying og digitalisering. Digitaliseringsstrategi for grunnsopplæringa 2017–2021 er forlenget til 2022, og til handlingsplanen som ble lansert høsten 2022 for å styrke digital infrastruktur og trygg og god bruk av IKT i skolen. Disse medlemmer merker seg at regjeringen Solberg som ett av oppfølgingstiltakene har foreslått 110 mill. kroner til Den teknologiske skolesekken, som skal gi elevene kunnskap om og forståelse for teknologi, algoritmisk tenkning og programmering, tilgang til gode digitale læremidler og gode, trygge og moderne innloggingsløsninger som gjør det enkelt å bruke digitale læremidler.

En trygg oppvekst

Disse medlemmer mener barnehagen er en av de viktigste arenaene for å gi alle barn like muligheter de første barneårene, og er glade for at ni av ti barn nå går i barnehage. Disse medlemmer er opptatt av å sikre at alle barn får mulighet til å gå i barnehage uavhengig av familiens økonomi.

Disse medlemmer vil understreke behovet for gode og trygge barnehager og viser til at regjeringen Solberg i sitt budsjett foreslår å bruke 450 mill. kroner til tiltak for å fremme kvalitet og kompetanse i barnehagene og følge opp strategien Barnehager mot 2030 – Strategi for barnehagekvalitet 2021–2030.

En av de viktigste faktorene for god kvalitet i barnehage og skole er et tilstrekkelig antall lærere med riktig og oppdatert kompetanse. Derfor er disse medlemmer glade for at regjeringen Solberg har satset stort på Lærerløftet med blant annet femårig lærerutdanning og flere karriereveier i klasserommet og gitt om lag 50 000 lærere tilbud om videreutdanning. Disse medlemmer mener dette er viktige satsinger for å heve statusen til læreryrket og øke rekrutteringen til lærerutdanningen, og er glade for at satsingen på disse tiltakene er foreslått videreført. Disse medlemmer merker seg at bemanningsnormene i barnehage og skole er fulgt opp av regjeringen Solberg, og at 100 mill. kroner av veksten

i kommunenes frie inntekter begrunnes med å legge til rette for flere barnehagelærere i barnehagen.

Disse medlemmer vil også trekke frem satsingen på flere karriereveier for lærere gjennom lærerspesialistordningen, som også innbefatter flere begynnerspesialister i skolen. Disse medlemmer mener det er viktig å legge til rette for denne typen stillinger i skolen, som bidrar til å løfte læreryrkets karrieremuligheter og kan bidra til kompetanseløft i lærerfellesskapene. Disse medlemmer merker seg at ordningen foreslås trappet opp til 272 mill. kroner i 2022, slik at det er rom for å øke antallet lærerspesialister til 3 000 fra høsten 2022.

Den første tiden som lærer kan være krevende, og det er for disse medlemmer viktig å fortsette innsatsen for å både rekruttere flere og beholde flere lærere i skolen. Disse medlemmer peker på at det gjennom Utdanningsdirektoratet forvaltes et tilskudd på 62 mill. kroner til veiledning av nytilsatte lærere, noe som er foreslått videreført i 2022. Andelen som får veiledning som nytilsatte, øker, og dette mener disse medlemmer er viktig for å gi økt trygghet og mestring og for at flere lærere skal oppleve starten på læreryrket som givende og positiv.

Disse medlemmer vil videre vise til at regjeringen Solberg foreslår en rekke grep i budsjettet for 2022 for å gi elever som strever, hjelp så tidlig som mulig av lærere med oppdatert og riktig kompetanse. Disse medlemmer vil i den sammenheng peke på Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO, som inneholdt en rekke tiltak for å bidra til tidlig innsats fra barnehagen og ut videregående opplæring. Disse medlemmer mener det er viktig at barnehager og skoler har et støtte-system som arbeider forebyggende, slik at man unngår at problemer vokser seg store. Skoler må ha kompetanse til å fange opp og følge opp problemer med en gang det oppstår et behov gjennom hele utdanningsløpet. Disse medlemmer er godt fornøyd med at regjeringen Solberg foreslår å doble satsingen på et kompetanseløft i spesialpedagogikk for tilsatte i barnehage, skole og PP-tjenesten fra 50 til 100 mill. kroner i 2022.

Disse medlemmer peker på at et godt og inkluderende læringsmiljø er avgjørende for at elevene opplever trygghet og stabilitet og kan fokusere på læring og mestring av fag og relasjoner. Arbeidet med å gi god hjelp, støtte og veiledning når barn, unge og familier må håndtere mobbing og sosialt utfordrende og uakseptable situasjoner, er svært viktig, og disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg prioriterte arbeidet for å sikre at alle barn og elever har rett til et trygt og godt læringsmiljø som fremmer helse, trivsel og læring.

Disse medlemmer viser til innføringen av to moderasjonsordninger i barnehagen for familier med lav inntekt i 2015. Ingen familier skal betale mer enn seks

prosent av skattbar inntekt for en barnehageplass, og det ble gitt tilbud om 20 timer gratis kjernetid for familier med inntekt under en viss grense. Nesten 34 000 barn fikk innvilget gratis kjernetid i 2020, og 56 500 barn fikk lavere betaling på grunn av lav inntekt. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg har prioritert familiene med størst behov og sørget for innføringen av ordninger som har økt deltakelsen i barnehagene.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg i 2020 innførte inntektsgradert foreldrebetaling i SFO/AKS for 1.- og 2.-klassinger og gratis SFO for barn med særskilte behov i 5.–7. klasse. I 2021 utvidet regjeringen Solberg ordningen med inntektsgradert foreldrebetaling i SFO slik at ordningen nå omfatter 1.–4. trinn. Dermed eksisterer det nå en nasjonal moderasjonsordning for lavinntektsfamilier på alle trinn i SFO som sikrer at ingen familier betaler mer enn seks prosent av samlet inntekt for plass på SFO. Disse medlemmer vil understreke at dette er spesielt viktig for barn fra familier med lav inntekt og bidrar til å minske den økonomiske byrden og gjøre økt SFO-tilstedeværelse for barna til en reell mulighet for flere. Disse medlemmer peker på at gode SFO-tilbud er viktig for å skape en inkluderende arena som er en god ramme rundt skolehverdagen for de yngste elevene. Når deltakelsen øker, er det bra at det også skal lages en nasjonal rammeplan med rom for lokale tilpasninger, slik at kvaliteten blir jevnere over hele landet.

Disse medlemmer mener målet med innføringen av moderasjonsordningene er å legge til rette for høyere deltakelse i SFO og minske den økonomiske terskelen for familier med lav inntekt. Disse medlemmer er usikre på om inntektsgradering er et tilstrekkelig insentiv til å rekruttere barn av familier med aller dårligst råd til SFO. Disse medlemmer viser i den forbindelse til Granavolden-plattformen og stortingsmeldingen om tidlig innsats, hvor regjeringen Solbergs målsetting og ambisjon har vært å «innføre ordninger med redusert foreldrebetaling og gratis opphold på SFO/AKS etter skoletid for barn av foreldre med lav inntekt» og «i kommende budsjetter også vurdere ordninger med gratis opphold på SFO for barn av foreldre med lav inntekt». Samtidig er det viktig for disse medlemmer å anerkjenne at de samme økonomiske barrierene eksisterer for barn og familier som har valgt et annet opplæringsstilbud enn den offentlige skolen. Disse medlemmer er derfor positive til regjeringen Solbergs forsøk med gratis SFO for lavinntektsfamilier i et utvalg kommuner og forslaget om å styrke dette med 15 mill. kroner i 2022, slik at samlet bevilgning blir 51 mill. kroner.

Gjennomføring av videregående

Disse medlemmer viser til at Høyre og Venstre har et viktig mål om at 9 av 10 elever skal fullføre videregående opplæring innen 2030, og at 5 000 flere skal full-

føre hvert år innen 2025. Nye tall viser at man er på god vei. Elevene i videregående opplæring er mer til stede på skolen, de får bedre karakterer, og færre faller fra. Disse medlemmer vil særlig trekke frem fagfornyelsen, fraværgrensen og ny struktur på yrkesfag som store og viktige tiltak for å oppnå dette målet. Disse medlemmer vil også trekke frem satsinger som tilpassede studieløp som kombinasjonsklasser og ordningen Fagbrev på jobb.

Disse medlemmer vil videre vise til Meld. St. 21 (2020–2021) Fullføringsreformen – med åpne dører til verden og fremtiden, som har gitt store endringer i videregående opplæring. Gjennom blant annet å gi en rett til fullføring av opplæringen, øke fleksibiliteten, gi mulighet til rekvalifisering, styrke tilbudet til de som ikke får læreplass, og innføre tiltak for barn og unges psykiske helse har Stortinget og regjeringen Solberg tatt viktige grep for at flere skal få et grunnlag for varig tilknytning til arbeidslivet. Disse medlemmer merker seg med glede forslaget om en bevilgning på 800 mill. kroner for å følge opp en rekke tiltak i Fullføringsreformen.

Disse medlemmer mener videre det har vist seg helt riktig å stille strengere krav til at kommuner og skoler følger opp elever på grunnskolen med høyt fravær, og peker på evalueringene av fraværgrensen på videregående, som viste at det gjennomsnittlige fraværet blant elevene samlet har sunket med 27 pst. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av tilstedeværelse for læring, mestring og trivsel.

Fag- og yrkesopplæring

Disse medlemmer mener yrkesfagene er avgjørende når landet skal rustes for fremtiden og stadig nye utfordringer skal løses. Fagarbeidere er viktige for å sikre velferdssamfunnets bærekraft og omstillingen til en grønn og fremtidsrettet norsk økonomi. Disse medlemmer er derfor glade for at regjeringen Solberg har styrket yrkesfagene betraktelig siden 2013, og at lærlingtilskuddet er gitt en historisk økning i regjeringens periode. Inkludert forslaget til budsjett for 2022 har lærlingtilskuddet økt med over 22 000 kroner per kontrakt i løpet av regjeringen Solbergs periode.

Disse medlemmer merker seg at 78 pst. av alle søkere fikk læreplass i 2019, den høyeste andelen siden man startet å måle i 2011, og at på tross av covid-19-pandemien fikk omtrent like mange lærekontrakt i 2020. Fremdeles er det en viktig jobb å sikre flere elever læreplass eller en mulighet til å fullføre opplæringen, og disse medlemmer merker seg at regjeringen Solberg har foreslått 256,5 mill. kroner til dette. Disse medlemmer viser til at det nå gjennomføres de største endringene i yrkesfagutdanningen siden Kunnskapsløftet i 2006, og at det er innført et nytt, praktisk og arbeidslivrettet håndverksfag som valgfag i ungdoms-

skolen for å sikre at flere får prøve ut yrkesfag tidligere i skoleløpet.

Kompetansereformen

Disse medlemmer viser til at Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet ble lagt frem våren 2020, hvor målene er at ingen skal gå ut på dato i arbeidslivet, og at kompetansegapet mellom hva arbeidslivet trenger og hva som finnes hos arbeidstakerne, tettes.

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg foreslår en fortsatt satsing på kompetansereformen «Lære hele livet». Disse medlemmer er glade for at Kompetanseprogrammet, som ble opprettet i 2020, gjør det mulig å effektivt styrke arbeidet med treparts bransjeprogram og nye fleksible videreutdanningstilbud i samarbeid med arbeidslivet, og merker seg at det foreslås 60 mill. kroner til videreføring av åtte etablerte bransjeprogrammer og ett nytt i 2022.

Disse medlemmer vil særlig trekke frem hvordan regjeringen Solbergs forslag til endringer i Lånekassen har gjort det enklere for voksne å ta noe mer utdanning mens de står i arbeid. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg foreslår 20 mill. kroner til å legge til rette for mer fleksible utdanningsstøtteordninger for voksne i 2022.

Disse medlemmer vil peke på hvordan covid-19-pandemien tydelig har poengtert hvor viktig det var med en styrking av de kompetansepoltiske virkemidlene og sørge for at vi gjennom hele utdanningsløpet og arbeidslivet kontinuerlig tenker på kompetanseutvikling og omstillingsevne hos både enkeltmennesket og i samfunnet som helhet.

Høyere utdanning og forskning

Disse medlemmer viser til det viktige samfunnsoppdraget som ligger til institusjonene i høyere utdannings- og forskningssektoren, og hvordan veien til å løse de store globale utfordringene går gjennom utdanning, forskning og utvikling. Samtidig vil disse medlemmer peke på det ansvar og bidrag universitet og høyskoler har til å opplyse samfunnsdebatter, gi grunnlag for kunnskapsbasert politikkutvikling og innovere det offentlige velferdstilbudet.

Disse medlemmer vil understreke at utvikling av ny teknologi og nye tjenester er helt sentralt for fremtidig verdiskaping. Av de 4 000 studieplassene som ble opprettet i høyere utdanning våren 2020, ble om lag 1 500 tildelt matematisk-naturvitenskapelige fag med vekt på informatikk, og teknologiske fag med vekt på IKT, og disse medlemmer er glade for at de tildelte studieplassene trappes opp og videreføres og bidrar til et varig løft for noen av de viktigste fagområdene som sikrer velferd og verdiskaping. Disse medlemmer viser i tillegg til at regjeringen Solberg foreslår å videre-

føre 250 rekrutteringsstillinger som ble opprettet i Utdanningsløftet våren 2020, og at det har vært tildelt midler til hele 1 100 rekrutteringsstillinger siden 2014, noe som bidrar til forsterking av fagmiljøer og bedre muligheter til å få start på den akademiske karrieren for unge forskere.

Disse medlemmer viser til regjeringens ambisjon om tilgjengeliggjøring av høyere utdanning for flere, og at flere skal få mulighet til å ta utdanning uavhengig av hvor de bor, og at regjeringen Solberg i den anledning opprettet en søknadsbasert ordning for fleksibel utdanning. Det er hittil tildelt 239 mill. kroner, og i 2022 foreslås det 149,5 mill. kroner til ordningen slik at flere vil finne tilpassede tilbud til kompetanseheving gjennom formalisert utdanning på universitet og høyskoler. Disse medlemmer anerkjenner og støtter målet om å gjennomføre tiltak som kan bidra til at høyere utdanning skal være mer tilgjengelig for studenter som på grunn av bosted eller livssituasjon ikke har anledning til å studere fast ved en campus.

Disse medlemmer vil peke på at for å løse både kortsiktige og langsiktige utfordringer må det satses mer på forskning, og disse medlemmer er svært glade for regjeringens store ambisjoner på dette feltet. Siden 2013 har midlene som går til forskning, økt med 62 pst., og disse medlemmer peker på at det i 2022 er foreslått 42,7 mrd. kroner til forskning og utvikling, noe som er en realvekst på om lag 2 pst. Disse medlemmer peker på at denne sterke satsingen på forskning og utvikling er avgjørende for å legge til rette for omstilling og vekst i næringslivet.

Disse medlemmer viser til at mål og satsingsområder i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning følges opp, og at regjeringen Solberg har foreslått totalt 1 mrd. kroner til å følge opp langtidsplanen i 2022. I 2022 går 516 mill. kroner av disse midlene til å følge opp de tre opptrappingsplanene Teknologiløft, FoU for fornying og omstilling i næringslivet og Kvalitet i høyere utdanning.

Det å samarbeide på tvers av landegrenser for å bryte kunnskapsbarrierer og finne løsninger på de store utfordringene verden står overfor, er både viktig og nødvendig. Disse medlemmer finner det svært gledelig at regjeringen Solberg bekreftet norsk deltakelse i flere av EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, deriblant Horisont Europa, som er verdens største forsknings- og innovasjonsprogram, og at det er foreslått bevilget 3,3 mrd. kroner for å dekke Norges kontingent i 2022. En sterk og aktiv deltakelse i de europeiske rammeprogrammene bidrar til å styrke et kunnskapsintensivt og konkurransedyktig næringsliv gjennom nettverk, kompetanse og kapital. Hittil viser resultatene fra Horisont 2020 at norske forskere, bedrifter, kommuner og flere hentet tilbake om lag 15 mrd. kroner, noe som utgjør 1,1 pst. av tildelingsmidlene og en betraktelig øk-

ning fra første periode av programmet. Målsettingen i regjeringen Solbergs strategi var å hente tilbake minst 2,8 pst. av midlene i det nye rammeprogrammet. Disse medlemmer vil fortsette arbeidet med å motivere og legge til rette for en sterk norsk deltakelse fra både private og offentlige forsknings-, utviklings- og innovasjonsmiljøer.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs tydelige ambisjoner om å styrke studentvelferden, og at regjeringen Solberg over flere år har hatt rekordstore tildelinger til bygging av studentboliger, og i 2021 foreslås det midler til 1 650 nye hybelenheter, noe som betyr at det siden 2014 har blitt bevilget midler til 19 250 studentboliger, noe som er en dobling sammenlignet med forrige gang Arbeiderpartiet satt i regjering. Årsaken til at tildelingen har gått ned de siste par årene, er at det har blitt søkt om færre tilsagn til bygging enn tidligere. En barriere for prosjektering av nok nye studentboliger har vært kriteriene i tilskuddsordningene, og disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg gjorde flere tilpasninger i tilskuddsordningen, og ser frem til et forhåpentligvis økt antall søknader de kommende årene.

Disse medlemmer vil videre trekke frem at prosessen med innføring av 11 måneders studiestøtte nå er fullført, og at regjeringen gjennom perioden i tillegg har indeksjustert studiestøtten. Det innebærer at heltidsstudenter nå reelt sett har 15 200 kroner mer å rutte med enn de ville hatt uten regjeringspartienes samlede satsinger på studiestøtten siden 2014.

Disse medlemmer viser til at gode bygg og god infrastruktur er viktig for å levere god forskning og undervisning. Under regjeringen Solberg er det bevilget om lag 18 mrd. kroner til utvikling av bygg i universitets- og høyskolesektoren. I tillegg til finansiering av nye bygg er det i perioden 2015–2021 bevilget 871 mill. kroner til oppgradering og ombygging, noe som har stimulert til viktig videreføring av god standard på bygg og stimulert til utvikling av nye læringsarealer og læringsformer.

Disse medlemmer viser ellers til Prop. 1 S (2021–2022).

3.3 Generelle merknader fra Fremskrittspartiet

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der barnehage, utdanning og forskning er viktige satsingsområder. Norge er et høykompetanseland, og det er et viktig offentlig ansvar å legge gode rammevilkår for hele utdanningssektoren, slik at vi får kvalitet, valgfrihet og verdiskaping i alle utdanningsledd, fra barnehage til universitet. Dette medlem mener at samarbeid mellom offentlige og private er en viktig faktor for å oppnå kvalitet og valgfrihet.

Dette medlem vil understreke betydningen av et trygt og godt skolemiljø, og vil peke på viktigheten av samarbeid med de eksisterende mobbeombudene i fylkene om å inkludere de kommunale mobbeombudene bedre i det nasjonale arbeidet mot mobbing, samt gjøre det enklere for flere kommuner å etablere egne former for mobbeombud.

Barnehagene – viktig for folk flest

Dette medlem mener det er viktig med et eiermangfold med både små, kommersielle eiere, ideelle eiere og store, kommersielle eiere. Private barnehager sparer skattebetalingene for penger, de gir økt kvalitet og valgfrihet og bidrar årlig med samfunnsmessige besparelser på over 2 mrd. kroner. Det er et godt samspill mellom private aktører og det offentlige, der det private står for omtrent halvparten av tilbudet nasjonalt. Dette medlem vil fjerne unødvendige byråkratiske reguleringer og sørge for reell likebehandling av private og offentlige barnehager. De private barnehagene må få dekket sine reelle utgifter til pensjoner, bemanningsnorm og andre offentlige pålegg. Dette medlem vil derfor ikke kutte i pensjonstilskuddet til de private barnehagene. Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Utdanning til arbeid

Dette medlem vil særlig understreke behovet for flere skole- og studieplasser i fagutdanningen. For å opprettholde vårt velstandsnivå må vi satse på kompetanseutvikling som kan sikre verdiskaping for fremtiden. Når man vet at det er en klar sammenheng mellom hvordan utdanningssektoren i et land leverer, og den velferd og velstand det er mulig for landet å oppnå, må det være en målsetting at Norge skal ha et skolesystem som kan levere et kunnskapsgrunnlag i ypperste klasse sammenlignet med de øvrige landene i OECD.

Dette medlem mener norske barn har krav på å få verdens beste undervisning. I arbeidet med dette må vi bruke verktøyene som finnes for å måle kunnskap. Nasjonale prøver, PISA, TIMSS og PIRLS er viktige verktøy for forbedring av skolen. Skolen må også være fleksibel og åpen og sørge for opplæring tilpasset den enkelte elev. Her må det være stort rom for tilpassede, lokale løsninger. Gode tiltak som gir mangfold og kvalitet i sektoren, skal styrkes.

Dette medlem vil påpeke at industrien er lokalisert i hele landet, og at det å kunne tilby undervisning med oppdatert utstyr kan være en stor utfordring mange steder. Dette medlem har merket seg at Norsk Industri har utviklet en løsning der et fylke / en region eier en mobil enhet med undervisningsutstyr. En slik mobil enhet kan være en lastebil à la «smørebussen» til skilandslaget, eller det kan være basert på en eller flere containere som blir transportert rundt om i fylket/regi-

onen. Med en slik «læringstrailer» blir det mulig for flere skoler og skoleeiere å dele på undervisningsutstyr. Læringstraileren er tenkt som et spleiselag mellom staten, industrien og skoleeier (fylkene). Dette medlem stiller seg svært positivt til slike prosjekter.

Dette medlem vil påpeke at det har skjedd mye positivt på yrkesfagområdet de siste årene. Utviklingen går i riktig retning, men nå er det vesentlig å få på plass et nytt yrkesfagløft, med konkrete og klare tiltak. Selv om utviklingen går i riktig retning, går det for sakte. Norge trenger flere gode fagarbeidere for at vi fortsatt skal være et bærekraftig velferdssamfunn. For å oppnå målet om flere fagarbeidere må vi få etablert tettere samarbeid mellom skole og arbeidsliv, og ha mer fleksibilitet i fag- og yrkesopplæringen. Dette medlem mener det må etableres faste møtepunkter mellom lokalt og regionalt verdiskapende arbeids- og næringsliv og ungdomsskolen. Det vil være en fordel både for elevene og for velferd og verdiskaping at det opprettes utdanningsplasser som er etterspurt av næringslivet og det offentlige arbeidslivet i regionen.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at elevene får en realistisk tilnærming til utdannings- og arbeidsmarkedet. Elevene må bli gjort oppmerksom på hvilke utdanninger som privat og offentlig arbeidsliv har behov for, og hvilke det i langt mindre grad er behov for, og utdanningstilbudet bør i størst mulig grad speile dette.

Private alternativer

Dette medlem vil påpeke den viktige rollen de private skolene spiller for kvalitet og valgfrihet. Det er viktig at de private skolene har forutsigbare og bærekraftige rammevilkår. Dette medlem vil i den sammenheng understreke behovet for at tilskuddsnivået til de private skolene opprettholdes. Videre vil dette medlem understreke den viktige rollen toppidrettsgymnasene har ved at de tilbyr utdanning av høy kvalitet særlig tilpasset talenter innen idrett. Dette medlem vil påpeke at en gjenganger i mange år har vært forskjellsbehandling av toppidrettsgymnasene, med store ulikheter i tilskudd og et komplisert og uryddig støtte-system. Dette medlem vil understreke betydningen av rettfærdige og forutsigbare rammevilkår for alle toppidrettsgymnasene, og viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Arbeidsmarkedsretting og kvalitet i høyere utdanning

Dette medlem vil understreke viktigheten av at høyere utdanning dimensjoneres bedre. Fagskolesektoren skal utvides og styrkes, og finansieringssystemet for høyskoler og universiteter må endres slik at arbeidsmarkedets behov og jobb etter studiet blir faktorer. Med et finansieringssystem som stimulerer til tettere samarbeid mellom universiteter, høyskoler, fagskoler, region-

er, kommuner og næringslivet, vil det bli tilbudt flere utdannelser der studentene kommer raskt ut i verdiskapende og relevant arbeid. Dette medlem vil her vise til flertallets vedtak ved behandlingen av Meld. St. 14 (2019–2020), jf. Innst. 370 S (2019–2020), om opprettelse av 1 000 nye studieplasser årlig i fagskolesektoren og om nytt finansieringssystem for UH-sektoren.

Dette medlem vil ha et betydelig løft i både fagskolesektoren og helseutdanningene, og setter av penger til opprettelse av 1 000 nye fagskoleplasser, 250 nye medisinstudieplasser og 2 500 sykepleiestudieplasser. Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Dette medlem vil påpeke at høyere utdanning og forskning blir stadig viktigere, ikke minst i en kunnskapsdrevet økonomi som den norske. Dette medlem mener derfor det er viktig at utdannings- og forskningssektoren får de ressursene som kreves for at den kan bli en seriøs aktør i markedet for de gode hjernene. Fremtiden skapes, den vedtas ikke, og forholdene må legges til rette for mennesker som er i stand til å skape verdier. Dette medlem vil her påpeke viktigheten av at utdannings- og forskningssektoren prioriterer midlene de får best mulig. Investeringene i humankapital er viktige, men det er også viktig å vise evne til å prioritere ressursene om velferd og velstand skal opprettholdes.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at det investeres på områder der Norge har høy kompetanse. Her vil dette medlem særlig trekke frem at petroleumsvirksomheten er Norges overlegent største næring målt i verdiskaping, statlige inntekter, investeringer og eksportverdi. Når leverandørindustrien inkluderes, sysselsetter petroleumsnæringen direkte og indirekte i underkant av 170 000. Siden produksjonen på norsk sokkel startet tidlig på 70-tallet, har petroleumsvirksomheten bidratt med flere tusen mrd. kroner til Norges brutto nasjonalprodukt. Alle seriøse analyser av fremtidig etterspørsel etter olje viser at det internasjonalt vil være betydelig etterspørsel etter olje i flere tiår fremover. Dette medlem vil vise til at det norske velferdssamfunnet er avhengig av inntektene fra petroleumsbransjen, og at det derfor må legges til rette for fortsatt kompetanseutvikling i sektoren. Kompetanseprogrammene innenfor olje, gass, leverandørindustri og maritim næring må derfor styrkes.

Dette medlem vil understreke at for å sikre et jevnt aktivitetsnivå i petroleumsnæringen er det viktig å gjøre nye funn av olje og gass. Dette gjøres best gjennom en effektiv og tidsriktig utforskning av norsk sokkel. Teknologi og forskning har vært avgjørende for at olje- og gassindustrien etter over 50 år fortsatt er Norges største og viktigste næring. Forskning vil være viktig for en effektiv oljesektor også i de kommende tiår. Forskning på petroleumsområdet på universitetene, i instituttsek-

toren og av oljeaktørene selv har vært med på å sikre effektiv ressursutnyttelse, nye funn og en enorm velstandsutvikling i Norge. Dette medlem vil påpeke at investeringene i petroleumsforskning resulterer i betydelig økt verdiskapning, store kostnadsbesparelser, nye arbeidsplasser og ny teknologi. Videre kommer resultatene innen petroleumsforskning til nytte på en rekke andre områder. Teknologit utvikling i én industri kan gi kommersialisering i en annen, og resultater fra petroleumsforskningen har vært avgjørende for utviklingen av løsninger innen blant annet fornybar energi, havbruk, helseteknologi og transportløsninger.

«Kampen om hjernene» er viktig for norske fagskoler, høyskoler og universiteter. I den sammenheng vil dette medlem understreke viktigheten av at Norge og norske utdanningsinstitusjoner skal konkurrere på kvalitet, ikke på pris. Dette medlem mener at universiteter og høyskoler og fagskoler må prioritere å gi norsk ungdom et best mulig utgangspunkt for å skaffe seg jobb etter studiet. Dette er viktig både for den enkelte student, og for samfunnets bærekraft og verdiskapning. Dette medlem vil påpeke at studieplasser er en begrenset ressurs. I Norge er vi så heldige at vi kan tilby verdens beste studiestøtteordninger, gratis studier og et betydelig antall subsidierte studentboliger. Dette er viktige velferdsgoder som gjør at alle som er kvalifisert til det, kan velge å studere, uavhengig av sin egen og familiens økonomiske bakgrunn. Disse ordningene er det viktig å beholde, men dette medlem vil understreke at velferdsgoder må være forbeholdt innbyggerne i Norge.

Dette medlem vil derfor innføre en studieavgift for utenlandske studenter, og mener at studentsamskipnadene bør pålegges å prioritere norske studenter.

Studentvelferd

Dette medlem vil peke på at boligsituasjonen for studenter i dag er vanskelig. Økt studietilbøyelighet i befolkningen, økte priser og høy tilflytting til pressområder, og en sterk økning i antall utenlandske studenter er faktorer som bidrar til dette. I tillegg kommer strengere byggekrav som er innført de siste årene, der særlig TEK 10 har gjort det dyrere å bygge, både for private og offentlige aktører. Tempoet i byggingen av nye studentboliger må økes, og dette medlem setter derfor av penger til ekstra studentboliger, slik at de siste årenes tempo i byggingen kan opprettholdes.

Dette medlem viser videre til at det har vært bred politisk oppslutning om å gjenreise heltidsstudenten. Det er et mål å øke gjennomføringsgraden i høyere utdanning og flytte humankapitalen studentene representerer, fra studietilværelse til yrkeslivet raskere enn i dag. Det å ha mulighet til å studere bør være avhengig av akademiske kvalifikasjoner, ikke av familieøkonomien. Derfor mener dette medlem at studiestøtten på sikt må økes til 1,5 G. Dette medlem vil videre understre-

ke hvor viktig det er at studenter tilegner seg internasjonal erfaring og kunnskap, og at studiestøttesystemet må legge til rette for dette. Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett.

3.4 Generelle merknader fra Sosialistisk Venstreparti

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en økning på 3,2 mrd. kroner til utdanningsformål. Den kraftige økningen handler om å skape skoler og barnehager som gir alle like gode muligheter til å lykkes, og å gjøre forskning og høyere utdanning til en motor for det grønne skiftet.

Trygge og gode barnehager

Dette medlem peker på at Sosialistisk Venstreparti vil ha en barnehage som gir alle barn like muligheter, som bidrar til å utjevne sosial ulikhet og som veileder barna i lek og læring for å utvikle seg i et fellesskap. Dette medlem understreker at barn i barnehage trenger nok barnehagelærere og andre ansatte med kompetanse og forståelse for barns behov. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å doble tilskuddet til bemanning i barnevernet og øremerke hele tilskuddet. Dette medlem mener videre at tiden er overmoden for å sørge for at hver krone som fellesskapet gir til barnehage, faktisk går til barnas tilbud.

Mer praktisk og variert undervisning

Dette medlem viser til at mer praktisk og variert læring helt fra barnetrinnene til høyere yrkesfaglig utdanning er en hovedsatsing for Sosialistisk Venstreparti i partiets alternative statsbudsjett, med over 800 mill. kroner til ulike tiltak. Dette medlem vil gi skolene verktøyene som trengs for å bedre ivareta de forskjellige måtene forskjellige elever lærer på. Skolen skal være til både for teoretikeren og praktikeren, og dessuten henger dette som oftest sammen.

Krafttak for yrkesfag

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti foreslår et krafttak for yrkesfagene med flere lærere, bedre utstyr og flere lærlingeplasser. Norge trenger hundre tusen nye fagarbeidere i 2030. Derfor må rekrutteringen til yrkesfag og fullføringen opp. Skal vi lykkes med det, mener dette medlem at utstyrsstipendene må dekke de faktiske kostnadene for kjøp av utstyr, særlig på yrkesfagene hvor elever i dag må legge ut mange tusen av egen lomme. Videre må alle elever i videregående opplæring sikres en reell rett til å fullføre utdanningen sin, også den delen av opplæringen som foregår i lære. Derfor vil dette medlem at lærlingeplass skal lovfestes som en rettighet for elevene, med en tilsvaren-

de plikt for fylkene til å sørge for at alle elever får lærlingeplass og kvalifiseres til å gå ut i lære. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å starte en opptrapping med 100 mill. kroner for å sette fylkeskommunene i stand til å følge opp dette, samt å i tillegg prisjustere lærlingetilskuddet. Videre vil dette medlem fremheve at Sosialistisk Venstreparti i alternativt statsbudsjett foreslår å starte arbeidet med å øke lærertettheten i videregående skole, og at yrkesfagene prioriteres i denne satsingen. Nok kvalifiserte lærere er avgjørende for å lykkes med opplæringen, og særlig i yrkesfagene er det behov for tett undervisning i mindre grupper.

Praktisk-estetiske fag og praktiske læringsmetoder

Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett prioriterer mer tid, bedre utstyr og riktig kompetanse til de praktisk-estetiske fagene i grunnskolen, og et arbeid for mer praktiske og varierte læremetoder i alle fag. Dette innebærer innføring av en rentekompensasjonsordning for oppdragering av spesialrom for de praktisk-estetiske fagene, fordi lærere melder om altfor dårlige lokaler og utstyr. Det innebærer en time ekstra til de praktisk-estetiske fagene. Det innebærer å sette i gang et utviklingsarbeid og et kompetansesenter for mer praktisk og variert undervisning. Dette medlem understreker at disse tiltakene skal bidra til å gi læreren mulighet til å gjøre fagene og undervisningen mer relevant.

Nok kvalifiserte lærere

Dette medlem understreker at det viktigste for å lykkes med skolen er nok kvalifiserte lærere, med tid og tillit til å gjøre jobben sin. Derfor prioriterer Sosialistisk Venstreparti en rekrutteringspakke for flere lærere i grunnskolen, økt lærertetthet på videregående og ikke minst økte ressurser til laget rundt eleven. I tillegg vil dette medlem trekke frem at Sosialistisk Venstreparti foreslår å bevilge midler til en ekstra kontaktlærertime i ungdomsskolen. Kontaktlæreren må gis tid til å følge opp elevene sine og kunne koble på støttepersonell.

SFO for alle, uten klasseskillet

Dette medlem viser til at mange familier ikke har råd til å benytte seg av SFO. Mens de fleste ungene kan fortsette leken og læringen, så må noen barn gå alene hjem. Dette medlem mener at dette klasseskillet må fjernes. Derfor er gratis SFO for alle barn på 1. til 4. trinn en av Sosialistisk Venstrepartis store, prioriterte velferdsreformer. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å starte opptrappingen med å gjøre SFO gratis for alle barn på ett trinn i 2022. Dette medlem understreker også at når alle barna kan delta i SFO, så vil arbeidet med økt kvalitet i tilbudet settes inn i et helt nytt spor, med økt kompetanse, bedre bemanning og et variert inn-

hold i samarbeid med kulturskole og andre lokale fritids- og kulturaktiviteter.

Studentvelferd

Dette medlem slår fast at alle skal ha lik rett til utdanning. At alle uavhengig av økonomi, også arbeiderklassens barn, skal kunne ta høyere utdanning, er et viktig frihetsprosjekt. Likevel er den like retten under press, når studiestøtten ikke samsvarer med de faktiske utgiftene i et studentliv. Dette medlem understreker at trygge rammer og nok tid til å fokusere på studiene ikke skal være forbeholdt de med foreldre som kan sponse studentlivet. Derfor viser dette medlem til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å øke studiestøtten til 1,3 G, omkring 140 000 kroner i året, som første ledd i en større opptrapping. Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti i alternativt forslag til statsbudsjett foreslår å bygge 4 000 nye studentboliger i 2022. Dette medlem peker på at rekordmange studenter sliter med sin psykiske helse og savner noen å snakke med etter snart to år med pandemi. Derfor foreslår Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative statsbudsjett økte ressurser til det psykiske helsetilbudet for studenter og til aktiviteter i regi av studentfrivilligheten.

Forskning, kompetanse og høyere utdanning for det grønne skiftet

Dette medlem mener at forskning, høyere utdanning og kompetanse kan og må være en motor for det grønne skiftet. Forskning og innovasjon knyttet både til omstilling av næringer og til å finne klimaløsninger er avgjørende for å lykkes. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det både foreslås å øke de totale rammene til forskning og høyere utdanning, og samtidig rette ressursene inn mot studieplasser og forskning for det grønne skiftet. I tillegg viser dette medlem også til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår å trappe opp med 1 000 nye fagskoleplasser særlig knyttet til fremtidsrettede næringer.

3.5 Generelle merknader fra Rødt

Komiteens medlem fra Rødt viser til at Rødts mål er et gratis, godt og likeverdig utdanningstilbud. Fagutdanning og høyere utdanning skal være tilgjengelig for alle, uavhengig av hvor du bor og hvor mye foreldrene dine tjener. Det skal ikke være mulig for kommersielle aktører å hente ut profitt fra offentlig finansierte barnehager og skoler.

Bedre og billigere barnehager

Dette medlem understreker viktigheten av å styrke fellesskapet også i barnehagesektoren, og ønsker på sikt at barnehager skal være gratis på linje med skole. Rødt starter denne velferdsreformen gjennom gradvis

innfasing, årskull for årskull. Rødt ønsker å begynne med femåringene, slik at alle barn kan bli en del av et større fellesskap før de begynner på skolen. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor overføringene til kommunene økes med flere milliarder kroner, slik at det blir økonomisk rom til å oppfylle bemanningsnormen i barnehagene og råd til vikarer fra dag én. Dette medlem mener at god kvalitet i barnehagen avhenger av barnehagefaglig kompetanse og god bemanning. Kvalitet henger sammen med høy bemanningstetthet, tilstedeværende pedagoger og størrelse på barnegrupper, og at mange barn per ansatt reduserer kvaliteten. Derfor vil Rødt sette av midler til flere barnehagelærere og fagarbeidere i barnehagene.

Lav grunnbemanning og høy slitasje hos ansatte i barnehager fører til bruk av kommersielle vikarbyråer ved sykefravær. Dette medlem viser til at Rødt i sitt alternative budsjett setter av penger til prosjekter med toppet bemanning. Erfaringer fra kommuner hvor dette er gjennomført, har vist positiv effekt i form av mer kontinuitet, mindre bruk av vikarer og mindre slitasje hos ansatte.

Samtidig som foreldrene må betale mer for barnehageplass, insisterer regjeringen på at kommersielle aktører fortsatt skal få ta ut penger bevilget til barnehage i profitt. Dette medlem er opptatt av å styrke velferds-tjenestene, ikke velferdsprofitørene.

Dagens pensjonstilskudd til private barnehager belønner eierne av barnehagene som har de dårligste pensjonsordningene med et tilsvarende stort overskudd de kan putte i egen lomme. Dette medlem viser til at Rødt derfor ønsker endring fra en modell som tar utgangspunkt i lønnsutgiftene i de kommunale barnehagene, helt uavhengig av hva barnehagen har hatt av reelle kostnader til pensjon, til kostnadsdekning av de faktiske pensjonsutgiftene, slik at penger bevilga til pensjon faktisk går til pensjon. Summen som spares ved denne omlegginga ønsker Rødt å flytte til økt bemanning i barnehagene.

En fellesskole for barnets beste

Dette medlem viser til at det i dag er en stor mangel på lærere, og at det i dag er svært mange av undervisningstimene som gjennomføres av ukvalifiserte ansatte. Det trengs kraftfulle tiltak for å møte denne lærermangelen, for å øke rekrutteringen og for å beholde dagens lærere i yrket.

Lærere med nok tid og ressurser er en forutsetning for å sikre barns behov for læring. Men en undersøkelse gjort av Utdanningsforbundet viser at kun fem prosent av alle kontaktlærere mener de har tilstrekkelig med tid til å utføre jobben på en forsvarlig måte. Rødt vil derfor prioritere, og gradvis utvide, tida til kontaktlærerne.

Dette medlem er opptatt av at den varsla tillitsreformen ikke bare blir fagre ord, men en reell tilbakefø-

ring av myndighet og tillit til fagfolkene og slutt på tidkrevende skjemavelder. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å doble midlene satt av til veiledning av nyutdanna lærere for å skape en god overgang fra utdanning til yrke, og for å beholde lærerne i skolen.

Dette medlem viser til at Rødt vil styrke laget rundt eleven og sikre flere yrkesgrupper inn i skolen. I dag er det store variasjoner i bemanninga i PP-tjenesten og antall barn/elever per fagstilling. Barneombudet publiserte i 2017 fagrapporten «Uten mål og mening?», der de fant at barns rett til spesialundervisning brytes, og at en av hovedårsakene til dette er en mangelfull PPT.

Rødt øker derfor antall stillinger i PPT med mål om på sikt innføre en bemanningsnorm for tjenesten.

Framtidas fagarbeidere og kompetanse til hele landet

Utdanning skal være gratis, men det er ikke tilfellet når dagens utstyrsstipend ligger langt under det reelle kostnadsnivået for nødvendig utstyr. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det er satt av midler til økt utstyrsstipend.

Bransjeprogrammene er utviklet i samarbeid med partene i arbeidslivet, og er et spleiselag som gir arbeidsfolk gratis kurs og videreutdanning. Bransjeprogrammene er ifølge fagbevegelsen et helt sentralt virkemiddel for å sikre omstilling og et seriøst arbeidsliv i utsatte bransjer. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å doble tilskuddet til bransjeprogrammene. Rødt vil også doble tilskuddet til «Fagbrev på jobb» slik at ordningen kan utvides.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det også er satt av midler til 500 nye fagskoleplasser, mulighet til å gjennomføre fagskoleutdanning for SFO-ansatte og flere studieplasser for vernepleiere og videreutdanningsplasser for sykepleiere.

Rødt vil jobbe for å sikre kompetanse til hele landet, og derfor trengs det gode utdanningsinstitusjoner der folk bor.

Dette medlem viser til at bevilgningene til høyere utdanning og forskning kuttes som en del av et gigantisk høvelkutt i hele den offentlige sektor, den såkalte ABE-reformen. ABE-reformen innebærer at offentlige etater har blitt pålagt å kutte budsjettene med 0,5–0,8 pst. per år. I praksis betyr dette at arbeidspresset øker og de ansatte får mindre tid til å gjøre en god jobb. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjettforslag, som reverserer dette kuttet.

Dette gjør det blant annet mulig å beholde og styrke logopedi-utdanninga i Tromsø og sikre spesielt befolkninga i Nord-Norge sin tilgang til nødvendige logoped-tjenester, som i dag er for lav.

Basisfinansiering er viktig for at virksomhetene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag og levere forskning av høy kvalitet. Dette medlem viser til Rødts alternati-

ve budsjett, der Rødt kutter i bruken av resultatbasert finansiering av høyere utdanning og styrker økonomien i utdanningssektoren.

Lik rett til utdanning

Lik rett til utdanning gir et mer demokratisk samfunn og utjevner forskjeller mellom folk. Skal utdanning være tilgjengelig for alle, uavhengig av foreldrenes pengebok, må studiestøtten økes. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der Rødt øker studiestøtten til 1,3 G. Rødt setter av penger til flere studentboliger for å sørge for at flere studenter kan få et rimelig sted å bo, og øker borteboerstipendet for elever i videregående skole.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det er satt av midler til Antirasistisk skolesekk, Den faglige skolesekken og økte midler til Rosa kompetanse i barnehage og skole.

4. Kunnskapsdepartementet

4.1 Kap. 200 Kunnskapsdepartementet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER, POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSINNKJØP OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen viser til at kapitlet omfatter driftsmidler til Kunnskapsdepartementet. De målene som settes for utdanningssektoren i budsjettproposisjonen, er rettesnorer for departementet.

Komiteen mener et godt og inkluderende læringsmiljø i barnehage og skole legger et viktig grunnlag for et godt liv, videre utdanning og aktiv deltagelse i samfunn og arbeidsliv. Barnehage og skole skal bygge på bredt kunnskapssyn og bidra til at alle barn og unge skal få muligheten til å utvikle seg, tilegne seg kunnskap og danne relasjoner.

Komiteen vil påpeke at skolen er både en dannelses- og læringsarena og må brukes aktivt til å fremme toleranse og humanistiske verdier. Komiteen vil påpeke at kunnskap er grunnlaget for demokrati, velferd, verdiskaping og likeverd.

Komiteen er opptatt av at arbeidet mot mobbing og utenforskap har høy prioritet. Alle barn og unge skal ha et inkluderende, likeverdig og tilpasset opplærings-tilbud slik at alle får muligheten til å utvikle sitt potensial, oppleve fellesskap og mestring.

Komiteen vil understreke den viktige rollen barnehage, grunnskole og resten av utdanningssektoren har i integreringsarbeidet. Å legge til rette for å lære

språk, kunnskap om samfunnet og fag er viktig for å lykkes med integreringsarbeidet.

Komiteen vil påpeke at samfunnet står overfor store og omfattende utfordringer i årene som kommer. Komiteen mener det er viktig å møte dagens utfordringer med å styrke utdanningsfeltet ved å satse på rekruttering til yrkene i barnehagen, grunnskolen og utdanningssektoren. Høyere utdanning og forskning må gis gode vilkår. Gode arbeidsforhold for de ansatte innenfor sektoren – med høy grad av tillit til de ulike profesjonene – er nødvendig for å sikre at sektoren både rekrutterer og beholder gode fagfolk.

Komiteen merker seg at trygghet og samfunnsikkerhet vektlegges sterkere også i Kunnskapsdepartementet, og at det er utarbeidet ulike dokumenter med krav, anbefalinger og veiledninger for arbeidet med samfunnstrygghet og beredskap i kunnskapssektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Kunnskapsdepartementet med 196 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 200 post 1 reduseres med 196 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av en kostnadseffektiv offentlig sektor. Dette medlem mener det er rom for kutt i store deler av det offentlige byråkratiet.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2022, der det foreslås en reduksjon på denne posten på 50 mill. kroner.

4.2 Kap. 201 Analyse og kunnskapsgrunnlag

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen understreker viktigheten av at politikken som føres, må være forsknings- og kunnskapsbasert.

Komiteen vil påpeke at det er viktig med forskning som stimulerer til tettere samarbeid mellom utdanningsforskningen og lærerutdanningene.

5. Grunnopplæringen

5.1 Kap. 220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen understreker Utdanningsdirektoratets viktige funksjon med å sikre implementering av den nasjonale utdanningspolitikken, ved å føre tilsyn, gjennomføre evalueringer og utforme en rekke læreplaner knyttet til fagfornyelsen samt utvikle ulike støtteressurser.

Komiteen merker seg at direktoratet som en del av fagfornyelsen har fortsatt arbeidet med å utforme læreplaner for videregående opplæring, i et år som har vært preget av utfordringer knyttet til pandemien.

Komiteen har videre merket seg at arbeidet med evalueringen av seksårsreformen ble startet opp, og at rapporten vil bli noe utsatt på grunn av pandemien. Direktoratet har også jobbet frem en nasjonal rammeplan for skolefritidsordningen, og jobber med å utvikle støtteressurser for kvalitetssikring og innføring av denne i rammeplan.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgiftene til konsulenttjenester for organisasjonsutvikling og kommunikasjon hos Utdanningsdirektoratet med 600 000 kroner. Flertallet viser også til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Utdanningsdirektoratet med 578 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 220 post 1 reduseres med 1 178 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), hvor regjeringen foreslår å redusere bevilgingen til Utdanningsdirektoratet med 1,2 mill. kroner. Det er foreslått en reduksjon knyttet til bruk av konsulenttjenester. Disse medlemmer viser til at regjeringen vil kutte i konsulentbruken i staten ved å utvikle egen kompetanse og redusere statlige virksomheters kjøp av tjenester fra konsulentbransjen.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av en kostnadseffektiv offentlig sektor. Dette medlem mener det er rom for kutt i store deler av det offentlige byråkratiet.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2022, der det foreslås en reduksjon på denne posten på 60 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Rødt merker seg at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgifter til konsulenttjenester ved Utdanningsdirektoratet. Dette medlem vil understreke viktigheten av at kutt ikke fører til flere oppgaver og høyere belastning på de ansatte, men at flere i stedet ansettes i faste stillinger.

POST 70 TILSKUDD TIL LÆREMIDLER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.2 Kap. 3220 Utdanningsdirektoratet

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.3 Kap. 221 Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen mener foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene (FUG og FUB) utfører et verdifullt arbeid for å fremme et godt samarbeid mellom barnehage/skole og hjem. Komiteen mener et velfungerende barnehage/skole-hjem-samarbeid er viktig for å sikre barn og unge et godt læringsmiljø med gode forutsetninger for utvikling.

Komiteen vil peke på at Foreldreutvalget for grunnsopplæring har en viktig funksjon og rolle overfor myndighetene for å ivareta foreldreperspektivet i utforming av nasjonal skolepolitikk. Foreldreutvalget for grunnsopplæringen og Foreldreutvalget for barnehager er en ressurs i arbeidet med å forbedre barnehage/skole-hjem-samarbeidet, og gir viktig informasjon og veiledning til foresatte og ansatte i skolen og barnehagen om samarbeidet mellom barnehage/skole og hjem.

Komiteen viser til at foreldreutvalgene spiller en viktig rolle som rådgivende organ for Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet i bekjempelsen av mobbing i barnehage og skole.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene med 32 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 221 post 1 reduseres med 32 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

5.4 Kap. 222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022). Bevilgningen på kapitlet gjelder drift av Sørsamisk kunnskapspark i Hattfjelldal, drift av Samisk videregående skole i Karasjok og Samisk videregående skole og reindriftsskole i Kautokeino, drift av Diamanten skole for elever med døvblindhet, og lønn etter rettsvilkårsavtalen for personale ved nedlagte statlige skoler og ventelønn for personale fra avvikla statsinternat i Finnmark. Komiteen merker seg at det foreslås en startbevilgning for å bygge et nytt samlokalisert bygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og Det Samiske Nasjonalteateret Beaivváš.

Komiteen vil understreke betydningen av å styrke arbeidet for å bevare og videreutvikle de fem samiske språkene som fremdeles benyttes i Norge, og viser til at disse er opplistet på Unescos språkatlas over truede språk. Den samiske videregående skolen, tilbud om fjernundervisning og språksamlinger er i så måte viktige tiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Statlige skoler og fjernundervisningstjenester med 78 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 222 post 1 reduseres med 78 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformens satsing på universell utforming samt samisk språk, kultur og lærere. Disse medlemmer mener flere tiltak er viktige for å styrke dette arbeidet, deriblant de samiske videregående skolene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til behovet for å styrke undervisningen i og på samisk, blant annet i tråd med Riksrevisjonens funn i Dokument 3:5 (2019–2020). Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det blant annet foreslås å bevilge 1 mill. kroner til Røros folkehøgskoles satsing på samisk.

Komiteens medlem fra Rødt er opptatt av at alle skal ha mulighet til å lære sitt eget språk uansett hvor i landet de bor i. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der fjernundervisning på samisk styrkes.

5.5 Kap. 3222 Statlige skoler og fjernundervisningstjenester

POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.6 Kap. 224 Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre

POST 70 FREDSS- OG MENNESKERETTIGHETSSENTRE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022). Kapitlet inkluderer tilskudd til syv freds- og menneskerettighetssentre. Komiteen vil påpeke at freds- og menneskerettighetssentrene er viktige læringsarenaer og bidrar til forskning, dokumentasjon og formidling om viktige hendelser fra vår nære historie som ikke må glemmes. Kunnskapen de formidler fra andre verdenskrig – holocaust, kunnskap om norsk krigshistorie og fascismen – er spesielt viktig i en tid med økende fremmedfrykt, antisemittisme og rasisme. Komiteen er spesielt opptatt av at disse sentrene skal formidle historien til ungdom og dekke behovet hele landet har for å få viktig kunnskap fra denne tiden.

Komiteen viser til at Demokratisk beredskap mot rasisme og antisemittisme (Dembra) er et tilbud om kompetanseutvikling til skoler i arbeidet mot fordommer og fiendtlighet mot minoriteter. Komiteen merker seg at det er stor etterspørsel etter Dembra, og at departementet derfor foreslår å øke bevilgningen med 4 mill. kroner og å øke bevilgningene på kapitlet for at flere sentre kan bidra til Dembra.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke det viktige arbeidet som gjøres ved alle de sju freds- og menneskerettighetssentrene i undervisning av ungdom i menneskerettigheter og demokratisk medborgerskap.

Flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til prosjektering av nytt bygg for Rafto-senteret på 3 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 224 post 70 økes med 3 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Flertallet merker seg at det ved Falstadsenteret er behov for å øke senterets kapasitet og kompetanse til undervisning av skoleelever i menneskerettigheter og demokratisk medborgerskap.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å styrke bevilgninger til undervisningsressurser for de nasjonale freds- og menneskerettighetssentrene.

POST 71 DET EUROPEISKE WERGELANDSENTERET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.7 Kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Tiltak i grunnopplæringen – post 1 med 218 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 225 post 1 reduseres med 218 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Tiltak i grunnopplæringen – post 21 med 6 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 225 post 21 reduseres med 6 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

POST 60 TILSKUDD TIL LANDSLINJER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 63 TILSKUDD TIL SAMISK I GRUNNOPPLÆRINGEN

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, det det foreslås et kutt på 5 mill. kroner på denne posten.

POST 64 TILSKUDD TIL OPPLÆRING AV BARN OG UNGE SOM SØKER OPPHOLD I NORGE

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å kutte 10 mill. kroner på denne posten. Dette medlem vil påpeke at antall flyktninger som kommer til Norge, har gått ned de siste årene, og at Fremskrittspartiet vil stramme ytterligere inn, noe som medfører at det er rom for betydelige kutt på utgiftsområder tilknyttet innvandrere og flyktninger.

Dette medlem vil understreke at det er viktig å se på hvordan penger brukes, ikke bare hvor mye som brukes. Eksempelvis brukte Norge i statsbudsjettet for 2020 hele seks ganger mer på integrering over statsbudsjettet enn Danmark (12,4 mrd. kroner mot 1,9 mrd. kroner) og til og med mer enn Sverige (10 mrd. kroner), som har tatt imot langt flere enn Norge og har dobbelt så stort folketall som Norge. Når vi ser tallene i en slik sammenheng, mener dette medlem at det er rom for kutt.

POST 65–68

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 69 TILTAK FOR FULLFØRING AV VIDERE GÅENDE OPPLÆRING

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) følger opp målet om læreplass for alle gjennom å foreslå å øke bevilgningen med 113,5 mill. kroner for å forbedre opplæringen frem til læreplass og for å forsterke oppfølgingen av elevene ute i bedrift. I Prop. 1 S (2021–2022) er det foreslått 256,5 mill. kroner til et bedre tilbud til dem som ikke får læreplass. Med regjeringens budsjettforslag blir dermed satsingen på at flere skal få en læreplass, 370 mill. kroner. Disse medlemmer mener dette er en viktig satsing for å sikre at flere får muligheten til læreplass og gjennomføre fagbrev. Disse medlemmer viser for øvrig til disse partienes generelle merknad innledningsvis i innstillingen, som omtaler tiltak for fullføring av videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg gjennom åtte år prioriterte tiltak som skulle bidra til at flere ungdommer fullfører videregående skole. Tiltakene ble iverksatt på alle nivå, og blant tiltakene kan nevnes: økt pedagogtethet i barnehagen, tidlig innsats i barneskolen, prioritering av grunnleggende ferdigheter, videreutdanning av lærere, flere kvalifiserte lærere i skolen, herunder lærernormen, økt satsing på godt læringsmiljø, psykisk helse, et yrkesfagløft og bedre fraværsoppfølging i videregående skole.

Disse medlemmer mener satsingen har gitt gode resultater. Nå fullfører nesten 8 av 10 ungdommer. Men regjeringen Solberg hadde høyere ambisjoner og la derfor frem en fullføringsreform for Stortinget våren 2021, og Stortinget sluttet seg til hovedlinjene i denne.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg foreslo over 800 mill. kroner til oppfølging av Fullføringsreformen i budsjettproposisjonen for 2022. Dette vil blant annet legge til rette for å utvide retten til videregående opplæring og å innføre en rett til å ta et fag-

brev for de som har studie- eller yrkeskompetanse, i ny opplæringslov fra 2023.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at den videregående opplæringsens mål skal være at alle elever fullfører det utdanningsløpet de har startet på, og at dette også må gjelde yrkesfagelevers opplæring i bedrift. Dette medlem mener derfor at det bør utvikles en rett til lære-plass for elever, med en samsvarende plikt til fylkeskommunene for å sørge for at eleven fullfører hele utdanningsløpet, inkludert læretiden. Fullføringsretten må være like sterk for elever på yrkesfag, som for elever på studieforberedende opplæring. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 100 mill. kroner til fylkeskommunene som et tilskudd for å sikre alle elever lære-plass, som skal trappes videre opp i takt med innføring av lære-plassretten. Dette medlem viser også til partiets forslag om å øke lærlingtilskuddet, for å holde tritt med prisveksten.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at gjennom å styrke muligheten til å ta fagbrev på jobb kan kompetansen blant ansatte i SFO heves. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der man styrker ordningen «Fagbrev på jobb».

POST 74 PROSJEKTTILSKUDD OG POST 75 GRUNNTILSKUDD

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil peke på den mangfoldige, og ikke minst praktiske, kompetansen som finnes i miljøer utenfor skolen, og at det er viktig å benytte seg av denne. Samtidig vil dette medlem understreke betydningen av at ulike tiltak og prosjekter som tilbys elevene, må være kunnskapsbaserte og av høy kvalitet og tilstrebe objektivitet og nøytralitet.

Dette medlem vil også påpeke viktigheten av et fritt organisasjonsliv, og at det ikke bør være et mål at alt av organisasjoner og prosjekter skal motta offentlig støtte.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2022, der det foreslås å fjerne tilskuddene til faktisk.no sitt skoleprosjekt TENK (5 mill. kroner), Forandringsfabrikken (3,528 mill. kroner), Stiftinga Magasinet (1,1 mill. kroner), Foreningen lles (4,4 mill. kroner), og Operasjon Dagsverk (589 000 kroner). Til sammen et kuttet på 14 617 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett, der det settes av ekstra midler til «Den faglige skolesekken» med informasjon om arbeidslivet og organisering på skolen og «Antirasistisk skolesekk» for elever, lærere og skoleledere.

Dette medlem viser til Rosa kompetanse sitt viktige arbeid i skole og barnehage med å bidra til et helsefremmende og trygt psykososialt miljø, der barn og elever som bryter med normer for kjønn og seksualitet, kan uttrykke seg fritt, være trygge og bli inkludert. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, som øker bevilgningene til dette formålet for å imøtekomme den økende etterspørselen fra skoler og barnehager.

5.8 Kap. 3225 Tiltak i grunnopplæringen

POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.9 Kap. 226 Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen vil understreke at kvalitetsarbeidet i skolen i hovedsak forvaltes av kommuner og fylkeskommuner som en del av skolenes drift, finansiert gjennom kommunenes frie inntekter. Det er en forventning fra nasjonale utdanningsmyndigheter at det arbeides systematisk med skoleutvikling og kvalitetsarbeid i tråd med lokalt definerte behov og nasjonale føringer.

Komiteen viser til at bevilgninger over dette kapitlet i stor grad forvaltes av Utdanningsdirektoratet og skal bidra til å forsterke kvalitetsarbeidet innen definerte satsingsområder og nasjonale strategier, samt støtte lokal kvalitetsutvikling.

Komiteen viser til at det for 2022 er ment å finansiere blant annet kompetanse- og profesjonsutvikling i grunnopplæringa, bedre læringsmiljø, digitalisering, styrking av fag- og yrkesopplæringa, samt utvikling av læreplanverket for grunnopplæringa.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at det er viktig å satse på en sterk fellesskole der alle elevene lærer, mestrer og trives. Det at unge med ulik bakgrunn lærer sammen i skolen for å bygge opp fellesskap og ned forskjellene. Dette skaper tillit og styrker alles muligheter til å lykkes.

Flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgningsreduksjon i lærerspesialistordningen på 75,4 mill. kroner samt i tiltak for tapt progresjon på 10 pst. eller 24 mill. kroner. Flertallet viser også til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til kvalitetsutvikling i grunnopplæringen med 40 000 kroner, og flertallet fore-

slår derfor at kap. 226 post 21 reduseres med 99 440 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen, der utvikling av gode skoler i hele landet blir en sentral oppgave for den nye regjeringen. Arbeiderparti-Senterparti-regjeringen har alt gjort grep for å sette økt lokalt handlingsrom ut i livet, blant annet gjennom økt kommuneramme. I Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) foreslås en økning i kommunerammen på 2 mrd. kroner i tillegg til flere forslag om styrket økonomi. Disse medlemmer vil understreke at kommunene forvalter skoleansvaret og elevenes rettigheter til god grunnopplæring.

Disse medlemmer imøteser en oppfølging av Hurdalsplattformen som medfører at regjeringen foreslår at det innføres et nytt tilskudd på 500 000 kroner per kommunale grunnskole. Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil med dette støtte opp om tjenestene nær folk. Tilskuddet gis med en særskilt fordeling basert på tall for skoleåret 2021/22, og finansieres innenfor innbyggertilskuddet til kommunene, kap. 571 post 60.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i budsjettforliket har valgt å kutte bevilgningen til videre arbeid med å tette kunnskapshull hos elever som har mistet verdifull undervisningstid under pandemien, med 24 mill. kroner. Disse medlemmer er overrasket over at de rød-grønne partiene velger å kutte i et viktig tilbud til elever som er rammet av pandemien. Dette forslaget underbygger at regjeringen Støre prioriterer ned kvalitet og innhold i skolen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at lærerne og skolene må få verktøy til i å større grad kunne tilpasse undervisningen til hver elev og ta i bruk mer praktisk og variert undervisning. Etter mange år med høyreorientering av skolen er det behov for å løfte praktisk kunnskap og læring. Dette medlem mener det nasjonale presset om stadig mer testing, kartlegging og vektlegging av kun noen bestemte fag og ferdigheter som ofte er mer teoritunge enn andre, må utfordres. Læreren må gis tid og tillit til å utøve faget sitt, og elevperspektivet må inkluderes bedre.

Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å sette av 15 mill. kroner til et eget utviklingsprosjekt for mer praktisk og variert undervisning, som må involvere feltet tett, gå igjennom hvordan nasjonalt kvalitetsvurderingssystem og andre sentrale verktøy påvirker undervisningen og endre systemene for å legge til rette for mer praktisk og variert undervisning. Dette medlem viser også til partiets alternative statsbudsjett, hvor det

foreslås å opprette et eget nasjonalt kompetansesenter for praktisk og variert undervisning som skal bistå utviklingen av praktiske og varierte læringsmetoder i hele undervisningen.

Dette medlem viser til at det viktigste å satse på for å få en skole som gir alle elever like gode muligheter til å lykkes, er nok kvalifiserte fagfolk. Derfor viser dette medlem til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge penger til egen rekrutteringspakke for flere lærere, inkludert en mentorordning for nyutdanna lærere, å øke bemanningen på skolehelsetjenesten og å dekke en ekstra kontaktlærertime på ungdomstrinnet.

Forskning, evaluering og data for vurdering av kvalitet i skolen

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt viser til at internasjonale trender i utdanningspolitikken, tydelig inspirert av konkurranseorienterte styringsverktøy fra kommersiell sektor, de siste to tiårene har gått i retning av økt vekt på tallfesting, prestasjonstesting og rangering, ikke minst i grunnskolen. Disse trendene har fått mer og mer fotfeste i Norge. Behovet for sammenlignbare data, ofte skapt gjennom testing, kartlegging og måling, har vært løftet frem som viktig i arbeidet med å fremme kvalitet og læring.

Disse medlemmer mener man må utvikle styringssystemene på en måte som vektlegger samarbeid framfor konkurranse, kvalitative mål framfor kvantitativ måling og læring framfor prestasjoner. Disse medlemmer mener derfor at Norges deltakelse i internasjonale kunnskapsundersøkelser som PISA og TIMSS skal avvikles.

Fornyelse av innholdet i skolen

Komiteens medlem fra Rødt viser til at bevilgningene til læremidler i forbindelse med fagfornyelsen er vesentlig lavere enn under innfasingen av Kunnskapsløftet. En undersøkelse viser at 76 pst. av tillitsvalgte lærere i norske grunnskoler mener at deres skole i liten grad hadde økonomiske midler til å fornye læremidlene etter innføringen av fagfornyelsen i august 2020. Lærere slår alarm om en lærebok-krise som følge av læremiddel mangelen, at det kopieres mye mer enn det avtalen om kopiering gir adgang til, og at elevene har utdatterte lærebøker.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, som styrker tilskudd til fornyelse av læremidler i kommunene.

Progresjonsprøver

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), der midler til utvikling av nye progresjonsprøver foreslås fjernet for 2022. Flertallet viser til at

det pågående arbeidet med progresjonsprøver skal bli satt på pause og videreutvikles i dialog med partene. Regjeringen ønsker en dreining av vurderings- og kartleggingsregimet mot en større grad av innflytelse for lærerprofesjonen og et styrket partssamarbeid gjennom en tillitsreform.

Flertallet vil framheve disse partienes mangeårige engasjement for utvikling og forbedring av kvalitetsvurderingssystemet blant annet knyttet til arbeidet med fagfornyelsen. Dette arbeidet må nå justeres i tråd med ambisjonene for innføring av læreplanene i skolen, med mer tverrfaglighet og dybdelæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil peke på at utviklingen av nye progresjonsprøver er et viktig arbeid for å innrette kartleggingsprøver og karakter- og læringsstøttede prøver på en måte som gir mer kunnskap om elevenes utvikling, og blir et nyttigere verktøy for lærerne i oppfølgingen og tilpassningen av undervisningen til elevene. Blant annet har det skjedd en stor utvikling i mulighetene for å ta i bruk adaptive prøver og adaptiv teknologi. Disse medlemmer peker på at dette arbeidet ikke vil øke omfanget av prøver i skolen, men utvikle og forbedre de prøvene som gjennomføres. Disse medlemmer merker seg at regjeringspartiene og Sosialistisk Venstreparti stanser bevilgningene til dette utviklingsarbeidet. Det er uheldig, og disse medlemmer mener det underbygger regjeringspartienes og Sosialistisk Venstrepartis manglende ambisjoner om økt kunnskap, kvalitet og læring i skolen.

Arbeid mot rasisme og antisemittisme

Komiteen viser til at det er foreslått 4 mill. kroner til Stiftelsen 10. august til etablering av et minne- og kunnskapssenter og formidlingsarbeid om terror og hat mot muslimer etter terrorangrepet på Al-Noor Islamic Center i 2019. Komiteen mener det er viktig at minne- og kunnskapssenteret sikres muligheter til å utvikle tilbudet i årene som kommer, og vektlegger i den forbindelse det viktige samarbeidet i læringsarenaene som inkluderer 22. juli-senteret og regjeringskvartalet, og minne- og læringssenteret på Utøya.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å motarbeide ekstremisme i alle miljøer. Dette medlem vil særlig understreke at den økende antisemittismen vi har sett over flere år, er et alvorlig faresignal. Dette medlem vil blant annet trekke frem at synagogen i Oslo må være under konstant bevoktning, i likhet med synagoger i de fleste europeiske land. Dette medlem mener økt kunnskap og oppmerksomhet om religiøs og politisk ekstremisme er viktig for å bevare det liberale demokratiet i Norge. Dette medlem vil også vise til det Stiftel-

sen 10. august selv skriver på sine nettsider om stiftelsens rolle:

«Minne- og kunnskapssenteret skal også bidra til bedre dialog om ekstremisme, vold og hat i alle slags miljøer, og det skal hjelpe oss til å rette et kritisk søkelys mot hvordan radikaliserings skjer og hvordan den kan bekjempes. Senterets og stiftelsens ønske er at vi står sammen i kampen for alle menneskers trygghet og iboende verdighet.»

Ungdomsskolereform

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener en ungdomsskolereform og dialog med sektoren vil gi elevene i ungdomsskolen mer praktisk læring og forberede dem til både yrkesfaglige og studieforberevende videregående opplæring, og foreslår derfor ikke å utvide timetallet på ungdomstrinnet med en ekstra naturfagstime i skoleåret 2022/23.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre peker på at mye går bedre i norsk skole, men det er fremdeles store utfordringer som må løses. Disse medlemmer mener det er særlig viktig i årene fremover å styrke innhold og kunnskap i ungdomsskolen, øke motivasjon og læringsglede blant elevene og forberede elevene bedre til yrkesfaglige utdanningsprogrammer. I 2035 vil Norge mangle opp mot 90 000 fagarbeidere ifølge framskrivninger fra Statistisk sentralbyrå, og disse medlemmer mener at det må tas grep for å rekruttere flere til yrkesfag og sette dem i stand til å fullføre med fag- eller svennebrev.

Disse medlemmer viser derav til at Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti i sitt alternative budsjett setter av 58,9 mill. kroner til kommuner som ønsker å gjøre forsøk med å gi elever mer kjennskap til yrkesfaglige utdannings- og yrkesmuligheter og motivere til å velge et yrkesfaglig utdanningsprogram.

Praktiske og estetiske fag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, mener tiden er inne for å prioritere praktiske og estetiske fag i utdanningspolitikken, og understreker at både praktiske og teoretiske ferdigheter og læring er viktig. Flertallet viser til vedtak Stortinget fattet i forbindelse med finansdebatten, på bakgrunn i forslag 61 i budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, hvor regjeringen bes om å kartlegge hva som er de største utfordringene for praktisk opplæring både i de praktiske og estetiske fagene og andre fag i skolen, og komme tilbake til Stortinget på egnet måte. Kartleggingen må blant annet vurdere kompetanse, fysiske fasiliteter og utstyrssituasjonen, særlig i de praktiske og estetiske fagene. Flertallet understreker at det må være tilstrek-

kelig utstyr, kompetanse, fasiliteter og andre verktøy i skolen slik at læreren har mulighet til å gjennomføre praktisk og variert undervisning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til en rekke satsinger varslet av den nye regjeringen for mer praktisk læring i skolen, herunder en satsing på praktiske og estetiske fag.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av kvalifiserte lærere og gleder seg over regjeringens prioritering av praktiske og estetiske fag for videreutdanning av lærere i 2022. Dette vil komme elevene til gode og bedre undervisningen og læringen i praktiske og estetiske fag.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås en time mer i praktiske og estetiske fag i grunnskolen, samt å sette av midler til en egen rentekompensasjonsordning for oppgradering av spesialrom for de praktiske og estetiske fagene.

Seksualitetsundervisning

Komiteens medlem fra Rødt ønsker et kompetanseløft for lærere og i lærerutdanninga når det gjelder seksualitetsundervisning, og viser til Rødts alternative budsjett, hvor det er satt av 20 mill. kroner til dette kompetanseløftet. Dette medlem mener at økt kunnskap og trygghet knyttet til temaet vil gjøre det lettere for lærere å formidle kunnskap om seksualitet til elevene på en inkluderende, ivaretagende og åpen måte.

Naturfag i ungdomsskolen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener at det er rett ikke å utvide timetallet på ungdomstrinnet med en ekstra naturfagstime i skoleåret 2022/23. Flertallet mener heller at en ungdomsskolereform og dialog med sektoren vil gi elevene i ungdomsskolen mer praktisk læring og forberede dem til både yrkesfaglige og studieforberedende videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg gjennomførte flere tiltak for å styrke realfagene i skolen. For 2022 ble denne satsingen foreslått forsterket gjennom en ekstra time naturfag på ungdomsskolen.

Disse medlemmer viser til at Norge sammenlignet med andre land i realfagsundersøkelsen TIMSS er blant landene med færrest timer til naturfag på ungdomstrinnet. Resultatene fra TIMSS 2019 viste en tilbakegang i resultatene i naturfag på ungdomstrinnet, og at

norske elevers prestasjoner i naturfag på ungdomstrinnet ligger en god del under de andre nordiske landene. Forskerne som analyserer de norske TIMSS-resultatene, har trukket fram lavt timetall som en forklaring på hvorfor de norske naturfagsresultatene er svakere på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet, og svakere sammenliknet med andre nordiske land.

Disse medlemmer mener det er behov for en ny satsing på ungdomsskolen for å gi elevene en mer tilpasset og praktisk opplæring. Fagfornyelsen legger godt til rette for dette. Den nye læreplanen i naturfag legger vekt på at faget skal bli mer praktisk og utforskende. Målet med en ekstra naturfagstime er å gi mer tid til opplæringen i naturfag, og å heve elevenes resultater i faget.

Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i budsjettenigheten har kuttet regjeringen Solberg sitt forslag om en ekstra time i naturfag. Disse medlemmer mener at dette er uheldig og underbygger at de rød-grønne partiene prioriterer ned kvalitet og innhold i skolen.

Skolefritidsordningen

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at det nylig er vedtatt en rammeplan for skolefritidsordningen som skal legge til rette for lek, kultur- og fritidsaktiviteter med utgangspunkt i alder, funksjonsnivå og interesser hos barna, og gi barna omsorg og tilsyn.

En annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettforliket, der disse partiene er enige om at det er viktig at arbeidet med å utvikle skolefritidsordningen fortsetter, slik at tilbudet holder god kvalitet og det sikres at flere får ta del i tilbudet. Dette flertallet viser til budsjettforliket, der det settes av samlet 655 mill. kroner til gratis kjerneid i SFO for førsteklassinger, som utgjør 12 timer i uka.

Dette flertallet mener at SFO skal være for alle barn, uavhengig av foreldrenes økonomi. I dag er det 100 000 barn som ikke går i SFO, og mange familier velger det bort fordi de ikke har råd. Konsekvensen er at mange barn ikke får være med på leken, læringen og fellesskapet. Derfor er flertallet glad for at partiene har blitt enige om å innføre gratis kjerneid på SFO for alle barn i første trinn.

Dette flertallet understreker at de eksisterende ordningene for redusert foreldrebetaling og gratis opphold på SFO blir videreført, samtidig som at gratis kjerneid for alle førsteklassinger innføres.

Kompetansetiltak for ansatte i skolefritidsordningen (SFO)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til forslaget om satsinger under kap. 226 i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022)

knyttet til post 21. I Hurdalsplattformen går det frem at regjeringen ønsker å styrke etter- og videreutdannings-tilbudet for ansatte i skolefritidsordningen. Disse medlemmer mener forslaget om å omprioritere over posten til kompetansetiltak for ansatte i SFO for å heve kvaliteten på tilbudet, vil bidra til et løft av skolefritidsordningen og tilbudet elevene har etter skoletid. Kompetansetiltakene kommer som oppfølging av nylig innført rammeplan for SFO, som trådte i kraft høsten 2021. Forslaget innebærer at den samlede bevilgningen til tiltaket vil være 10 mill. kroner i 2022.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg iverksatte flere tiltak både for å løfte kvaliteten i skolefritidsordningen og gjøre tilbudet tilgjengelig for flere. Den nasjonale ordningen med redusert foreldrebetaling i SFO ble fra august 2021 utvidet til også å gjelde 3.–4. trinn. Utvidelsen sørger for at det eksisterer en nasjonal moderasjonsordning for lavinntektsfamilier på alle trinn i SFO. Videre foreslo regjeringen Solberg å utvide ordningen med gratis SFO for lavinntektsfamilier i utvalgte kommuner med 15 mill. kroner slik at samlet bevilgning blir på 51 mill. kroner i 2022.

Fag- og yrkesopplæring tilpasset behovene i arbeids- og næringslivet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) blir foreslått totalt 370 mill. kroner for å forbedre opplæringen frem til læreplass, og forsterke oppfølgingen av elevene ute i bedrift. Disse medlemmer mener dette er viktig for å sikre at flere får muligheten til læreplass og gjennomføre fagbrev. Disse medlemmer viser for øvrig til disse partienes generelle merknad innledningsvis i innstillingen, som omtaler tiltak for fullføring av videregående opplæring.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Norge vil ha et stort behov for personer med gode yrkesfaglige kvalifikasjoner i tiden som kommer. I «Kompetansebarometeret 2021» fra NHO melder seks av ti bedrifter at de ikke har nok folk med rett kompetanse, og at de sliter med å rekruttere nok fagfolk, særlig innen håndverksfag, ingeniørfag og tekniske fag. Disse medlemmer mener at økt rekruttering til yrkesfagene, styrking av relevans og kvalitet i opplæringen og en god dimensjonering i tråd med kompetansebehovet i arbeids- og næringslivet er viktig for å få utnyttet potensialet i norske bedrifter i fremtiden.

Disse medlemmer viser til Meld. St. 21 (2020–2021) – Fullføringsreformen, med åpne dører til verden og fremtiden, som inneholder en rekke tiltak for å øke gjennomføringen, innføring av en rett til fullføring av videregående opplæring med studie- eller yrkeskompe-

tanse og tiltak som legger til rette for bedre tilpassede opplæringsløp i fag- og yrkesopplæringen.

Disse medlemmer viser til at den nye tilbudsstrukturen for yrkesfagene som trådte i kraft i 2020, som er den største endringen i yrkesfagutdanningen siden Kunnskapsløftet i 2006, er et viktig steg på veien til å gjøre yrkesfagene mindre teoritunge og mer praktisk rettet. Den nye strukturen innebærer blant annet mer og tidligere spesialisering og yrkesretting av fellesfagene, noe som bidrar til motivasjon og gjennomføring og sikrer et bedre samsvar med behovene i arbeids- og næringslivet.

Disse medlemmer peker på at yrkesfagene har vært høyt prioritert av regjeringen Solberg. Det er innført en ny merkeordning for å synliggjøre læreplasser, innført krav om lærlinger for å vinne offentlige anbud, vedtatt ny strategi for å øke antall lærlinger, og lærlingtilskuddet har økt med 22 000 kroner per kontrakt. Samfunnskontrakten med partene er fornyet for å øke antallet læreplasser, og disse medlemmer peker på at en større andel elever søker yrkesfag, flere får læreplass og flere fullfører og tar fagbrev.

Disse medlemmer peker på at unge i etableringsfasen, derav lærlinger, unge som ikke har fullført videregående og sysselsatte i lavtlønnede yrker, kan oppleve presset økonomi kombinert med utfordringer med å få innpass og nødvendig tilpassing i arbeidslivet. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solbergs forslag om et jobbskattefradrag for dem under 30 år vil gi unge med lave og middels inntekter en merkbar skattelette, og legge til rette for at flere kan komme inn i arbeidslivet ved å styrke arbeidsinsentivene. For lærlinger med en lønn på om lag 300 000 kroner vil dette utgjøre nesten 5 000 kroner i skattelette. Disse medlemmer peker på at dette er en sosialt treffsikker skattelette som vil komme dem som trenger det mest, til gode, og bidra til at blant andre lærlinger opplever en økonomisk motivasjon gjennom opplæring, læretid og tidlige år i arbeidslivet.

Disse medlemmer viser til at i regjeringen Solbergs forslag til budsjett videreføres satsingen på yrkesfag. Satsingen omfatter 100 mill. kroner til kompetanseløft for yrkesfaglærere, 12,5 mill. kroner til oppfølging av samfunnskontrakten for flere læreplasser, 10 mill. kroner til videreføring av yrkesfaglærer 2-ordningen og 17 mill. kroner til forsøk med ordninger som stimulerer til investering i utstyr til yrkesfagene.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at ungdomsskolen skal kvalifisere elevene både til studieforberedende og yrkesfaglig opplæring. Derfor er det et behov for mer yrkesfag inn i ungdomsskolen. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås 10 mill. kroner til eget pilotprosjekt for å knytte yrkesfagskolene tettere til grunnskolen.

Utstyr i yrkesfag

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet vil påpeke at industrien er lokalisert i hele landet, og at standarden på det tekniske utstyret i yrkesfagundervisningen er sterkt varierende. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at elever på yrkesfag har tilgang til oppdatert utstyr i undervisningen, og at yrkesfaglinjene må få sterkere prioritet.

Disse medlemmer har merket seg at Norsk Industri arbeider med en løsning der et fylke eller en region eier en mobil enhet med undervisningsutstyr. En slik mobil enhet kan være en lastebil à la «smørebussen» til skilandslaget, eller den kan være basert på én eller flere containere som blir transportert rundt om i fylket/regionen. Med fleksible og mobile løsninger blir det mulig for flere skoler og skoleeiere å dele på undervisningsutstyr. Disse medlemmer mener det er viktig å legge forholdene til rette for slike kreative løsninger innen utdanningsområdet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett for 2022, der det foreslås 50 mill. kroner til innkjøp av nytt utstyr som en del av en nødvendig yrkesfagsatsing.

Karriereveier for lærere

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til budsjettforliket, der det foreslås at kap. 226 post 21 reduseres med 74,5 mill. kroner for å fase ut lærespesialistordningen, sammenliknet med regjeringens forslag. Flertallet ønsker heller økt satsing på partsforankret utvikling av skolen inkludert kompetanseheving av lærerne, som gir lærere bedre tid til utviklingsarbeid og styrker profesjonsfelleskapene i skolen.

Flertallet viser videre til regjeringens omprioritering i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) av midler til videreutdanning innen praktiske og estetiske fag innenfor rammen på 1,7 mrd. kroner som er satt av til formålet over post 22.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg fikk på plass en ordning med nye karriereveier for lærere gjennom lærerspesialistordningen. I budsjettet for 2022 foreslo regjeringen Solberg å trappe opp satsingen på karriereveier for lærere og foreslo å bruke 272 mill. kroner på dette i 2022. Dette gir rom for å øke antallet lærerspesialister til 3 000 fra høsten 2022. Innenfor ordningen er det særlig viktig å prioritere begynneropplæringen som en del av arbeidet med tidlig innsats.

Disse medlemmer viser til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, hvor det foreslås å avvikle lærespesialistordningen. Disse medlemmer mener dette forslag-

et vil ha svært negative konsekvenser. Dette vil ta fra lærerne en mulighet for videreutdanning og en ny karrierevei, og svekke kvalitetsutviklingen i skolen. Disse medlemmer viser til at ordningen evalueres av NIFU, og at de i delrapporten 2021:8 skrev:

«Lærerne som deltar eller har deltatt i lærerspesialistutdanningen, svarer i overveiende grad at de har fått et godt utbytte av ordningen. De aller fleste er enige i at utdanningen gir et godt utgangspunkt for å reflektere over egen praksis, og de opplever studiet som relevant. Studentene er positive til arbeidskravene, og opplever at disse bidrar til kompetanseutvikling. Studentene etter spør verktøy for å initiere endringsprosesser på egen arbeidsplass, og bevisstgjøring og trening på kollegaveiledning.»

Disse medlemmer viser videre til at sluttrapporten kom 2. desember 2021. Disse medlemmer er svært overrasket over at flertallspartiene rett før sluttrapporten ble lagt frem, velger å avslutte lærerspesialistordningen. Disse medlemmer kan ikke se at konsekvensene for lærerspesialistene og kvalitetsutviklingen i skolen er utredet eller vurdert.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke behovet for målrettet og forskningsbasert innsats i skolesektoren. Ordningen med lærerspesialister er en ordning som evalueres av NIFU, og dette medlem vil påpeke at delrapportene fra NIFU viser både positive og mindre positive sider ved lærerspesialistordningen. Dette medlem vil også påpeke at sluttrapporten ikke er ferdig behandlet. Dette medlem vil derfor avvende en videre satsing på ordningen til det endelige resultatet av evalueringen er klart.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative forslag til statsbudsjett, der det kuttes 177,7 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Rødt mener ordningen med lærerspesialister må avvikles. Dette medlem deler bekymringen fra fagbevegelsen om at ordningen kan føre til et A- og B-lag blant lærere og er med på å undergrave det kollektive lønnsystemet. Alle lærere er lærerspesialister.

POST 22 VIDEREUTDANNING FOR LÆRERE OG SKOLELEDERE

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen post 22 med 2 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 226 post 22 reduseres med 2 000 kroner sammenliknet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener prioritering av lærernes kompetanse innen praktiske og estetiske fag er viktig for å gjøre skolen mer praktisk og motiverende for flere. Disse medlemmer viser til at regjeringen i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) foreslår å prioritere midler til videreutdanning av lærere innen praktiske og estetiske fag innenfor rammen på 1,7 mrd. kroner som er satt av til formålet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre mener at gode lærere med solid og oppdatert kunnskap er nøkkelen til at elevene skal lære mer. Regjeringen Solberg gjennomførte en rekke tiltak for å løfte lærernes kompetanse og sikre flere kvalifiserte lærere i skolen. Blant tiltakene er skjerpede tiltak for å komme inn på lærerutdanningen, fem-årig master, kompetansekrav for lærere som underviser i norsk, engelsk og matematikk, flere lærerspesialister, en særskilt satsing på spesialpedagogikk, tiltak for at flere lærere som er i skolen, kan fullføre utdanningen, samt en lærernorm i grunnskolen.

Disse medlemmer viser til at nesten 50 000 lærere har fått tilbud om videreutdanning. Dette er et historisk og viktig løft, som disse medlemmer mener må videreføres. Samlet sett foreslo regjeringen Solberg å bevilge 1,7 mrd. kroner i 2022, som blant annet gir rom for å tilby 5 000 nye videreutdanningsplasser fra høsten 2022.

Disse medlemmer registrerer at regjeringen Støre vil fjerne kompetansekrav for lærere med utdanning før 2014 og svekke prioriteringen av videreutdanning i norsk, engelsk og matematikk. Disse medlemmer vil fastholde viktigheten av at kommunene og skolene prioriterer kjernefagene.

POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 61 TILSKUDDSDORDNING TIL VEILEDNING FOR NYUTDANNEDE NYTILSATTE LÆRERE

Komiteens medlem fra Rødt mener det er viktig å styrke ordningen med veiledning av nyutdannede barnehagelærere og grunnskolelærere. Veiledning av nyutdannede lærere vil kunne bidra til at færre velger bort yrket, og større stabilitet innenfor sektoren. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor ordningen styrkes.

POST 64 PROGRAMFINANSIERING AV 0–24-SAMARBEIDET OG POST 71 TILSKUDD TIL VITENSENTRER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

5.10 Kap. 227 Tilskudd til særskilte skoler

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen vil trekke frem de mange styrkene som ligger i å støtte opp om et mangfoldig utdanningssystem som ivaretar ulike utdanningsbehov og muligheter for den enkelte. Dette bidrar positivt til samfunnet og gir oss tilgang på kompetanse og opplæringsarenaer som ellers ikke ville være lett tilgjengelig.

POST 63 TILSKUDD TIL KOMMUNER OG FYLKESKOMMUNER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til forslag i Prop. 1 S (2021–2022) om tilskudd på 1,8 mill. kroner for å bidra til å dekke utgifter til skoleskyss for elever ved de kommunale sameskolene i Snåsa og Målselv. Det er en økning på 1,1 mill. kroner som følge av at tilskuddet gjelder helårsdrift.

Flertallet viser videre til at Stortinget i oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket har vært tydelig på at det er et behov for å styrke minoritetsspråkene. Flertallet er kjent med at lulesamisk er det samiske språket som har størst utfordringer og minst ressurser knyttet til opplæring på samisk, og at Hábmer–Hamarøy er den eneste kommunen som har lulesamisk språk som forvaltningsområde.

Flertallet er kjent med at det lulesamiske kjerneområdet ikke har et særskilt utdanningstilbud.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes til sammen 29,1 mill. kroner i direkte tilskudd og tilskudd til skoleskyss på denne posten.

POST 78 TILSKUDD

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til forslaget i sitt alternative budsjett om å øke bevilgningen til internatdriften ved Feiring videregående skole med 6,2 mill. kroner for å finansiere opptrapping av elevtall og antall ansatte i forbindelse med inntak av et tredje kull, i tråd med intensjonen da skolen kom inn på statsbudsjettet første gang i 2020-budsjettet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil peke på det nyttige arbeidet til Dale Oen Academy. På Dale Oen Academy får ungdom praktisk erfaring og bygger selv tillit gjennom ulike former for yrkesfag, friluftsliv, fysisk aktivitet og mental styrke-pedagogikk. Deltagerne blir kjent med mulighetene som ligger fremfor dem, og får hjelp til å finne riktig vei videre når det gjelder utdanningsvalg.

Dette medlem vil vise til at Dale Oen Academy bidrar til faglig og arbeidslivsmessig mening og mestring, og at alle aktiviteter er knyttet opp mot ti grunnleggende ferdigheter som er tuftet på forskning om sosial kompetanse, det 21. århundrets ferdigheter og FNs bærekraftsmål. Ungdommene lærer blant annet om samarbeid, kommunikasjon, medborgerskap og åpenhet gjennom praktiske øvelser, ekspedisjoner og problemløsningsoppgaver. De aller fleste av deltagerne går videre til videregående eller læreplass.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det er satt av 2 mill. kroner til Dale Oen Academy.

5.11 Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen viser til at lovverket åpner for å etablere og drive friskoler som utgjør et religiøst eller pedagogisk alternativ til den offentlige skolen. Lovverket åpner også for å etablere profilskoler og skoler som tilbyr videregående opplæring i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Komiteen viser til at alle offentlige tilskudd og skolepenger skal komme elevene til gode, og at det er et forbud mot å ta utbytte fra slike skoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener friskoler utgjør et viktig supplement til det offentlige skoletilbudet, og at de bidrar til å oppfylle foreldrenes rett til å velge en oppdragelse og utdanning for sine barn som er i tråd med egen religiøs, moralsk og filosofisk overbevisning.

Disse medlemmer viser her til målsettingene i Hurdalplattformen om at fellesskolen skal gi elever god fagkunnskap, ferdigheter og et bredt grunnlag for videre utdanning, arbeid og deltagelse. Disse medlemmer viser også til at regjeringen har varslet en innstramming i privatskoleloven og en styrking av lokale folkevalgtes mulighet til å si nei til nye privatskoler og utvidelser av dem.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at friskolene er et viktig alternativ for de som ønsker et faglig, pedagogisk eller livsynsmessig alternativ til den offentlige skolen. Disse medlemmer er bekymret for hvordan den nye retningen til regjeringen Støre vil stramme inn

mangfold og valgfrihet for elever og familier, blant annet ved å kutte 35 mill. kroner i kapital- og husleietilskudd. Kapital- og husleietilskuddet er en viktig del av det økonomiske grunnlaget, og innstrammingen vil direkte kunne påvirke kvaliteten på tilbudet til elevene.

Disse medlemmer mener videre at en bør følge endringene i tilskuddsordningene nøye, hvor mange av tilskuddssatsene, for både frittstående grunnskoler og videregående skoler, blir redusert i 2022 sammenlignet med året før. Satsene for tilskudd til de fleste frittstående skolene bygger på de gjennomsnittlige utgiftene i den offentlige skolen i 2020, jf. friskoleloven kapittel 6. Pandemiåret 2020 har imidlertid gitt noen utslag i tilskuddsberegningene som bør følges videre.

Disse medlemmer viser til at Kunnskapsdepartementet bør se nærmere på hvordan endringer i kommunesektoren slår inn i tilskuddssatsene, og i hvilken grad disse endringene over tid reflekterer endringer i utgiftene til de frittstående skolene.

POST 70 FRITTSTÅENDE GRUNNSKOLER

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å sikre trygge og forutsigbare rammebetingelse for skoler godkjent under friskoleloven. Disse skolene står sentralt i å løse viktige samfunnsoppgaver og ivaretar retten for elever og foreldre til å velge en alternativ skole som dekker deres behov. Friskoler bidrar også med mange nyskapende og innovative skoler, som igjen kan stimulere og inspirere andre skoler til å utvikle læringsmiljøer av stadig bedre kvalitet til det beste for hvert enkelt barn. Offentlig finansierte friskoler gjør også at folk flest gis reell mulighet til å velge en privat skole. For dette medlem er tillit til både foreldre, elever og de ansatte i skolen viktig. Dette medlem mener derfor det er et godt prinsipp at foreldrene og eleven selv må få velge hvilken skole man vil gå på, og at det skal være mulig å velge private alternativer.

Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å opprettholde satsene på 2021-nivå, og at det foreslås å sette av 99,96 mill. kroner på post 70 til dette formålet.

POST 71 FRITTSTÅENDE VIDEREGÅENDE SKOLER

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å sikre trygge og forutsigbare rammebetingelser for skoler godkjent under friskoleloven og opplæringsloven og internasjonale skoler med eksamensrett på videregående skoles nivå. Tilbudet ved internasjonale skoler er også avgjørende for at norske bedrifter, forskningsinstitutter og universiteter skal kunne tiltrekke seg nødvendig ekspertkompetanse fra andre land.

Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å opprettholde

satsene på 2021-nivå, og at det foreslås å sette av 66,64 mill. kroner på post 71 til dette formålet.

Tradisjonelle håndverksfag

Komiteen vil framheve de tradisjonelle håndverksfagene og deres betydning for å ivareta kulturminner og den kulturarven disse håndverkene i seg sjøl er. Komiteen vil trekke fram kunnskaps- og fagformidlingen som gjøres av Hjerleid Handverksskole på Dovre, Møbelsnekkerskolen på Mysen og Plus-skolen, som viktig. Disse tre kulturarvskolene gir et viktig bidrag til at Norge skal kunne leve opp til forpliktelsene i UNESCOs konvensjon om vern av den immaterielle kulturarven.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett med forslag om å bevilge 8,5 mill. kroner til frittstående videregående skoler som tilbyr tradisjonelle håndverksfag.

POST 72–78

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 79 TOPPIDRETT

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke den viktige rollen toppidrettsgymnasene har ved at de tilbyr utdanning av høy kvalitet særlig tilpasset talenter innen idrett. Dette medlem vil påpeke viktigheten av rettferdige og forutsigbare rammevilkår for alle toppidrettsgymnasene. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det er satt av 35,1 mill. kroner til en styrking av toppidrettsgymnasene.

POST 81 ELEVUTVEKSLING TIL UTLANDET

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 82 KAPITAL- OG HUSLEIETILSKUDD TIL FRISKOLER

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å opprettholde kapital- og husleietilskuddet til friskolene på et bærekraftig nivå. Dette er en viktig del av det økonomiske grunnlaget for friskolene.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å styrke ordningen med 35 mill. kroner.

POST 84 REDUSERT FORELDREBETALING I SKOLEFRITIDSORDNINGEN

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialis-

tisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å bevilge til sammen 655 mill. kroner til gratis kjernetid i SFO for førsteklassinger (12 timer per uke) fra høsten 2022, og flertallet viser til at det derfor er foreslått at kap. 228 post 84 økes med 15 mill. kroner, slik at friskolene også tilbyr dette.

5.12 Kap. 230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 DRIFTSUTGIFTER, POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022), der det redegjøres for omstillingsprosessen Statped er i som oppfølging av Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Komiteen viser til at Statped har fått nye rammer for virksomheten, og at departementet opplyser om at det i omstillingsperioden arbeides videre med å konkretisere hva endringene innebærer for oppgavene og tjenestene til Statped, med mål om at det skal bli tydeligere hvilke tjenester kommuner og fylkeskommuner kan få bistand til fra Statped.

Komiteen merker seg at det i proposisjonen foreslås å redusere bevilgningen til Statped med 38,5 mill. kroner. Komiteen vil understreke viktigheten av at Statped sammen med kommunene og fylkene har ressurser til å utføre oppgavene på en forsvarlig måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Statlig pedagogisk støttesystem med 636 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 230 post 1 reduseres med 636 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil fremheve viktigheten av Statpeds faglige kompetanse og erfaringer som er bygd opp over år. Disse medlemmer ser et behov for at Statped også i fortsettelsen skal ha en betydelig rolle i å bistå i opplæringen av barn med spesielle behov.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg startet et kompetanseløft i spesialpedagogikk. Dette er viktig for å sikre tidlig innsats i barnehage og skole og at barn og ungdom får bedre oppfølging. I oppfølgingen av Meld. St. 6 (2019–2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO startet regjering-

gen Solberg arbeidet med å styrke kompetansen i kommuner og fylkeskommuner med særlig vekt på PP-tjenesten. Samtidig skulle Stadped videreutvikles slik at hele virksomheten blir sett under ett og gir landsdekkende, flerfaglige tjenester med kontorer i regionene, og mandatet avgrenses til å gjelde tjenester og kompetansespredning på små og særlig spesialiserte fagområder og i komplekse saker.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen Solberg satte i gang omfattende kutt i Statpeds virksomhet, og at Sosialistisk Venstreparti har vært kritiske til kuttene. Derfor viser dette medlem til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 10 mill. kroner mer til Statped.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at det i dag ikke er samsvar mellom PP-tjenestens sentrale rolle og oppgavene som skal utføres, og de rammevilkårene som stilles for tjenesten. I tillegg til de individrettede oppgavene er PPT pålagt betraktelig flere systemrettede oppgaver der man skal bistå barnehager og skoler i arbeidet med kompetanse- og organisasjonsutvikling. Dette medlem viser til at PPT har langt flere oppgaver enn det tjenesten er dimensjonert for. Statlige krav om kompetanse og bemanning er nærmest fraværende i PPT, og denne svake lovreguleringen fører til betydelige variasjoner mellom tjenestene og mellom kommunene. Dette medlem viser til at dette fører til store forskjeller i kvaliteten på tilbudet som barn og elever får, og hvor raskt de får hjelp. Dette medlem mener derfor det på sikt må komme på plass en bemanningsnorm i PPT.

Dette medlem mener det er behov for å styrke det statlige pedagogiske støttesystemet og støttesystemene i kommunene og fylkeskommunene. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å øke antall stillinger i PP-tjenesten med mål om på sikt å innføre en bemanningsnorm.

5.13 Kap. 3230 Statlig spesialpedagogisk støttesystem

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

6. Barnehager

6.1 Kap. 231 Barnehager

GENERELT OM BARNEHAGER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg (2021–2022).

Komiteen mener at tidlig deltagelse i barnehagen er viktig for å styrke barnas språkutvikling og sosiale ferdigheter. Komiteen mener det er viktig at alle barnehagebarn har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø, og at barn som har behov for det, får hjelp tidlig.

Komiteen viser til at regjeringen Solberg i Prop. 1 S (2021–2022) foreslo at inntektsgrensen for fritak fra foreldrebetaling i barnehage for 20 timer blir satt til 598 825 kroner per år fra 1. august 2022, jf. romertall X pkt. 2 i forslag til vedtak. Ved en feil ble punktet om inntektsgrense ikke tatt med i romertall X i forslag til vedtak i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022). Komiteen støtter den inntektsgrensen som ble foreslått i Prop. 1 S, og pkt. 2 om inntektsgrense er derfor tatt inn i romertall X i komiteens tilråding.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått en økt bevilgning til pedagogtettethet i barnehager i levekårsutsatte områder på 15 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener trygge fagpersoner med høy og relevant kompetanse er avgjørende for å få gode barnehager og mindre kvalitetsforskjeller.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i sitt forslag til statsbudsjett for 2022 foreslo at 100 mill. kroner av veksten i kommunenes frie midler ble begrunnet med å legge til rette for høyere pedagogtettethet i barnehagene. Disse medlemmer peker på at dette var ment som et første steg i opptrappingen mot å nå ambisjonen om at 50 pst. av de ansatte i barnehagen skal være barnehagelærere innen 2025.

Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg og Fremskrittspartiet har løftet kvaliteten i barnehagesektoren de siste åtte årene og er opptatt av at alle barn skal få trygg omsorg og et godt læringsmiljø som gir utvikling og læringsglede. God kvalitet skapes og utvikles av kompetente ansatte og gode kvalitetsutviklingssystemer. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg foreslår 450 mill. kroner til tiltak for å fremme kvalitet og kompetanse i barnehagene og skal blant annet følge opp strategien om kvalitet i barnehagene frem mot 2030.

Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg foreslo å bevilge 20 mill. kroner til å opprette et nytt øremerket tilskudd til økt pedagogtettethet i levekårsutsatte områder. Slik kan man ha en spisset innsats i områder med store behov og bidra til raskere opptrapping til 50 pst. barnehagelærere i disse områdene. Disse medlemmer peker på at tiltakene var en oppfølging av regjeringen Solbergs strategi om kvalitet i barnehagen.

Disse medlemmer peker på at Høyre og Venstre vil skape muligheter for alle, og at ingen barn skal begrens av foreldrenes økonomi. Disse medlemmer er glade for at regjeringen Solberg har prioritert gratis kjernetid og billigere barnehage for familier med svak økonomi, noe som er et målrettet og effektivt tiltak for å øke deltakelsen i barnehagen samtidig som økonomien til de som trenger det mest, styrkes. Andelen barn med rett til gratis kjernetid har økt fra om lag fem prosent til om lag 15 pst. siden innføringen i 2015 gjennom utvidelsene gjort av regjeringen Solberg. Disse medlemmer viser til at i forslaget til statsbudsjett videreføres det nasjonale minstekravet til foreldrebetaling, slik at ingen familier betaler mer enn seks prosent av sin samlede inntekt, og gratis kjernetid 20 timer i uken for barn i alderen 2–5 år fra familier med lav inntekt.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Rødt mener barnehagen skal være et sted for omsorg, lek og læring. Utviklingen av en god selvfølelse, sosial kompetanse, kreativitet, motorisk utvikling og tilegnelse av språk er det viktigste i barnehagen. Barna skal oppleve tilhørighet og trygge rammer som fremmer lek, bevegelse, matglede og fysisk og psykisk god helse.

Disse medlemmer mener obligatorisk kartlegging snevrer læringsmål, og at unødvendig rapportering går på bekostning av de ansattes tid med barna og barnas mulighet til å utvikle seg i sitt eget tempo.

Private barnehager

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, er glade for at arbeidet settes i gang med å sikre at offentlige tilskudd og foreldrebetaling går til barnehagedrift, og ser frem til at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med oppfølging av vedtakene. Flertallet imøteser arbeidet med å gi kommunene innsyn i alle økonomiske disposisjoner i barnehager i kommunen som mottar tilskudd, og ønsker en barnehagesektor preget av kvalitet i tilbudet, omsorg og trygghet for barna.

Flertallet viser til budsjettforliket og forslag vedtatt i forbindelse med finansdebatten på bakgrunn av forslag 48, 49, 50, 51, 52 i budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til disse partienes innledende merknad om et tydelig regelverk for private barnehager.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre merker seg verbalforslagene fra budsjettenigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti om å utfase kommersiell drift i

velferdstjenestene. Private barnehager er en svært viktig aktør og bidragsyter i det norske velferdssamfunnet som gjennom sin innsats har bidratt til full barnehagedekning og at om lag halvparten av alle barnehagebarn nå går i en privat barnehage. Disse medlemmer frykter at forslaget vil kunne få dramatiske konsekvenser for kvaliteten og innholdet i barnehagetilbudet.

Disse medlemmer peker videre på at dette bryter med den historiske utviklingen av velferdstjenester i Norge, hvor private aktører aktivt har vært med på å utvikle kvalitet og mangfold i disse tjenestene og samarbeidet med offentlig sektor for å tilby gode tjenester over hele landet, uten at tilgangen avhenger av den enkeltes lommebok. Det å fjerne leverandører som både driver effektivt, og som har høy brukertilfredshet, vil være en trussel mot den enkeltes valgfrihet og bærekraften i de offentlige ordningene. Disse medlemmer vil advare mot dette.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet mener det er viktig å sikre de private barnehagene, både små og store, kommersielle og ideelle. Private barnehager sparer skattebetalingene for flere milliarder kroner og gir økt kvalitet og valgfrihet. Det er et godt samspill mellom private aktører og det offentlige, der private står for omtrent halvparten av tilbudet nasjonalt.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at det har vært en økende kommersialisering av barnehagesektoren, der store private, kommersielle aktører henter ut profitt fra barnehager finansiert av fellesskapets midler og foreldrebetaling. En håndfull store aktører får stadig større kontroll over de private barnehagene. Konsentrasjonen skjer gjennom at de store aktørene kjøper opp både enkeltstående AS-barnehager og ideelle barnehager. Dette truer mangfoldet av barnehager. Skal et reelt mangfold i barnehagesektoren sikres, er det nødvendig med en utfasing av kommersielt motivert eierskap.

Dette medlem vil sette en stopper for at skattepenger satt av til felles velferd skaper milliardformuer hos noen få private eiere – velferdsprofitørene. Velferd uten profitt er helt i tråd med folkeviljen – meningsmålinger viser et tydelig flertall i befolkningen for at man ikke skal kunne ta ut profitt på offentlige velferdstjenester, og at velferdstjenester skal drives av offentlige og ideelle aktører, ikke kommersielle.

Bemanning i barnehagen

Komiteens medlem fra Rødt viser til at i en undersøkelse gjort i fjor på vegne av Utdanningsdirektoratet opplyser nesten en tredjedel av barnehagene at de har tilstrekkelig bemanning (maksimalt henholdsvis tre barn under tre år og seks barn over tre år per ansatt) i kun 2–3 timer daglig. Samtidig er åpningstiden gjerne

på 10 til 11 timer. Det vil si at barna i verste fall ikke får samme opplæring og oppmerksomhet i de øvrige 8–9 timene, og at intensjonen med bemanningsnormen ikke oppfylles. God bemanning gjennom hele barnehagedagen og ansatte med faglig kompetanse gir gode barnehager. Dette medlem støtter derfor fagbevegelsens krav om at bemanningsnormen må gjelde hele barnehagedagens åpningstid.

Dette medlem er kritisk til at pedagog- og bemanningsnormen er underfinansiert, og viser til at KS har dokumentert at gjeldende bemannings- og pedagognorm er underfinansiert med om lag 930 mill. kroner fra 2022.

Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett og til sine innledende kommentarer om behovet for å styrke barnehagesektoren.

Dette medlem er bekymret for det store sykefraværet blant ansatte i barnehagesektoren og viser til tall fra Statens arbeidsmiljøinstitutt (Stami), som viser at barnehagelærere er yrkesgruppa med høyest sykefravær, og at assistenter i barnehage og skole har tredje høyest sykefravær. Dette medlem mener man må styrke grunnbemanningen i barnehagene for å redusere slitasjen på de ansatte. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor det foreslås å bevilge midler til prosjekter med toppet bemanning. Erfaringer fra kommuner hvor dette er gjennomført, har vist positiv effekt i form av mer kontinuitet, mindre bruk av vikarer og mindre slitasje på ansatte.

Dette medlem viser videre til Rødts alternative budsjett, der tilskuddsordningen for flere barnehagelærere i levekårsutsatte områder styrkes med 30 mill. kroner.

Redusert maksimalpris i barnehager

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), hvor regjeringen foreslår at maksimalprisen i barnehage fastsettes til 3 050 kroner fra 1. august 2022. Prisen reduseres dermed med 265 kroner per måned sammenlignet med forslaget om maksimalpris fra 1. januar i Prop. 1 S (2021–2022). Kommunene kompenseres for dette gjennom en økning i rammetilskuddet.

Pensjonstilskuddet i private barnehager

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av reell likebehandling av private og offentlige barnehager. De private barnehagene må ha forutsigbare rammevilkår og få dekket sine reelle utgifter til pensjoner, bemanningsnorm og andre offentlige pålegg. Dette medlem vil derfor reversere kuttet i pensjonstilskuddet til de private barnehagene som regjeringen legger opp til.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag, der Fremskrittspartiet foreslår å reversere kuttene med 375,8 mill. kroner.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til barnehager med 14 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 231 post 21 økes med 14 986 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

POST 63 TILSKUDD TIL TILTAK FOR Å STYRKE DEN NORSKSPRÅKLIGE UTVIKLINGEN FOR MINORITETSSPRÅKLIGE BARN I BARNEHAGE

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det foreslås å kutte 20 mill. kroner på denne posten. Dette medlem vil påpeke at Fremskrittspartiet vil stramme inn på antallet flyktninger og innvandrere, noe som medfører at det er rom for kutt på utgiftsområder tilknyttet innvandrere og flyktninger i budsjettet.

POST 66 TILSKUDD TIL ØKT BARNEHAGEDELTAKELSE FOR MINORITETSSPRÅKLIGE BARN OG POST 70 TILSKUDD TIL SVØMMING I BARNEHAGENE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

7. Høyere yrkesfaglig utdanning

7.1 Kap. 240 Fagskoler

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen mener at høyere yrkesfaglig utdanning er en av våre viktigste utdanninger og kalles «arbeidslivets utdanning». Fagskoleutdanningen er utviklet i tett samarbeid med partene i arbeidslivet og skal gi kompetanseheving og gode kvalifikasjoner som raskt kan tas i bruk i arbeidslivet. Fagskolene skal gi dem med yrkesfaglig bakgrunn faglig påfyll og flere karriereveier.

Komiteen merker seg at fagskolene har vist stor fleksibilitet og utviklet nye utdanninger under koronapandemien.

Komiteen viser til at det vil være et stort behov for kandidater med fagskoleutdanning også i årene fremover.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil framheve at høyere yrkesfaglig utdanning skal være et likeverdig yrkesfaglig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. Flertallet mener det er viktig at fagskoleutdanningene får en viktigere rolle i arbeidet med livslang læring med et tett samarbeid mellom fagskolene og partene i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre er glade for den sterke veksten i fagskolesektoren de siste årene. Behovet for flere fagarbeidere er stort, og fagskolesektoren bidrar med god og relevant utdanning i tett samarbeid med arbeids- og næringsliv. Disse medlemmer peker på den nye strategien for høyere yrkesfaglig utdanning som ble lagt frem før sommeren, og synes det er positivt at flere forslag er fulgt opp i forslag til budsjett.

Disse medlemmer viser til at det i regjeringen Solbergs budsjettforslag for 2022 ble foreslått 1,2 mrd. kroner til høyere yrkesfaglig utdanning. Det innebærer en reell vekst på om lag 48 pst. siden 2018.

Komiteens medlem fra Rødt mener det er viktig å styrke høyere yrkesfaglig utdanning. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor det settes av 25 mill. kroner til 500 nye fagskoleplasser.

POST 60 DRIFTSTILSKUDD TIL FAGSKOLER

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det aldri tidligere har vært gjennomført så mange tiltak for å løfte kvaliteten og antall studieplasser innen høyere yrkesfaglig utdanning som under regjeringen Solberg. Bare i 2020 og 2021 var det en økning på 2 100 nye studieplasser. Det gir en økning på om lag 45 pst. i det statlige driftstilskuddet til fagskolene fra 2019 til finansieringen av de nye studieplassene er fullt opptrappet i 2024.

Disse medlemmer viser til at Stortinget har bedt om at regjeringen utarbeider en forpliktende opptrappingsplan med 1 000 nye studieplasser årlig over fem år, jf. vedtak 700, 15. juni 2020. I fagskolestrategien foreslo regjeringen Solberg at det skulle utarbeides et system som var ment å sikre at fordelingen av studieplasser møter behovene i arbeidslivet og bidrar til relevant og kvalifisert arbeidskraft over hele landet. Disse medlemmer viser til at dette systemet ikke er utarbeidet ennå, og håper regjeringen Støre vil komme tilbake til Stortinget på egnet måte med tanke på oppfølgingen av anmodningsvedtaket.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at det er godt dokumentert at næringslivet, og arbeidslivet for øvrig, har særskilt behov for arbeids-

kraft med høyere yrkesfaglig kompetanse gjennom fagskoleutdanning. Dette medlem viser til at Fremskrittspartiet i mange år har arbeidet for en opptrappingsplan for studieplasser i fagskolene i tråd med arbeidslivets uttalte behov. Også covid-19-pandemien har understreket behovet for tilgang på arbeidskraft med riktig kompetanse i både næringslivet og offentlig sektor. Dette medlem vil påpeke behovet for både kortere kurs, egne moduler og ordinære fagskoleutdanninger.

Dette medlem vil påpeke at arbeidslivet og fagskolene er forberedt på en betydelig vekst i antall studieplasser, og at det er viktig å oppnå en bedre balanse mellom akademisk og yrkesfaglig høyere utdanning.

Dette medlem vil understreke at fagskolene er viktige aktører for verdiskaping og velferd, og viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der denne posten styrkes med 50 mill. kroner.

POST 61 UTVIKLINGSMIDLER TIL FAGSKOLER

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg i sitt budsjettforslag foreslo 50,7 mill. kroner til tilskuddsordningen for utviklingsmidler til fagskolene. Dette var en økning på 5 mill. kroner fra 2021. Disse pengene var ment å bidra til å utvikle bedre kvalitet på utdanningstilbudene.

Disse medlemmer viser til at ordningen med utviklingsmidler ble etablert av regjeringen Solberg i 2017, og at det totalt har blitt brukt 230 mill. kroner på ordningen. Samlet sett er det brukt 380 mill. kroner på kvalitetshevende tiltak i fagskolesektoren i perioden 2017 til 2021, noe disse medlemmer mener er avgjørende for at den raske økningen i kapasitet kan gå hånd i hånd med økt kvalitet.

7.2 Kap. 241 Felles tiltak for fagskoler

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen merker seg at midlene prioriteres til tiltak som skal gi god kunnskap om fagskolesektoren og høy kvalitet i fagskoleutdanningen samt en tilgjengelig og synlig fagskolesektor.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at i fagskolestrategien regjeringen Solberg la frem i våren 2021, var et av tiltakene å etablere sentre for fremragende høyere yrkesfaglig utdanning, som i første omgang skulle være et forsøk. Målet med sentrene er å stimulere til fremragende kvalitet. Regjeringen Solberg ville gi sentrene til fagmiljøer som samler kompetansemiljøer, arbeidsliv og opplæringsmiljøer som jobber sammen om faglig utvikling og nye svar på kompetansebehov.

7.3 Kap. 242 Norges grønne fagskole – Vea

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at skolen har 18 utdanningstilbud innen høyere yrkesfaglig utdanning og to linjetilbud for videregående skole. Komiteen mener denne kombinasjonen er en styrke for både elevmiljøet og den totale faglige utviklingen ved skolen på grunn av en tett kopling mellom utdanningsinstitusjonen og bransjene innen gartner- og blomsternæringen.

Komiteen er kjent med at NOKUT i 2020 godkjente en utvidelse av fagområdeakkrediteringen til Vea. Skolen hadde rekordmange elever høsten 2020 med 100 fagskolestudenter og 83 voksne elever i videregående opplæring. Komiteen viser for øvrig til proposisjonen, som omtaler reduksjon i bevilgning til skolen på grunn av besparelser knyttet til pensjon, arbeidsgiveravgift og jobbreiser etter covid-19-pandemien.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Norges grønne fagskole – Vea med 10 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 242 post 1 reduseres med 10 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener at Norges grønne fagskole – Vea har en viktig rolle som kunnskapsbærer i det grønne skiftet.

7.4 Kap. 3242 Norges grønne fagskole – Vea

POST 2 SALGSINTEKTER MV. OG POST 61 REFUSJON FRA FYLKESKOMMUNER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

8. Kompetansepolitikk og livslang læring

8.1 Kap. 251 22. juli-senteret

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45 STØRRE UTSTYRSANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022). Komiteen støtter regjeringens forslag om å bevilge 17 695 mill. kroner til drift av 22. juli-senteret. Det

vises videre til at senteret skal reetableres permanent i tilknytning til tidligere lokaler ved Høyblokka i regjeringskvartalet, og at det i den forbindelse i tillegg foreslås 10 mill. kroner til utstyr som en del av budsjetttrammen til senteret. Komiteen slutter seg til dette.

Komiteen mener 22. juli-senteret har et viktig samfunnsoppdrag når det kommer til å formidle kunnskap om terrorangrepene 22. juli 2011 og hvordan de kunne skje, samt å bidra til økt kunnskapsgrunnlag og diskusjon om intoleranse, hat, vold og ekstremisme, nasjonalt og globalt.

8.2 Kap. 253 Folkehøgskoler

POST 70 TILSKUDD TIL FOLKEHØGSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til en sterk vekst i søkningen til folkehøgskoler de siste ti årene og vil fremheve at folkehøgskolene er en viktig arena som fremmer inkludering og livslang læring. Komiteen merker seg imidlertid at søkertallet for innværende år gikk noe ned, særlig knyttet til elever med kortkurs. Dette kan ses i sammenheng med koronapandemien samt at færre kortkurs gav rett til statstilskudd fra 2021.

Komiteen viser til den pågående prosessen knyttet til at det er satt ned et offentlig utvalg som skal gå gjennom hele folkehøgskolesektoren. Komiteen støtter dette og mener det er behov for en plan for videre utvikling av sektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke behovet for en nasjonal plan for framtidig vekst i elevplasser og etablering av nye folkehøgskoler. Det er også viktig at en gjennomgår støtte- og finansieringsordningene for å bidra til at folkehøgskolene er et mangfoldig og reelt tilbud for alle. Flertallet viser til at det er satt ned et utvalg som vil komme med sin innstilling knyttet til disse faktorene innen 1. oktober 2022. Flertallet vil legge vekt på at folkehøgskolene gir lærelyst og ny motivasjon, og at elevene utvikler ferdigheter som en har nytte av i livet generelt.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener kompetanse er mer enn studiepoeng. Kompetanse og læring handler om å utvikle hele mennesker, og her har folkehøgskolen en svært viktig rolle.

Disse medlemmer viser til at ca. 8 000 elever går på en av landets 81 folkehøgskoler, at dette dermed er et tilbud som i overkant av 10 pst. av et årskull 19-åringer benytter seg av, og at elevtallet øker. Folkehøgskolene gir et viktig tilbud til svært mange, og det er der-

for gledelig at det har vært en så sterk satsing på folkehøgskolene under regjeringen Solberg.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at både næringslivet og viktige områder innen det offentlige, som blant annet helsesektoren og skolesektoren, gjennom mange år har hatt vanskeligheter med å få tak i nok kvalifisert personell. Dette medlem vil understreke viktigheten av at ressursene som staten bevilger, må prioriteres strengt. Dette medlem mener at utdanningstilbud innen retninger som er etterspurt i arbeidslivet, må prioriteres for å sikre fremtidig verdiskaping og velferd.

Dette medlem anerkjenner at mange har glede av folkehøgskolene, og at folkehøgskolene utgjør et alternativt tilbud. Dette medlem vil samtidig påpeke at det er et stort mangfold i utdanningstilbudene, og at ikke alle områder kan regne med å få økte budsjetter hvert år. Dette medlem mener at mer konkrete og arbeidsmarkedsrettede utdanningstilbud nå bør prioriteres.

Dette medlem vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 50 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Rødt mener folkehøgskoler er en viktig del av utdanningstilbudet i Norge. Folkehøgskoler er en viktig arena for å danne relasjoner og utforske nye interesser og for en del unge mennesker en viktig plattform for å øve på selvstendighet i trygge rammer.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det settes av særskilte midler til Sjunkehatten folkehøgskole. Sjunkehatten folkehøgskole vil være universelt utformet og legger vekt på å kunne ta imot elever med ulike funksjonsnedsettelse sammen med funksjonsfriske elever. Lokaliseringen av folkehøgskolen er av vesentlig betydning. Tomten er avsatt rett ved Valnesfjord helsesportsenter, Nasjonal kompetansetjenestefor barn og unge med funksjonsnedsettelse, barn og unges nasjonalpark Sjunkehatten og Nav Nordlands lager for aktivitetshjelpemidler. Dette medlem vil trekke fram Sjunkehattens unike rolle i å kunne jobbe med å forebygge utenforskap i et område der dette er en stor utfordring. Sjunkehatten folkehøgskole er et gryteklart prosjekt som er avhengig av prioritering i nasjonalbudsjettet for 2022 for ikke å miste framdrift og moment. Dette medlem mener at regjeringen bør sikre at Sjunkehatten folkehøgskole får et tilskudd på 15 mill. kroner for å sikre framdrift i prosjektet.

Røros folkehøgskole vil ha et særskilt fokus på sørsamiske fag, og dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor det er budsjettert med 1 mill. kroner til en oppstarts- og søknadsprosess. Dette medlem me-

ner at regjeringen bør sikre Røros folkehøgskole en startbevilgning til oppstarts- og søknadsprosessen.

POST 71 TILSKUDD TIL FOLKEHØGSKOLERÅDET OG POST 72 TILSKUDD TIL NORDISKA FOLKHÖGSKOLAN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

8.3 Kap. 254 Studieforbund mv.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022)).

Komiteen vil understreke viktigheten av det arbeidet som studieforbundene og frivillige organisasjoner legger ned for at voksne skal få god tilgang til fleksibel og brukertilpasset opplæring utenfor det formelle utdanningssystemet. Komiteen merker seg at det samlede tilskuddet til studieforbund og voksenopplæringsorganisasjoner for 2022 er foreslått til 74,3 mill. kroner.

POST 70 TILSKUDD TIL STUDIEFORBUND

Komiteen viser til at studieforbundene har et bredt samfunnsoppdrag hvor de bidrar til å sikre læring for alle. Frivillig sektor bidrar til kompetanseutvikling i og utenfor arbeidslivet, hvor det både tilbys organisert læring, og også læring gjennom deltakelse i organisasjonenes ordinære aktiviteter. Komiteen viser til at studieforbundene kan nå frem til personer som vanligvis ikke oppsøker det offentlige utdanningssystemet, eller som står utenfor arbeidslivet. Kursene kan videre fungere som et springbrett til videre opplæring eller formell utdanning.

Komiteen vil trekke frem at fagforbund og profesjonsorganisasjoner er organisert i studieforbundene under Kunnskapsdepartementet og er med sin spisskompetanse på en rekke yrkesområder viktige bidragsyttere inn i denne kompetansehevingen i samfunnet. Arbeidslivet trenger stadig kompetansepåfyll i form av etterutdanning og kortere kurs, noe som flere kartlegginger og undersøkelser har vist gjennom flere år. Komiteen vil derfor trekke frem at denne delen av utdanningssektoren kan dekke et kompetanseområde som ikke er like enkelt tilgjengelig i mer tradisjonelle utdanningsløp, hvor man med en tilstedeværelse i hele landet også kan være et viktig supplement til det offentlige utdanningssystemet.

Komiteen merker seg at flere av studieforbundene i årsmeldingene sine fremhever at de når målene sine rettet mot særskilte målgrupper, f.eks. tilbud til ufaglærte og integreringstiltak og norskopplæring for innvandrere og flyktninger.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk

Venstreparti og Rødt, er opptatt av å styrke studieforbundenes rolle og opplæringstilbud og at dette blir en viktig forutsetning for å lykkes med en kompetansereform for livslang læring.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Rødt og Venstre fremhever studieforbundene som konstruktive bidragsytere til kompetansereformen Lære hele livet, gjennom sitt brede kurstilbud som kan supplere det formelle utdanningssystemet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til de borgerlige partienes satsing på voksnes læring gjennom mange år, blant annet med kompetansereformen Lære hele livet, som ble lagt frem våren 2020. Gjennom disse satsingene ble det lagt frem ambisiøse målsetninger for livslang læring, der studieforbundene godkjent av Kunnskapsdepartementet, og Kompetanseforbundet som organiserer disse, kan fylle en viktig rolle i utdanningssystemet i tiden fremover.

Dette medlem mener det er viktig at korte, relevante og fleksible utdanningstilbud som understøtter arbeidslivets behov, blir mer tilgjengelige for den enkelte arbeidstaker og bedrifter i hele landet. Studieforbundene har i denne sammenheng store muligheter til å være komplementære aktører og utfylle et viktig rom i utdanningssystemet, slik at man lettere når visjonen om livslang læring for alle.

Dette medlem vil understreke betydningen av en kostnadseffektiv utdanningssektor. Dette medlem vil videre understreke viktigheten av at studieforbund som mottar offentlige midler, konsentrerer sin virksomhet om kompetanseutvikling som er etterspurt i det verdiskapende arbeidslivet.

Dette medlem mener det er rom for kutt og effektiviseringer både i store deler av det offentlige byråkratiet og i det store antallet organisasjoner og virksomheter som mottar støtte fra det offentlige.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det er lagt inn et kutt på 9 mill. kroner på denne posten.

POST 73 TILSKUDD TIL

VOKSENOPLÆRINGSORGANISASJONER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

8.4 Kap. 256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen viser til at Kunnskapsdepartementet opprettet Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) 1. juli 2021 gjennom en sammenslåing av Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku), Kompetanse Norge, Universell og deler av Unit – Direktoratet for IKT og felles tjenester i høyere utdanning og forskning, i tillegg til noen oppgaver fra Norsk senter for forskningsdata AS (NSD).

Komiteen har merket seg at HK-dir vil få oppgaver fra Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NO-KUT). Det nye direktoratet har forvaltningsoppgaver innenfor høyere utdanning, høyere yrkesfaglig utdanning og kompetansepolitikk. HK-dir skal forene kunnskap og virkemidler for at utdanning og opplæring av høy kvalitet er tilgjengelig for alle hele livet. Sammenslåingen innebærer økte forventninger til kvaliteten i kunnskapsgrunnlag, virkemidler og råd om politikktvikling og effektiviteten i forvaltningen.

Komiteen mener at utdanning og opplæring av høy kvalitet skal være tilgjengelig for alle hele livet. Komiteen viser til at det, gjennom opprettelsen av HK-dir 1. juli 2021, er økte forventninger til kvaliteten i kunnskapsgrunnlag, virkemidler og råd om politikktvikling og effektiviteten i forvaltningen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse med 318 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 256 post 1 reduseres med 318 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil trekke frem kompetansepolitikken, som har vært en sentral del av regjeringen Solbergs krisehåndtering. Covid-19-pandemien førte til at mange ble permitterte og arbeidsledige, noe som gav økt behov for kompetanse og omstilling. For å møte behovene pandemien skapte, ble kompetansepolitikken mer samordnet og samarbeidet mer forpliktende, blant annet gjennom Utdanningsløftet 2020. Disse medlemmer viser videre til etableringen av åtte bransjeprogrammer, hvor Kompetanse Norge har samarbeidet tett med partene i arbeidslivet for å øke deltakelsen i kompetanseutvikling for utvalgte bransjer.

Disse medlemmer trekker frem at Kompetanse Norge i 2020 fikk på plass en rekke tilbud som skal gjøre det enklere å styrke kompetansen for både ledige, permitterte og sysselsatte, blant annet treparts bransjeprogram, fleksible videreutdanningstilbud og tilskudd til fylkeskommunene for at flere skal fullføre videregående

opplæring. Disse medlemmer viser videre til at Kompetanse Norge har videreutviklet og bedret både kvaliteten og tilgangen på karriereveiledning og utdannings- og yrkesinformasjon som et svar på økt behov under pandemien.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av en kostnadseffektiv offentlig sektor. Dette medlem mener det er rom for kutt i store deler av det offentlige byråkratiet.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett, der det er lagt inn et kutt på 18,5 mill. kroner på denne posten.

8.5 Kap. 3256 Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINNTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

8.6 Kap. 257 Kompetanseprogrammet

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at kompetanse er avgjørende for å sikre nødvendig omstilling i norsk arbeidsliv, og kompetente mennesker er vår viktigste ressurs. Komiteen vil fremheve viktigheten av at det utvikles fleksible videreutdanningstilbud. Det er videre bra at Kompetanseprogrammet legger til rette for utprøving av ulike incentivordninger for å øke etterspørselen etter livslang læring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at teknologisk utvikling, digitalisering og grønn omstilling vil føre til at mange arbeidsoppgaver endres, forsvinner eller krever ny kunnskap. Utviklingstrekkene tyder på at det blir færre jobber for mennesker med ingen eller lav formell kompetanse, men at også arbeidstakere med lang utdanning vil oppleve at kompetansen deres ikke lenger etterspørres, lenge før pensjonsalder. Flertallet påpeker at utdanning og opplæring i større grad må ses som en livslang aktivitet hvor alle får muligheter til å fylle på med kompetanse.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil trekke frem Kompetanseprogrammet,

som nå bidrar til at det skapes flere nye relevante og fleksible tilbud i samarbeid med partene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, vil understreke behovet for en bred kompetansereform for arbeidslivet. Norsk arbeidsliv stiller høye krav til arbeidstakernes kunnskap og kompetanse. Flertallet vil også understreke at dette er våre fremste fortrinn. En ny kompetansereform må svare på behovene både arbeidstakere og arbeidsgivere har for oppdatert og formalisert kompetanse, inkludert blant annet kompetanse for det grønne skiftet. Flertallet vil understreke viktigheten av at en slik kompetansereform må utvikles i dialog med partene i arbeidslivet.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg har revitalisert kompetanspolitikken og lagt frem den første kompetansereformen (Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet) siden 1998. Disse medlemmer merker seg at det har ført til et systematisk arbeid og et stort løft i samarbeid med partene og utdanningsinstitusjonene.

Treparts bransjeprogram for kompetanseutvikling

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg har bidratt til å etablere ti bransjeprogrammer i følgende bransjer: reiseliv, frisør, detalj- og faghandelen, industri- og byggenæringen, anleggsbransjen, mat- og drikkevareindustrien, elektro-, automasjons-, fornybar- og kraftnæringen, kommunal helse og omsorg, olje-, gass- og leverandørindustrien og maritim næring. I 2022 er det foreslått at to av programmene som startet i 2019, avvikles, og at det kommer til et nytt, slik at det totalt blir ni bransjeprogrammer. Disse medlemmer merker seg at tilbakemeldinger tyder på at partene har lyktes godt med å skape fleksible utdanningstilbud med arbeidslivsrelevans, og at dette er en god modell for å skreddersy utdanningstilbud i arbeidslivet, som kan brukes som modell for videre arbeid. Disse medlemmer viser derfor til at dette fremover også bør videreutvikles og omfatte flere bransjer med behov for kompetanseutvikling.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at olje og gass er den overlegent mest verdiskapende næringen i Norge, og at den vil ha behov for kompetanse i mange tiår fremover. Dette medlem vil vise til bransjeprogrammet for olje og gass, der organisasjonene Norsk olje og gass, NITO, Tekna, Energi Industri, Fellesforbundet, SAFE, Forbundet for ledelse og teknikk (FLT), Norsk Industri, LO og NHO samarbeider med Kompetanse Norge om å finne målrettede utdanningstilbud for alle som jobber i bransjen.

Dette medlem vil videre understreke betydningen maritim næring har for norsk verdiskaping, og at det er viktig å sørge for fortsatt kompetanseutvikling gjennom bransjeprogrammet for maritim sektor.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås at tilskuddet til bransjeprogrammene for olje og gass, leverandørindustrien og maritim næring styrkes med 12,5 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Rødt viser til gode erfaringer med bransjeprogrammene og et sterkt ønske fra partene i arbeidslivet om at disse videreføres og styrkes. Bransjeprogrammene er utviklet i samarbeid med partene i arbeidslivet og er et spleiselag som gir arbeidsfolk gratis kurs og videreutdanning. Bransjeprogrammene er ifølge fagbevegelsen et helt sentralt virkemiddel for å sikre omstilling og et seriøst arbeidsliv i utsatte bransjer. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der tilskuddet til bransjeprogrammene doubles.

Kompetansepluss

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at bevilgningene til Kompetansepluss er doblet gjennom perioden til regjeringen Solberg. Arbeidsplassen er en viktig arena for læring, og Kompetansepluss bidrar til at flere voksne får den nødvendige kompetansen de trenger for å kunne stå trygt i jobb lenger. Disse medlemmer mener det er viktig å hjelpe flere voksne til å fullføre videregående opplæring. Det er viktig for den enkelte, samtidig som det er god samfunnsøkonomi å bruke perioder med høy arbeidsledighet til å oppgradere folks kompetanse og omstillingsevne. Det bidrar til å inkludere flere og gir økt produktivitet på sikt.

8.7 Kap. 258 Tiltak for livslang læring

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at humankapitalen utgjør over 80 pst. av nasjonalformuen. Fremtidig verdiskaping forutsetter at humankapitalen forvaltes godt og effektivt, og livslang læring og kompetanseutvikling er derfor en nødvendighet innenfor alle utdanningsnivåer og de fleste typer yrker.

Komiteen har merket seg at det er satt i gang flere tiltak for å styrke livslang læring de siste årene, og at det er tverrpolitisk enighet om viktigheten av livslang læring. Størstedelen av bevilgningen på denne posten blir tildelt Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse.

Komiteen vil understreke viktigheten av at det verdiskapende arbeidslivet får tilgang på kvalifisert arbeidskraft, og at det legges til rette for livslang læring på alle nivåer. Etter- og videreutdanning må ta utgangspunkt i arbeidslivets behov og gjøres i tett samarbeid

med det praktiske arbeidslivet. Fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av at flest mulig av Norges innbyggere får mulighet til å delta i verdiskapende arbeid, og utvikling av kompetanse må ha som mål å tilrettelegge for dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til flertallets merknad under kap. 257.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg har lagt frem en rekke tiltak for å sikre livslang læring, slik at ingen skal gå ut på dato, og at utdanning skal være tilgjengelig i alle livssituasjoner og i hele landet. Skal Norge være et bærekraftig velferds-samfunn, trenger vi flere ben å stå på. Det betyr at vi må skape flere private arbeidsplasser samtidig som vi inkluderer flere i arbeidslivet. Kort sagt: Vi må skape mer og inkludere flere. Kunnskap og kompetanse er avgjørende for å nå dette målet, og regjeringen Solberg har derfor utviklet kompetansepolitikken de siste åtte årene gjennom flere stortingsmeldinger, strategier og prioriteringer gjennom statsbudsjetter.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2020 la frem kompetansereformen Lære hele livet. Reformen har som mål at ingen skal gå ut på dato på grunn av manglende kompetanse, og å tette gapet mellom hva arbeidslivet trenger av kompetanse, og den kompetansen arbeidstakerne faktisk har.

Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at etter- og videreutdanning tar utgangspunkt i arbeidslivets behov og gjøres i tett samarbeid med det praktiske arbeidslivet. Fremtidig verdiskaping og velferd er avhengig av at flest mulig er i arbeid, og utviklingen av kompetanse må ha som mål å tilrettelegge for dette.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg har utviklet en vifte av tiltak for å nå folk i ulike livssituasjoner og ulike bransjer med forskjellige behov. Disse medlemmer mener det er viktig å ha en bredde på tiltakene og sørge for fleksible løsninger.

9. Høyere utdanning og forskning

9.1 Kap. 260 Universiteter og høyskoler

POST 50 STATLIGE UNIVERSITETER OG HØYSKOLER OG POST 70 PRIVATE HØYSKOLER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen mener universitetenes og høyskolenes hovedoppgave er å utdanne framtidige arbeidstakere og utføre fri forskning.

Komiteen framhever at kunnskap er vår viktigste nasjonale kapital. Kunnskapspolitikken legger grunnlag for verdiskaping, velferd og omstilling i samfunnet og må favne bredest mulig. Det er særlig viktig at kvaliteten på utdannings- og forskningsinstitusjonene er høy, da dette er avgjørende for at Norge skal lykkes med å utvikle og ta i bruk ny kunnskap, skape nye næringer og forbedre offentlig og privat sektor.

Komiteen viser til at Norge er et land med geografisk ulikhet og variert næringsstruktur. Alle deler av landet skal ha et bredt studietilbud for å sikre lik rett til utdanning og for å møte behovene i arbeids- og samfunnslivet.

Komiteen vil understreke at kunnskap er verdifullt for hver enkelt av oss og har en egenverdi. Dette er særlig viktig i høyere utdanning og forskning. Samtidig er det viktig å påpeke at de store samfunnsutfordringene og framtidig vekst og velferd avhenger av vitenskapelig innsikt og vitenskapelige løsninger. Forsknings- og utdanningsinstitusjonene må derfor sikres gode rammer.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Rødt og Venstre, mener et hovedfokus innen høyere utdanning må være tilgjengeliggjøring av utdanning med høy kvalitet, for studenter i hele landet, gjennom hele livet. Flertallet mener det videre er viktig å støtte sterke forskningsmiljøer som kan hevde seg internasjonalt. Flertallet peker på at norsk utdanning og forskning er en del av et internasjonalt kunnskapsmiljø hvor både studenter, ansatte, kunnskap og kompetanse må krysse landegrenser, språk og kulturer for å bidra til å løse både lokale og globale samfunnsutfordringer.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, påpeker at kvaliteten i forskning og høyere utdanning er avgjørende for hvor godt Norge lykkes. Det er et mål å styrke norsk forskning både i offentlig regi og i næringslivet. Dette flertallet peker på viktigheten av å utvide satsingen på forsknings- og utdanningsmiljø og etablere nye forskningsmiljø i internasjonal toppklasse knyttet til næringsklynger. Dette flertallet peker på at det er et mål at norsk språk blir løftet fram i høyere utdanning og forskning.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til at disse partiene har

tatt til orde for en tillitsreform som også inkluderer universitets- og høyskolesektoren.

Et fjerde flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker at høyere utdanning, kompetanse og forskning er avgjørende for at Norge skal lykkes med det grønne skiftet.

Dette flertallet viser til at det i budsjettforliket er foreslått å bevilge 40 mill. kroner til universiteter og høyskoler øremerket til grønn forskning.

Dette flertallet viser også til at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgiftene til konsulenttjenester for organisasjonsutvikling og kommunikasjon ved NTNU med 2 150 000 kroner, ved OsloMet med 1 300 000 kroner, ved Universitetet i Bergen med 550 000 kroner og ved Høgskulen på Vestlandet med 450 000 kroner. Dette flertallet viser dessuten til at det er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til universiteter og høyskoler med 30 662 000 kroner.

Med bevilgningen til grønn forskning på 40 mill. kroner og korrigeringen for endrede jobbreisevaner foreslår dette flertallet derfor at kap. 260 post 50 økes med 4 888 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt merker seg at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgifter til konsulenttjenester ved en rekke universiteter og høyskoler. Dette medlem vil understreke viktigheten av at kutt ikke fører til flere oppgaver og høyere belastning på de ansatte, men at flere i stedet ansettes i faste stillinger.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre merker seg at det høsten 2020 var over 273 000 studenter, noe som var 12 000 flere enn året før og den største oppgangen noensinne. Koronapandemien har vist viktigheten av et utdanningssystem som raskt kan bidra til omstilling og kompetanseheving i situasjoner med endringer i arbeidsmarkedet og samfunnsendringer og -utfordringer som stiller nye krav til kunnskap og kompetanse for både den enkelte og for bedrifter, bransjer og næringer.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs satsing på fleksible utdanningstilbud gjennom en opptrapping av bevilgningene til HK-dir fra 49,7 mill. kroner til 149,5 mill. kroner. Ordningen skulle også inkludere et nytt distriktsprogram for kompetanseutvikling og en ny ordning for studiesentre. Siden 2019 har regjeringen Solberg brukt 239 mill. kroner på ordningen for fleksibel utdanning.

Disse medlemmer viser til at det fra 2013 til regjeringen Solbergs budsjettforslag for 2022 for universiteter og høyskoler har vært en realvekst på 15,3 pst.,

hvor de til sammen har fått 5,5 mrd. kroner mer (målt i 2022-kroner). Dette gir rom for utvikling av undervisnings- og forskningsmiljøer av høy kvalitet og satsinger som oppfyller både nasjonale og internasjonale målsettinger om universiteters og høyskolars bidrag til omstilling og bærekraft.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at det blir viktigere og viktigere å sørge for at ungdom tilbys utdannelse som er etterspurt i arbeidsmarkedet. Utdanning til arbeid er dette medlems fremste prioritering innen utdanningsfeltet.

Dette medlem merker seg at andelen virksomheter som sier de i stor grad har et udekket kompetansebehov, har økt fra fire pst. i 2016 til ni pst. for alle virksomheter. NHOs årlige kompetansebarometer har mange år på rad vist at seks av ti NHO-bedrifter har et udekket kompetansebehov. Dette viser behovet for en utdanningspolitikk som i større grad skjer på det praktiske arbeidslivets premisser, og der prioriteringene vris. I den sammenheng vil dette medlem vise til enigheten mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Fremskrittspartiet i innstillingen fra utdannings- og forskningskomiteen om Kompetansereformen – Lære hele livet i 2020 om en omlegging av finansieringssystemet for universitets- og høyskolesektoren, jf. vedtak 699, 15. juni 2020. Dette medlem imøteser oppfølgingen av dette anmodningsvedtaket.

Dette medlem vil understreke viktigheten av at studenter på høyskoler og universiteter må få anledning til å studere fag som faktisk gir dem jobb. Dette forutsetter at både bevilgende myndigheter og sektoren selv viser vilje til å prioritere. Dette medlem vil vise til at universiteter og høyskoler gjennom mange år har fått økt sine budsjetter betydelig. Antallet studenter er rekordstort, men samtidig ser man at arbeidsmarkedet ikke får tilgang til nok arbeidskraft med riktig kompetanse. Dette medlem vil påpeke at det ikke bør være en automatikk i at universiteter og høyskoler skal få mer penger og flere studieplasser i hvert eneste budsjett.

Dette medlem viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det er lagt inn et kutt på i alt 7 18,871 mill. kroner på post 50.

Avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til regjeringen Solbergs avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform og mener det er klokt å etterstrebe effektiv bruk av fellesskapets ressurser. Disse medlemmer konstaterer at regjeringen Støre på tross av sin tidligere kritikk av ABE-reformen viderefører reformen som gir insentiv til mindre byråkrati og en mer effektiv statlig drift, og i tillegg gjennomfører ytterligere flate kutt, blant annet innen forskning og høyere utdanning.

Komiteens medlem fra Rødt viser til at det gjennom ABE-reformen har blitt foretatt store østehøvelkutt i bevilgningene til høyere utdanning og forskning. ABE-reformen innebærer at offentlige etater har blitt pålagt å kutte budsjettene med mellom 0,5 og 0,8 pst. per år. Disse kuttene har i praksis ført til at arbeidspresset øker og de ansatte får mindre tid til å gjøre en god jobb. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjettforslag, som reverserer dette kuttet.

Finansieringssystemet

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, understreker behovet for å gjennomgå finansieringssystemet for høyskoler og universiteter for å sikre kvalitet i utdanning og forskning over hele landet og bidra til at systemet fremmer det brede samfunnsoppdraget til lærestedene og ivaretar en desentralisert struktur, bedre studiekvalitet og livslang læring, jf. Stortingets vedtak 699, 15. juni 2020. Flertallet imøteser dette arbeidet.

Komiteens medlem fra Rødt ønsker å kutte bruken av resultatbasert finansiering av høyere utdanning og omregulere midlene til å øke basisfinansieringen av høyere utdanning. Basisfinansiering er viktig for at virksomhetene skal oppfylle sitt samfunnsoppdrag og levere forskning av høy kvalitet.

Dette medlem støtter Sykepleierforbundets krav om å flytte sykepleierutdanninga fra finanskategori E til C. Dette medlem viser til at dette er nødvendig for å få en best mulig utdanning både når det gjelder teori og praktiske ferdigheter og vil gjøre utdanningsinstitusjonene bedre rustet til å utdanne sykepleiere.

Studieavgift for utenlandske studenter

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at en betydelig andel av midlene på denne posten går til finansiering av utenlandske studenter i Norge. Dette medlem vil påpeke at Norge er ett av svært få land som har gratis universitets- og høyskoleutdanning for utenlandske studenter. Dette medlem vil understreke at gratisprinsippet innenfor høyere utdanning er viktig, men at det ikke er bærekraftig med et gratisprinsipp for alle utenlandske studenter. Dette medlem mener at Norges ansvar først og fremst er å sørge for at norsk ungdom har tilgang til høyere utdanning, uavhengig av sosial status og inntekt.

Dette medlem vil vise til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å innføre en studieavgift for utenlandske studenter fra land utenfor EØS-området.

Digitale verktøy

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener vi må ta med oss positiv lærdom fra

koronapandemien, og at erfaringene med bruken av digitale plattformer og verktøy må utnyttes til både å heve kvaliteten i undervisningen og tilgjengeliggjøre utdanning. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg foreslo å bevilge 62,5 mill. kroner til å følge opp opptrappingsplanen for kvalitet i høyere utdanning i 2022, og derav 50 mill. kroner til prosjekter som utvikler og deler metoder for studentaktiv digital undervisning, vurdering og læring. Disse medlemmer merker seg at regjeringen Støre i sitt forslag til endringer i Prop. 1 S (2021–2022) foreslår å kutte disse midlene, noe som er særlig uheldig i en periode hvor vi har både et behov og et potensial for å ta store steg i bruken av digital undervisning i utdanningene.

Studieplasser

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet framhever at 15 nye studieplasser i medisin ved Universitetet i Tromsø, slik det foreslås i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), er et steg i riktig retning for å utdanne flere medisiner i Norge. Disse medlemmer viser videre til Hurdalsplattformens ambisjon om å trappe opp antall studieplasser på områder med særlige kompetansebehov, som sykepleie, lærerutdanning, teknologi, realfag og IKT. Disse medlemmer viser til at det er foreslått 2 mill. kroner til oppstart av de 15 nye studieplassene i 2022, og at fullt opptrappet helårseffekt vil være på 40,2 mill. kroner, inkludert anslag for resultatbasert finansiering. I tillegg kommer utgifter til utdanningsstøtte.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg siden 2014 har prioritert penger til om lag 8 800 studieplasser ved høyskoler og universiteter. Videre viser disse medlemmer til at regjeringen Solberg foreslo videreføring og opptrapping av midler til 4 000 studieplasser fra Utdanningsløftet 2020, slik at institusjonene kunne ta opp et tredje kull med studenter. Av de 4 000 studieplassene foreslo regjeringen Solberg å omprioritere 300 plasser fra juridiske og økonomisk-administrative fag til barnevernsfaglige masterutdanninger for å følge opp lovfestede endringer i kompetansekravene til ansatte i barnevernet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at det er et betydelig underskudd på studieplasser innenfor medisin og sykepleie i Norge.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av 176,25 mill. kroner til opprettelse av 250 studieplasser i medisin og 2 500 studieplasser innenfor sykepleie.

Dette medlem viser til at utdannings- og forskningskomiteen i forbindelse med statsbudsjettene for 2013, 2017, 2019, 2020 og 2021 har bedt regjeringen om å etablere en nasjonal kiropraktorutdanning. Dette

medlem viser til at rygg- og nakkelidelser årlig rammer om lag 1,2 millioner nordmenn, noe som fører til helsetap beregnet til 165 mrd. kroner av Oslo Economics i 2019. Dette medlem viser til at Universitetet i Bergen har utarbeidet en konkret plan for etablering av en nasjonal kiropraktorutdanning. Dette medlem mener at en kiropraktorutdanning vil være viktig for kunnskapsutvikling og forskning på muskel- og skjelettlidelser og komme en stadig voksende pasientgruppe til gode.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av 1 mill. kroner til ferdigprosjektering av et kiropraktikkstudium ved UiB.

Komiteens medlem fra Rødt viser til den stor mangelen på vernepleiere og vil starte arbeidet med å rekruttere og utdanne flere vernepleiere ved å bevilge midler til 200 nye studieplasser for vernepleiere. Dette medlem gjør oppmerksom på at det ikke er tilstrekkelig med 200 nye studieplasser, og mener at det må lages en opptrappingsplan for å øke kapasiteten ved vernepleierutdanningene.

Dette medlem viser til at det er viktig å videreføre og styrke logopediutdanningen ved Universitetet i Tromsø (UiT). Utdannings- og helsesektoren mangler logopeder, og mangelen er spesielt stor i Nord-Norge.

Det er nødvendig å sikre befolkningen i distriktene tilgang til nødvendig logopedtjeneste der dekningen i dag er for lav. Hvert år utdannes det ca. 100 logopeder i Norge. En undersøkelse utført av Afasiforbundet i 2019 viser at 63 pst. av kommunene ikke har logoped. 25 pst. av de som rammes av hjerneslag, får afasi, mens andelen som rapporterer å ha fått behandling hos logoped de tre første månedene etter utskrivning fra sykehus, kun var på 6 pst. i 2020, viser årsrapport fra Norsk hjerneslagregister. Dette medlem mener utdanningen for logopedi bør styrkes, ikke svekkes.

Komiteens medlem fra Venstre viser til forslaget om å legge ned logopedstudiet ved Universitetet i Tromsø (UiT). Dette medlem ser at både utdannings- og helsesektoren mangler logopeder, og at mangelen er spesielt stor i nord. Dette medlem mener utdanningen for logopedi bør styrkes, ikke svekkes.

Forskeres arbeidsvilkår

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, understreker at forskere har en avgjørende rolle i omstillingen av samfunnet. Flertallet er opptatt av at det må legges bedre til rette for forskernes arbeidsvilkår for å rekruttere og beholde gode forskere. Den høye og vedvarende andelen midlertidig ansatte i academia er uakseptabel og fører til et ubalansert rekrutteringsgrunnlag.

9.2 Kap. 270 Studentvelferd

POST 74 TILSKUDD TIL VELFERDSARBEID MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen understreker at god studentvelferd er viktig for at alle skal ha mulighet til å ta høyere utdanning, uavhengig av økonomi, sosial posisjon, funksjonsgrad, kjønn, etnisitet, religion og bo- og studiested. Komiteen viser til at studentsamskipnadene er avgjørende når det gjelder å tilby rimelige og gode tjenester ved lærestedene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, understreker at alle skal ha lik rett til utdanning i hele landet, uavhengig av økonomi og familiesituasjon. Flertallet påpeker at et psykisk helsetilbud skal være tilgjengelig for studenter, og ser med bekymring på resultatene i Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT, tilleggsundersøkelse, 2021).

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å styrke det psykiske helsetilbudet til studenter med 20 mill. kroner over Helse- og omsorgsdepartementets rammeområde kap. 714 post 79, nærmere omtalt i Innst. 11 S (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre peker på den viktige rollen studentsamskipnadene har i å levere et godt velferdstilbud til studentene. Disse medlemmer er overrasket over at regjeringen Støre reduserer bevilgningen til studentvelferd med 20 mill. kroner, og mener at det gjennom, og ut av, pandemien er viktig å prioritere brede velferdstilbud som bidrar til en mer sosial studiehverdag, øker motivasjonen og gir god helseoppfølging til studentene.

Disse medlemmer vil vise til at systemet vi har i Norge – med offentlig finansiert utdanning, gode ordninger for utdanningsstøtte og gode studentvelferdstilbud – gir god tilgang til høyere utdanning for alle. De senere årene har disse ordningene i tillegg fått betydelige løft som sikrer gode arbeidsvilkår for heltidsstudenten, herunder realvekst i studiestøtte, innføring av elleve måneders studiestøtte og en historisk satsing på studentboliger.

Disse medlemmer mener det er viktig med en fortsatt styrking av forebyggende tiltak innen psykisk helse. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i perioden 2016–2021 ga totalt 81,4 mill. kroner til en ordning for å styrke studentenes psykiske helse og forebygge problemer med rusmiddelbruk.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg tildelte midler til å fortsette arbeidet med Studentenes helse- og trivselsundersøkelse (ShoT), som legges frem i 2022. Disse medlemmer mener det er viktig å fortsatt kartlegge og følge studentenes helse og trivsel i perioden som kommer etter koronapandemien.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2019 la frem en ny stortingsmelding om folkehelsen. Der ble studenter for første gang prioritert som en egen del av meldingen.

Disse medlemmer mener det er viktig å ivareta studenters rettigheter på en god måte. Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg i 2014 endret studentsamskipnadsloven og igjen ga studentene mulighet til å ha flertall i viktige beslutninger i styrene. I 2019 ble det lovfestet at alle studenter skal ha tilgang på et studentombud.

POST 75 TILSKUDD TIL BYGGING AV STUDENTBOLIGER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener det er viktig å ha en tilstrekkelig dekningsgrad av studentboliger, og viser til vedtak 35 nr. 54 fattet i finansdebatten 2. desember 2021:

«Stortinget ber regjeringen vurdere forslag til endringer i plan- og bygningsloven om at studentboliger blir et eget formål i kommunale arealplaner, innen utgangen av 2022.»

Flertallet peker på at samskipnadene ikke har fått tilgang på arealer, og at dette er en av årsakene til at byggingen av studentboliger ikke har vært tilstrekkelig. Flertallet imøteser regjeringens vurdering.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at regjeringen Solberg i perioden 2014–2022 ga rom for å bygge 19 200 studentboliger. Dette er en rekordstor satsing for å sikre at flere studenter har anledning til å bo i en rimelig studentbolig, og gjennom perioden har det vært ett årlig snitt på 2 000 tildelte studentboliger. Dette er dobbelt så mange som regjeringen Stoltenberg II prioriterte. Regjeringen Solberg har hatt mål og ønske om å tildele midler til enda flere boliger, men byggingen har vært begrenset av kommunal behandlingstid, krav og reguleringshensyn som har bidratt til færre ferdige byggeprosjekter. Disse medlemmer peker på at regjeringen Solberg startet et viktig arbeid med å forenkle dette, og at arbeidet må fortsette slik at det i fremtiden vil kunne ferdigstilles og gjennomføres byggeprosjekter i et høyere tempo, slik at målet om at et økt antall studenter får tilbud om en studentbolig, kan nås.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs satsing på studenthelse gjennom en styrking av midler

til helsetilbud og tiltak over flere år. I forslaget til statsbudsjett for 2022 satte regjeringen Solberg av midler til en prøveordning med kombinerte omsorgs- og studentboliger. Formålet er at studentene bidrar med å arrangere sosiale aktiviteter for eldre for å redusere ensomheten både for studentene og de eldre i motytelse av noe betaling og et rimelig boalternativ.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at systemet vi har i Norge – med offentlig finansiert utdanning, gode ordninger for utdanningsstøtte, gode studentvelferdstilbud og betydelig bygging av studentboliger – gir god tilgang til høyere utdanning for alle. Dette medlem anerkjenner samtidig at tilgjengelighet på studentboliger og høye leiepriser på det private markedet gjør bosituasjonen usikker, og at boligkostnadene er høye for studentene. Dette medlem vil påpeke at satsingen på studentboliger var rekordstor da Fremskrittspartiet satt i regjering, og at det er behov for en fortsatt satsing på bygging av studentboliger.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det settes av midler til 225 ekstra studentboliger.

Komiteens medlem fra Rødt ønsker å styrke studentvelferden gjennom å satse på å bygge flere studentboliger. Boutgifter på det private leiemarkedet er en stor utgiftspost for mange studenter, og flere studentboliger vil kunne føre til en bedre økonomi for flere studenter, da de ikke må være avhengige av det private leiemarkedet. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor det settes av midler, 95 mill. kroner, til å bygge 1 350 ekstra studentboliger, totalt 3 000 studentboliger.

Innovative studentboliger

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til prosjektet med en flytende studentby i Oslo, et initiativ fra private aktører som er blitt omfavnet av både Studentsamskipnaden i Oslo (SiO) og andre aktører. Dette medlem støtter nye løsninger og initiativer som kan løse studentboligmangelen i norske studentbyer på en rask, kostnadseffektiv og bærekraftig måte. Dette medlem håper at nasjonale og lokale myndigheter, gjennom både tilskuddsordningen til Husbanken og eventuelle regulerings- og plasseringstilatelelsesvedtak, vil legge til rette for at slike innovative og gode initiativ kan komme raskt på plass.

9.3 Kap. 271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen viser til at NOKUT har ansvar for akkreditering av og tilsyn med kvaliteten i høyere utdanning og fagskoleutdanning samt for godkjenning av utenlandsk utdanning.

Komiteen merker seg at målet er at universiteter, høyskoler og fagskoler skal tilfredsstille nasjonale kvalitetskrav, men også at flest mulig skal holde et høyt internasjonalt nivå.

Komiteen viser til viktigheten av å ha effektive prosesser for godkjenning av utenlandsk utdanning og kompetanse for raskt å kunne ta i bruk utenlandsk arbeidskraft der behovet er stort.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen med 114 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 271 post 1 reduseres med 114 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

9.4 Kap. 3271 Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG OG POST 2 SALGSINTEKTER MV.

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

9.5 Kap. 272 Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) og merker seg at det foreslås å bevilge penger til en rekke ulike tiltak og programmer som skal bidra til at norske elever og studenter tar del i et internasjonalt læringsmiljø, og å sikre at de uteksaminerte kandidatene fra høyere utdanning har høy kompetanse og dekker kompetansebehovene i arbeidslivet og samfunnet.

POST 51 OG 71 TILTAK FOR INTERNASJONALISERING

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, mener både globale utfordringer og hjemlige omstillingsbehov stiller høye krav til kunnskap, kompetanse og utdanning. Internasjonalisering og internasjonalt samarbeid er nødvendig og viktig for å sikre kvalitet i utdanning og forskning. Flertallet viser videre til Meld. St. 7 (2020–2021) En verden av muligheter og Innst. 247 S (2020–

2021), som leverte en rekke forslag som gjør det enklere for studenter å ta valget om å reise på utveksling, samt tydeliggjorde forventningene til at universiteter og høyskoler må jobbe strategisk for å øke studentmobiliteten og sikre internasjonale perspektiver i utdanningene.

Flertallet viser til at Norge har noen naturgitte fortrinn som gir store muligheter i det grønne skiftet til å kunne bidra til å løse de globale klimautfordringene, men Norge er da avhengig av et bredt internasjonalt samarbeid for å både levere løsninger som får et globalt nedslagsfelt, og øke den potensielle verdiskapingen og eksporten her hjemme.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt, viser til viktigheten av å legge til rette for utdannings- og forskningssamarbeidet internasjonalt. Dette flertallet peker på viktigheten av å legge til rette for studentmobilitet.

POST 52 OG 72 TILTAK FOR HØYERE UTDANNING

Fleksibel og desentralisert utdanning

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen har foreslått tiltak for videreføring av aktiviteten på Nesna, og at regjeringen vil vurdere ulike alternativer og komme tilbake til varig løsning. Disse medlemmer legger til grunn at regjeringen har vært i dialog med Nord universitet om etableringen av en fullverdig høyere utdanningsinstitusjon på Nesna som vil tilby barnehagelærer- og grunnskolelærerutdanning fra høsten 2022.

Disse medlemmer legger også til grunn at regjeringen bidrar til arbeidet med å rekruttere kvalifiserte studenter til utdanningene på Nesna. Videre legger disse medlemmer til grunn at regjeringen sørger for at universitetet organiserer virksomheten slik at det har tilstrekkelig kapasitet og ressurser til å lede og utvikle virksomheten på Nesna i tråd med samfunnets behov.

Disse medlemmer imøteser regjeringens videre arbeid med etableringen en fullverdig utdanningsinstitusjon på Nesna som inkluderer senter for desentralisert og distriktsrettet utdanning og forskning, og som også kan inneholde andre utdanninger. Disse medlemmer forutsetter at dette skjer med regional medvirkning.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til regjeringen Solbergs sterke innsats for å øke antallet fleksible studietilbud, inkludert desentraliserte tilbud, som skal møte behovene for høyere utdanning som òg er tilgjengelig utenfor de faste lærestedene.

Totalt er det blitt bevilget om lag 1 mrd. kroner til fleksible tilbud de siste fire årene, og i juni 2021 la regjeringen Solberg fram en strategi for desentraliserte og fleksible utdanningstilbud ved fagskoler, høyskoler og universitet. Målet med strategien er å øke tilgangen til fleksible og desentraliserte tilbud av høy kvalitet som er tilpasset behovene som arbeidslivet og den enkelte har.

Disse medlemmer viser til regjeringen Solbergs satsing på å gjøre utdanning tilgjengelig for alle, og den nylig vedtatte strategien for fleksibel og desentralisert utdanning kombinert med reformen «Lære hele livet», at det er stor mangel på kompetent arbeidskraft i hele landet, og at gapet mellom tilgjengelig arbeidskraft og arbeids- og næringslivets behov vil øke betydelig i årene som kommer. Disse medlemmer ser med bekymring på at midler som skal bidra til å gjøre utdanning tilgjengelig i hele landet, brukes på å overprøve sektoren og prioritere struktur i stedet for kvalitet, innhold og det å gi et større utdanningstilbud til flere.

Komiteens medlemmer fra Høyre konstaterer at regjeringen og Sosialistisk Venstreparti i sin budsjettenighet prioriterer å videreføre utdanningstilbudet på Nesna. Disse medlemmer er kritiske til at regjeringen velger å overprøve universitetets arbeid over flere år for å konsolidere fagmiljøer som vil sikre kvalitet, bærekraft og attraktivitet.

Disse medlemmer vil peke på at beregninger gjort av departementet i forbindelse med spørsmål til statsbudsjettet tilsier at kostnaden for å videreføre dette studiestedet kan beløpe seg til 150 mill. kroner og langt overgå det regjeringen har økt denne posten med. Dette tiltaket er dermed både finansiert gjennom en rekke kutt i universitets- og høyskolesektoren og vil gå ut over andre viktige tiltak for å øke tilbudet av desentralisert og fleksibel utdanning til hele landet.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke betydningen av at universiteter og høyskoler i størst mulig grad selv skal bestemme hvor de skal være lokalisert og hvilke tilbud de skal ha. Det er styrene ved de enkelte institusjoner som kjenner egne behov, begrensninger og muligheter best, og derfor er det styrene som har fått ansvaret for organiseringen av institusjonene. Dette medlem vil konkret peke på tilfellet Nesna, der Nord universitet har vedtatt at lærerstudiet på Nesna skal flyttes og tilbys på Mo i Rana, 75 km fra Nesna. Dette medlem støtter Nord universitets avgjørelse i denne saken.

Dette medlem vil påpeke viktigheten av kvalitet og effektivitet i utdanningssektoren, og at det er rom for kutt flere steder. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, det det kuttes med 50 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti understreker at Sosialistisk Venstreparti står fast på standpunktet om at Høgskolen på Nesna bør gjenopprettes som en fullverdig og selvstendig institusjon for høyere utdanning. Dette medlem mener dette vil gi de beste rammene for å utvikle en sterk institusjon på Nesna.

Komiteens medlem fra Rødt mener at Nesna skal reetableres som fullverdig utdanningsinstitusjon, og mener det er viktig å jobbe for å sikre kompetanse til hele landet, og derfor trengs det gode utdanningsinstitusjoner der folk bor. Dette medlem merker seg at regjeringen Støre legger Nesna under Nord universitet, stikk i strid med egne løfter fra Hurdalsplattformen.

Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, som setter av midler til å reetablere en fullverdig utdanningsinstitusjon på Nesna.

Digital undervisning, læring og vurdering

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg la inn en økning på 50 mill. kroner til prosjekter som utvikler og deler metoder for studentaktiv digital undervisning, læring og vurdering. Disse medlemmer peker på at Meld. St. 16 (2020–2021) Utdanning for omstilling – økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning, legger vekt på å øke slike tilbud og viktigheten av å inkludere og aktivisere studentene gjennom studiet for å øke motivasjon, læring og gjennomføring. Disse medlemmer merker seg at regjeringen og Sosialistisk Venstreparti velger å kutte disse midlene som skulle gått til kvalitetsheving i utdanningene, og heller bruke dem på struktur.

Nordland kunst- og filmhøgskole

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått en bevilgning til Nordland kunst- og filmhøgskole på 6 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 272 post 52 økes med 6 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil vise til at Nordland kunst- og filmhøgskole er i en overgangsprosess fra fagskole til høgskole. Skolen har et klart mål om at studentene skal kunne stå som selvstendige filmskapere etter endt utdanning, og dette medlem vil vise til at dette tilbudet både er etterspurt og av betydning for utviklingen av både Lofotregionen og den større Barentsregionen.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av 3,879 mill. kroner til opprettelse av 15 studieplasser i kategori A ved Nordland kunst- og filmhøgskole.

Komiteens medlem fra Rødt viser til en rekke henvendelser og innspill som påpeker at Nordland kunst- og filmhøgskole må opprettholdes ved at UiT tilføres studieplasser og finansiering i statsbudsjettet for 2022. Dette medlem mener det er viktig å opprettholde et desentralisert tilbud for kunst- og filmhøgskole, samt bevare den eneste utdanningsinstitusjonen i Norge som tilbyr bachelorutdanning i bevegelige bilder, en utdanning som krysser film og billedkunst. Dette medlem mener det må bevilges midler til 15 studieplasser ved Nordland kunst- og filmhøgskole, og viser for øvrig til Rødts alternative budsjett.

9.6 Kap. 273 Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

POST 50 KUNNSKAPSSEKTORENS TJENESTELEVERANDØR

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til SIKT – kunnskapssektorens tjenesteleverandør med 144 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 273 post 50 reduseres med 144 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

9.7 Kap. 274 Universitetscenteret på Svalbard

POST 70 TILSKUDD TIL UNIVERSITETSSENTERET PÅ SVALBARD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at universitetscenteret på Svalbard har en nøkkelrolle i forskning og formidling om klimautfordringer og Norges muligheter i det grønne skiftet.

9.8 Kap. 275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen er tilfreds med at Kunnskapsdepartementet foreslår å bevilge penger til en rekke ulike prosjekter og tiltak som skal gi høy kvalitet og samordning innenfor høyere utdanning og forskning.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen i Hurdalsplattformen har en klar og uttalt ambisjon om å lansere en egen reform for desentralisert utdanning i hele landet, og disse medlemmer imøteser dette og lignende tiltak for å sikre tilgang til utdanning og kompetanse over hele landet.

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Tiltak for høyere utdanning og forskning med 142 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 275 post 21 reduseres med 142 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre peker på de viktige satsingene fra regjeringen Solberg til ulike kvalitetsfremmende tiltak innen høyere utdanning og forskning og mener det er viktig å fortsette arbeidet med dette for å sikre utvikling av kvalitet.

Disse medlemmer vil spesielt løfte fram satsingen på kvalitetsfremmende arbeid med praksis i lærerutdanningen og satsingen på samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene, barnehager og skoler hvor det foreslås henholdsvis 15 mill. kroner og 65,8 mill. kroner i 2022.

POST 45 STØRRE UTSTYRSINNKJØP OG VEDLIKEHOLD OG POST 70 TILSKUDD

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

9.9 Kap. 3275 Tiltak for høyere utdanning og forskning

POST 1 INNTEKTER VED OPPDRAG

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

9.10 Kap. 284 De nasjonale forskningsetiske komiteene

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og understreker viktigheten av målene for de forskningsetiske komiteene: etisk god og ansvarlig forskning, at forskere og institusjoner fremmer etisk god og ansvarlig forskning, at andre aktører tar hensyn til forskningsetikk i arbeidet sitt, og at samfunnet har tillit til forskning.

Komiteen mener de nasjonale forskningsetiske komiteene har en viktig rolle med å sette etiske problemstillinger på dagsorden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til De nasjonale forskningsetiske komiteene med 16 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 284 post 1 reduseres med 16 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

9.11 Kap. 285 Norges forskningsråd

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen vil fremheve at Norges forskningsråd er en nøkkelinstitusjon i det norske forskningsarbeidet. Rådet har en helt sentral rolle i forsknings- og innovasjonssystemet, med strategiske så vel som operative oppgaver. Forskningsrådet koordinerer og sikrer kvalitet og relevans i forskningen. Norges forskningsråd administrerer konkurranse om forskningsmidlene, gir råd til regjeringen og fremmer forskning nasjonalt og internasjonalt.

Komiteen mener Forskningsrådet har en viktig rolle i kvalitetssikringen av norsk forskning.

POST 52 LANGSIKTIG, GRUNNLEGGENDE FORSKNING

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av å sikre grunnforskningen, som er basis for hele kunnskaps- og forskningsfeltet. Norge trenger store og tunge forskningsmiljøer som er frie for bindinger til ulike interessegrupper og næringer. Det sikrer vi gjennom å gi forskningsmiljøene stor frihet til selv å fordele midlene, uten interessepolitiske føringer. Dette medlem vil derfor styrke midlene til grunnforskningen.

Dette medlem vil påpeke at fremtiden skapes, den vedtas ikke. Omstilling, innovasjon og fremtidig verdiskaping avhenger av at forskere og akademikere får størst mulig frihet til å forske og arbeide selvstendig, uten å bindes opp i for mange politisk vedtatte prosjekter.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der denne posten styrkes med 50 mill. kroner.

POST 53 SEKTOROVERGRIPENDE OG STRATEGISKE SATSINGER

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at grunnforskningen bør prioriteres sterk-

ere, og at den politiske styringen av forskning bør være begrenset til et fåtall kjerneområder der Norge har spesielle forutsetninger. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 100 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at forskning er avgjørende for å lykkes med det grønne skiftet, både gjennom klima- og miljøforskning og gjennom forskning som bidrar til omstilling av økonomien. Dette medlem mener derfor det er viktig å vri forskningsmidler fra virksomhet knyttet til fossil energi, over til fornybart. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 400 mill. kroner til Forskningsrådet knyttet til det grønne skriftet, samt å redusere bevilgningene til olje- og gassrelatert forskning.

POST 54 FORSKNINGSINFRASTRUKTUR AV NASJONAL, STRATEGISK INTERESSE

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

POST 55 VIRKSOMHETSKOSTNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å redusere utgiftene til konsulenttjenester for organisasjonsutvikling og kommunikasjon hos Norges forskningsråd med 1 050 000 kroner. Flertallet viser også til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Norges forskningsråd med 554 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 285 post 55 reduseres med 1 604 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at Forskningsrådet koordinerer og sikrer relevans og kvalitet i forskningen, og at dette legger til rette for en kunnskapsbasert samfunnsutvikling. Disse medlemmer viser til at det i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) foreslås at kap. 285 post 55 reduseres med 2,1 mill. kroner knyttet til konsulentbruk.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at konsulentene som stod bak rapportene i områdegjennomgangen av det næringsrettede virkemiddelapparatet, identifiserte et betydelig effektivitets- og innsparingspotensial i Forskningsrådets virksomhetskostnader. Regjeringen Solberg mente i tråd med konsulentenes anbefalinger at det er et innsparingspotensial i Forskningsrådets virksom-

hetskostnader, og foreslår å redusere kostnadene med 35 mill. kroner i 2022.

9.12 Kap. 286 Regionale forskningsfond

POST 60 REGIONALE FORSKNINGSFOND, TILSKUDD TIL FORSKNING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at økt forskning, innovasjon og utvikling kreves for å møte omstillingsbehov i tida framover, deriblant i regionene. Midlene over dette kapitlet skal bidra til å mobilisere økt FoU-innsats i hele Norge.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil påpeke at det er Forskningsrådet som i første rekke fungerer som konkurransearena for finansiering av de beste forskningsprosjektene. Forskningsrådets hovedoppgave er å fordele midler til forskningsprosjekt av høy kvalitet og å være et virkemiddel for Stortingets satsing innen forskningspolitikken. Det er kvalitet som er det avgjørende kriteriet, ikke uklare distrikts- eller regionalpolitiske føringer. Dette medlem er kritisk til en regionalisering av forskningspolitikken.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det kuttes 20 mill. kroner på denne posten.

Komiteens medlem fra Rødt mener det er viktig å styrke forskning og utvikling i hele landet, og viser til Rødts alternative budsjett, der regionale forskningsfond styrkes.

9.13 Kap. 287 Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter

POST 57 GRUNNBEVILGNINGER TIL SAMFUNNSVITENSKAPELIGE FORSKNINGSinSTITUTTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen vil understreke den sentrale rollen de samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene spiller i norsk forskningsaktivitet, ikke minst knyttet til anvendt forskning. Komiteen viser til at disse instituttene er særlig viktige for å finne løsninger på de samfunnsutfordringene Norge står overfor.

9.14 Kap. 288 Internasjonale samarbeidstiltak

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen merker seg at norske høyere utdannings- og forskningsinstitusjoner har lyktes særlig med å stimulere til gode koblinger mellom forskning og høyere utdanning, gjennom å delta i internasjonalt samarbeid med gode forsknings- og utdanningsmiljø.

Komiteen understreker at det er viktig å legge til rette for at norske utdannings- og forskningsmiljø kan delta aktivt i internasjonalt samarbeid.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Venstre, viser til at norske bedrifter, forskningsmiljøer og offentlig sektor gjennom Horisont Europa får finansiert og deltatt i forskning og innovasjon i verdensklasse. Internasjonalt forskningssamarbeid gir Norge den kunnskapen og beredskapen vi trenger for å møte store utfordringer, håndtere akutte kriser og skape et mer bærekraftig samfunn. Flertallet viser til at det foreslås 3,3 mrd. kroner for å dekke Norges kontingent til deltaking i EUs rammeprogram for forskning og innovasjon, Horisont Europa (2021–2027).

Flertallet mener deltakelsen gir Norge tilgang på nettverk av forskning, innovasjon, infrastruktur og markeder som bidrar til å løse samfunnsutfordringer som er for krevende til å løses på nasjonalt nivå.

POST 21–76

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

9.15 Kap. 3288 Internasjonale samarbeidstiltak

POST 4 REFUSJON AV ODA-GODKJENTE UTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

9.16 Kap. 289 Vitenskapelige priser

POST 51 HOLBERGPRISEN, POST 71 ABELPRISEN OG POST 72 KAVLIPRISEN

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at det er en økende tillit til og interesse for forskning i befolkningen. Internasjonale forskningspriser har en viktig funksjon med å anerkjenne fremragende forskning og øke oppmerksomheten i samfunnet rundt forskning.

10. Forskning under Nærings- og fiskeridepartementet

10.1 Kap. 920 Norges forskningsråd

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen viser til at tilskuddet fra Nærings- og fiskeridepartementet primært skal bidra til målet om økt verdiskaping i næringslivet og målet om å møte de store samfunnsutfordringene innenfor det strategiske området hav. Komiteen viser til at Forskningsrådet skal bidra til konkurransedyktige havnæringer, til styrket evne til omstilling og til bedre samspill og kunnskapsoverføring mellom FoU-miljøer og næringsliv.

Komiteen understreker viktigheten av fortsatt satsing på forskning for de havbaserte næringene: fiskeri, havbruk, petroleum, maritim, fornybar energi og også nye næringer for å gi økt verdiskaping.

POST 50 TILSKUDD TIL NÆRINGSRETTET

FORSKNING

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at Norges forskningsråd er det sentrale organet for oppfølging av Norges forskningspolitiske prioriteringer. Forskningsrådet har ansvar for forskning på alle fagområder, med virkemidler som spenner fra grunnforskning til innovasjonsrettet forskning og kommersialisering av forskningsresultater.

Dette medlem viser til at tilskuddet fra Nærings- og fiskeridepartementet primært skal bidra til økt verdiskaping i næringslivet. Forskningsrådet skal bidra til konkurransedyktige havnæringer og til kunnskaps- og teknologiutvikling for bærekraftig og lønnsom forvaltning av økosystemer og ressurser i havområdene. Dette medlem vil understreke betydningen av satsing på forskning for havbaserte næringer som fiskeri, havbruk, petroleum og maritim.

Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås at denne posten styrkes med 110 mill. kroner.

POST 51 TILSKUDD TIL MARIN FORSKNING

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at marine næringer er et område der Norge har naturlig gode forutsetninger og sterke fagmiljøer. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås at denne posten styrkes med 15 mill. kroner.

10.2 Kap. 923 Havforskningsinstituttet

POST 1 DRIFTSUTGIFTER, POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER OG POST 22 FISKERIFORSKNING OG -OVERVÅKING

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at Havforskningsinstituttet bidrar til verdiskaping gjennom sin rolle som data- og kunnskapsleverandør for forvaltningen, forskningen og næringen.

Komiteen påpeker viktigheten av at Havforskningsinstituttet har en fri og uavhengig rolle i alle faglige spørsmål.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Havforskningsinstituttet – driftsutgifter med 714 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 923 post 1 reduseres med 714 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Flertallet foreslår videre at kap. 923 post 21 reduseres med 256 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Norge er en viktig havnasjon, og mener at Havforskningsinstituttet har en sentral rolle i utviklingen av bærekraftige havbruksnæringer.

Komiteens medlem fra Rødt viser til partiets alternative statsbudsjett, hvor det foreslås et kunnskapsløft for havet. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, hvor det foreslås å øke posten med 40 mill. kroner for å finansiere dette kunnskapsløftet.

10.3 Kap. 3923 Havforskningsinstituttet

POST 1 OPPDRAGSINNTEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Havforskningsinstituttet på kap. 923. Ettersom deler av bevilgningen er finansiert med gebyrinntekter, foreslår flertallet at kap. 3923 post 1 reduseres med 350 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

10.4 Kap. 926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen påpeker viktigheten av forskningsfartøyene som verktøy for forskning og overvåkning av hav- og kystmiljøet, de biologiske ressursene i havet og sammenhengen mellom disse. Komiteen registrerer at det tas i bruk nye teknologiske plattformer som undervannsroboter og seildroner for å styrke kystovervåkingen.

Komiteen mener oppdaterte forskningsfartøy er viktig for norsk forskning på klima og miljø, særlig i arktiske områder.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Havforskningsinstituttets forskningsfartøy – driftsutgifter med 188 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 926 post 1 reduseres med 188 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Flertallet foreslår videre at kap. 926 post 21 reduseres med 102 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til Rødts alternative statsbudsjett, der det foreslås å sette av 50 mill. kroner for å bygge nytt forskningsfartøy Syd til Havforskningsinstituttet over tre år. Dette sikrer arbeid til norske verft, og deres omstilling. Det nye forskningsfartøyet vil sørge for å opprettholde og utvide kunnskapen om livet i havet. Dette medlem mener at det må være et mål å sikre at bygginga av skipet skjer på norske verft.

10.5 Kap. 3926 Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy

POST 1 OPPDRAGSINNTEKTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Havforskningsinstituttet på kap. 926. Ettersom deler av bevilgningen er finansiert med gebyrinntekter, fore-

slår flertallet at kap. 3926 post 1 reduseres med 136 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

10.6 Kap. 928 Annen marin forskning og utvikling

POST 21 SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg i sitt forslag til 2022-budsjett foreslo å bevilge 2,2 mrd. kroner over til universitets- og høyskolebygg, blant annet til igangsetting av Ocean Space Centre ved NTNU og Blått Bygg ved Nord universitet.

POST 50 TILSKUDD TIL VETERINÆRINSTITUTTET OG POST 72 TILSKUDD TIL NOFIMA AS

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

11. Forskning under Landbruks- og matdepartementet

11.1 Kap. 1137 Forskning og innovasjon

POST 50–POST 70

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

Komiteen viser til at tildelinger fra Landbruks- og matdepartementet til forskning skal legge grunnlaget for matsikkerhet og sikring av matproduksjonen og følger i hovedsak opp de langsiktige prioriteringene i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning (2019–2028). Dette gjelder «Klima, miljø og miljøvennlig energi», «Muliggjørende teknologier», og «Samfunnssikkerhet og samhörighet i en globalisert verden». Midler til forskning over Landbruks- og matdepartementets budsjett har i hovedsak blitt disponert i Forskningsrådet via porteføljen Landbasert mat, miljø og bioressurser.

Komiteen viser til at bevilgningen under dette kapitlet skal bidra til å nå de forskningspolitiske delmålene og de landbrukspolitiske hovedmålsettingene – matsikkerhet og beredskap, landbruk over hele landet, økt verdiskapning og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.

Komiteen mener bioøkonomi og grønn omstilling er viktige næringer for framtida der Norge har gode forutsetninger for å lykkes. For å realisere dette potensi-

alet mener komiteen at det trengs mer forskning og utvikling innenfor landbruks- og matsektoren.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til NFR/NIBIO med 252 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 1137 post 51 reduseres med 252 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at Norge er et foregangsland innen forskning på bærekraftig landbruk, og mener det er naturlig å etablere et katapultsenter for presisjonslandbruk.

12. Utdanningsstøtte

12.1 Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

POST 1 DRIFTSUTGIFTER OG POST 45–POST 90

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

Komiteen vil understreke at Lånekassen er et viktig utdanningspolitisk verktøy. Norge har en av verdens beste studiefinansieringsordninger, som gir muligheter for bred sosial rekruttering på utdanningsområdet. Lånekassen sikrer hver enkelt like muligheter til å ta høyere utdanning, uavhengig av studentens eller foreldrenes bakgrunn eller inntekt. Komiteen vil videre understreke Lånekassens betydning framover, i et mer og mer kunnskapsintensivt samfunn, hvor behovet for både ny og spesialisert kompetanse på en rekke områder vil øke.

Komiteen er tilfreds med at Lånekassen i stor grad har oppfylt kravene som ble satt om å tilby kundene brukervennlige, raske og korrekte tjenester. I tillegg er det positivt at arbeidet med digitalisering er kommet så langt. Komiteen støtter for øvrig Kunnskapsdepartementets overordnede mål for Lånekassen om brukervennlige, raske og korrekte tjenester og effektiv og sikker forvaltning av utdanningsstøtteordningene, og at Lånekassen skal bidra til å utvikle utdanningsstøtteordningene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at det i budsjettforliket er foreslått å korrigere en rekke bevilgninger for virkningen av endrede jobbreisevaner, herunder bevilgningen til Lånekassen med 80 000 kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 2410 post 1 reduseres med 80 000 kroner sammenlignet med regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformens mål om at retten til utdanning skal være lik, uavhengig av økonomi og familiesituasjon. Et godt studiested, en trygg økonomi og et rimelig sted å bo er viktig for læringa og livskvaliteten hos studentene, som kan bidra til å øke gjennomføringsgraden.

Disse medlemmer vil fremheve Hurdalsplattformens punkt om å gjennomgå studiefinansieringen med mål om å legge bedre til rette for både heltids- og deltidsstudenter i årene fremover. Disse medlemmer viser til regjeringens forslag til justert statsbudsjett for 2022 i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022), der mulige begrensninger av reiseaktivitet i 2022 grunnet covid-19-pandemien er omtalt. Disse medlemmer mener det er viktig å stimulere til utenlandsopphold underveis i studiene, så lenge det er forsvarlig.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre mener det er viktig at låneordningene som er tilgjengelige gjennom Statens lånekasse for utdanning, blir tilpasset fremtidens muligheter og behov for utdanning, og viser til regjeringen Solbergs reform «Lære hele livet».

Disse medlemmer viser videre til at regjeringen Solberg fullførte opptrappingen til 11 måneders studiestøtte i budsjettet for 2020. Den samlede satsingen på å øke utdanningsstøtten siden 2014 har gitt studentene økt kjøpekraft på 15 200 kroner i året. Av dette beløpet er ca. 11 500 kroner knyttet til den 11. måneden med utdanningsstøtte. Studentene har gjennom en økt kjøpekraft kunnet prioritere større tid til studier og fokusere på læring, mestring og gjennomføring i studiet.

Disse medlemmer mener det er viktig at de som forsørger barn gjennom studietiden, skal ha gode vilkår for å kunne gjennomføre. Regjeringen Solberg innførte tilbud om tilleggs lån på opptil 50 000 kroner for personer med forsørgeransvar for barn under 16 år fra studieåret 2020–2021. Regjeringen ga også personer i overgangsfasen mellom utdanning og jobb rett til foreldrestipend.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg gjennomførte flere endringer i utdanningsstøtteordningene som vil gi større fleksibilitet og bedre vilkår for voksne for å muliggjøre kombinasjon av jobb og studier.

Disse medlemmer viser til at regjeringen Solberg endret lånebetingelsene slik at personer over 30 år i høyere utdanning og fagskoleutdanning kan få et tilleggs lån på 100 000 kroner. I tillegg ble aldersgrensen for når støtten til lån reduseres, hevet fra 45 til 50 år.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet viser til at mulighetene for effektivisering i offentlig sektor må utnyttes enda bedre. Dette medlem

viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås at denne posten reduseres med 20,363 mill. kroner.

Dette medlem viser videre til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås å sette av midler til en opptrapping av studiestøtten til 1,5 G i løpet av en fireårsperiode.

Komiteens medlem fra Rødt mener lik rett til utdanning gir et mer demokratisk samfunn og utjevner forskjeller mellom folk. Skal utdanning være tilgjengelig for alle, uavhengig av foreldrenes pengebok, må studiestøtten økes. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der studiestøtten økes til 1,3 G.

Borteboerstipend og utstyrsstipend i videregående opplæring

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, vil understreke at det er viktig å legge til rette for at alle elever skal ha lik mulighet til å ta utdanning uansett hvor de bor, og uansett økonomisk grunnlag.

Flertallet viser følgelig til budsjettforliket mellom Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, hvor borteboerstipendet økes med 20 mill. kroner, og flertallet foreslår derfor at kap. 2410 post 70 økes med 20 mill. kroner sammenlignet med regjeringens forslag. Dette medfører en økning på 1 760 kroner per elev, gitt at antallet elever er likt som i skoleåret 2019–2020.

Flertallet viser videre til budsjettforliket, der det gjøres en reduksjon på 20 mill. kroner avsatt til systemutvikling på kap. 2410 post 45.

Komiteens medlem fra Fremskrittspartiet vil understreke viktigheten av at det verdiskapende arbeidslivet får tilgang på nok kvalifisert arbeidskraft. Flere elever må velge yrkesfag, og derfor bør incentivene til dette styrkes. Videre vil dette medlem vise til viktigheten av at norsk ungdom skal ha mulighet til å ta den utdanningen de er kvalifisert for, uavhengig av sosial og økonomisk status og bosted. Dette medlem vil derfor øke utstyrsstipendet og borteboerstipendet til elever i videregående skole. Dette medlem viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der det foreslås en økning på 114 mill. kroner til utstyrsstipend og 25 mill. kroner til borteboerstipend.

Komiteens medlem fra Rødt mener det er et viktig prinsipp at utdanning skal være gratis og gi like muligheter uavhengig av foreldres inntekt. Dette er ikke tilfellet når dagens utstyrsstipend ligger langt under det reelle kostnadsnivået for nødvendig utstyr. Dette medlem deler Elevorganisasjonens bekymring for at

dette fører til store skiller mellom de som kan dekke utgiftene av egen lomme, og de som ikke har de samme ressursene. Dette medlem viser til Rødts alternative statsbudsjett, med forslag om å bevilge midler til økt utstyrsstipend.

Mange elever må eller ønsker å ta videregående skole et annet sted enn der deres foresatte bor, og må derfor bo på hybel. Dette medlem viser til høringsinnspill fra Elevorganisasjonen som påpeker at tusenvis av elever i dag så vidt har råd til husleia og er helt avhengige av enten deltidsjobb eller hjelp fra foreldre, som gjør at forskjellene mellom elevene i skolen øker. Dette medlem viser til Rødts alternative budsjett, der det foreslås å øke borteboerstipendet til 5 500 kroner.

Tilpasning av regelverk for studenter i utlandet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til Hurdalsplattformen, hvor det å fortsette og utvikle Norges utdannings- og forskningssamarbeid med Europa er et mål. Disse medlemmer viser følgelig til satsing under kap. 2410 i Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) knyttet til post 50, hvor regjeringen viderefører tilpasningen i regelverket for studenter i utlandet våren 2022 som følge av covid-19-pandemien. Dette er særlig sentralt for å sikre at norske studenter i utlandet får beholde lån og stipend selv om utdanning som normalt er stedsbasert, kan bli gjennomført digitalt.

POST 75 (NY) STUDENTPAKKE VED HØYE STRØMPRISER

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at vi har en ekstraordinær situasjon i kraftmarkedet med høye strømpriser, og at dette krever ekstraordinære tiltak. Disse medlemmer viser til sitt alternative budsjett, der det foreslås å etablere en strømpakke med målrettede kutt i strømrregningen til alle husholdninger avgrenset på husholdningsinntekt, justert for antall husholdningsmedlemmer, i tillegg til egen kompensasjon til borteboende studenter gjennom Lånekassen. Mange borteboende studenter og elever i videregående skole får denne vinteren dårligere økonomi på grunn av høyere strømrregninger. Disse medlemmer viser til sitt forslag om å tilføre Lånekassen 220 mill. kroner ekstra til en ekstra utbetaling av stipend til studenter og elever som rammes.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at regjeringen alt har lagt fram tiltak, etter vedtak fattet i forbindelse med finansdebatten 2. desember 2021:

«Stortinget ber regjeringen raskt komme tilbake til Stortinget med mulige tiltak som kan redusere den økonomiske belastningen for husholdningene på kort sikt og spesielt se på tiltak som kan avhjelpe grupper som rammes spesielt hardt av ekstraordinære høye strømpriser.»

Disse medlemmer er glade for at regjeringen har varslet at det vil komme en egen sak til Stortinget i januar vedrørende kompensasjon for høye strømpriser, herunder også for studenter.

12.2 Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022).

12.3 Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

Komiteen viser til omtalen i Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022).

13. Omtale av særlige tema

13.1 Oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre viser til at regjeringen Solberg i sitt forslag til 2022-budsjett foreslo å øke bevilgningene til langtidsplanen med til sammen 625 mill. kroner i tillegg å følge opp langtidsplanen med ytterligere 437,5 mill. kroner gjennom omprioriteringer av avsetningene i Forskningsrådet. Det betyr at regjeringen Solberg samlet sett foreslår å bruke 1 mrd. kroner på å følge opp langtidsplanen i neste års budsjett.

14. Oversikt over partienes forslag til bevilgninger/alternative statsbudsjetter på rammeområde 16

Tabellen under gir en oversikt over budsjettforslaget fra regjeringen sammenlignet med budsjettforslaget fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Videre framgår de alternative budsjettforslagene fra henholdsvis Høyre og Venstre, Fremskrittspartiet og Rødt. Endringen i tabellen er i forhold til Prop. 1 S (2021–2022) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2021–2022) og viser kapittel og post der det er endringer sammenlignet med proposisjonen.

Tabell 4.2 Forslag til bevilgninger/alternative statsbudsjetter under de respektive kapitler og poster. Avvik fra regjeringens forslag i parentes.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	A, Sp og SV	H og V	FrP	R
Utgifter rammeområde 16 (i tusen kroner)							
200		Kunnskapsdepartementet					
	1	Driftsutgifter	366 860	366 664 (-196)	366 860 (0)	316 860 (-50 000)	366 860 (0)
220		Utdanningsdirektoratet					
	1	Driftsutgifter	352 926	351 748 (-1 178)	354 126 (+1 200)	292 926 (-60 000)	352 926 (0)
221		Foreldreutvalgene for grunnopplæringen og barnehagene					
	1	Driftsutgifter	16 066	16 034 (-32)	16 066 (0)	16 066 (0)	16 066 (0)
222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester					
	1	Driftsutgifter	151 011	150 933 (-78)	151 011 (0)	151 011 (0)	156 011 (+5 000)
224		Tilskudd til freds- og menneskerettighetssentre					
	70	Freds- og menneskerettighetssentre	107 460	110 460 (+3 000)	107 460 (0)	107 460 (0)	112 460 (+5 000)
225		Tiltak i grunnopplæringen					
	1	Driftsutgifter	23 902	23 684 (-218)	23 902 (0)	23 902 (0)	23 902 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	114 780	114 774 (-6)	114 780 (0)	114 780 (0)	114 780 (0)
	63	Tilskudd til samisk i grunnopplæringen	94 733	94 733 (0)	94 733 (0)	89 733 (-5 000)	94 733 (0)
	64	Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	30 705	30 705 (0)	30 705 (0)	10 705 (-20 000)	30 705 (0)
	69	Tiltak for fullføring av videregående opplæring	832 334	832 334 (0)	718 834 (-113 500)	832 334 (0)	878 334 (+46 000)
	74	Prosjekttilskudd	6 914	6 914 (0)	6 914 (0)	6 914 (0)	26 914 (+20 000)
	75	Grunntilskudd	104 436	104 436 (0)	104 436 (0)	89 819 (-14 617)	107 436 (+3 000)
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen					
	21	Spesielle driftsutgifter	1 657 687	1 558 247 (-99 440)	1 756 567 (+98 880)	1 481 987 (-175 700)	1 489 631 (-168 056)
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 683 724	1 683 722 (-2)	1 683 724 (0)	1 683 724 (0)	1 690 080 (+6 356)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	A, Sp og SV	H og V	FrP	R
	45	Større utstyrsanskaffelser og ved- likehold	44 000	44 000 (0)	44 000 (0)	94 000 (+50 000)	44 000 (0)
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	61 919	61 919 (0)	61 919 (0)	61 919 (0)	123 838 (+61 919)
227		Tilskudd til særskilte skoler					
	63	Tilskudd til kommuner og fylkes- kommuner	44 552	44 552 (0)	44 552 (0)	15 457 (-29 095)	44 552 (0)
	78	Tilskudd	186 434	186 434 (0)	192 634 (+6 200)	186 434 (0)	186 434 (0)
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.					
	70	Frittstående grunnskoler	3 198 229	3 198 229 (0)	3 202 439 (+4 210)	3 298 189 (+99 960)	3 198 229 (0)
	71	Frittstående videregående skoler	1 740 303	1 740 303 (0)	1 740 303 (0)	1 806 943 (+66 640)	1 740 303 (0)
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring	155 354	155 354 (0)	155 354 (0)	163 854 (+8 500)	155 354 (0)
	73	Frittstående grunnskoler i utland- et	109 297	109 297 (0)	109 397 (+100)	109 297 (0)	109 297 (0)
	79	Toppidrett	79 415	79 415 (0)	79 415 (0)	114 515 (+35 100)	79 415 (0)
	82	Kapital- og husleietilskudd til friskoler	70 504	70 504 (0)	105 504 (+35 000)	105 504 (+35 000)	70 504 (0)
	84	Redusert foreldrebetaling i skole- fritidsordningen	7 200	22 200 (+15 000)	7 200 (0)	7 200 (0)	7 200 (0)
230		Statlig spesialpedagogisk støtte- system					
	1	Driftsutgifter	620 422	619 786 (-636)	620 422 (0)	620 422 (0)	666 422 (+46 000)
231		Barnehager					
	21	Spesielle driftsutgifter	516 853	531 839 (+14 986)	516 853 (0)	516 853 (0)	536 853 (+20 000)
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barne- hage	144 549	144 549 (0)	144 549 (0)	124 549 (-20 000)	144 549 (0)
240		Fagskoler					
	60	Driftstilskudd til fagskoler	1 130 826	1 130 826 (0)	1 130 826 (0)	1 180 826 (+50 000)	1 156 256 (+25 430)
242		Norges grønne fagskole – Veia					
	1	Driftsutgifter	30 853	30 843 (-10)	30 853 (0)	30 853 (0)	30 853 (0)
253		Folkehøgskoler					
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	1 039 311	1 039 311 (0)	1 039 311 (0)	989 311 (-50 000)	1 055 311 (+16 000)
254		Studieforbund mv.					
	70	Tilskudd til studieforbund	70 712	70 712 (0)	70 712 (0)	61 712 (-9 000)	70 712 (0)
256		Direktoratet for høyere utdan- ning og kompetanse					

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	A, Sp og SV	H og V	FrP	R
	1	Driftsutgifter	353 046	352 728 (-318)	363 046 (+10 000)	334 894 (-18 152)	353 046 (0)
257		Kompetanseprogrammet					
	70	Tilskudd	305 873	305 873 (0)	305 873 (0)	318 373 (+12 500)	365 873 (+60 000)
260		Universiteter og høyskoler					
	50	Statlige universiteter og høyskoler	39 356 360	39 361 248 (+4 888)	39 396 635 (+40 275)	38 637 489 (-718 871)	39 583 860 (+227 500)
	70	Private høyskoler	2 076 647	2 076 647 (0)	2 078 282 (+1 635)	2 076 647 (0)	2 076 647 (0)
270		Studentvelferd					
	74	Tilskudd til velferdsarbeid mv.	106 588	106 588 (0)	126 588 (+20 000)	106 588 (0)	106 588 (0)
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger	959 158	959 158 (0)	959 158 (0)	977 658 (+18 500)	1 054 641 (+95 483)
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen					
	1	Driftsutgifter	162 683	162 569 (-114)	167 683 (+5 000)	162 683 (0)	162 683 (0)
272		Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning					
	51	Tiltak for internasjonalisering	113 562	113 562 (0)	121 062 (+7 500)	113 562 (0)	113 562 (0)
	52	Tiltak for høyere utdanning	353 119	359 119 (+6 000)	319 334 (-33 785)	303 119 (-50 000)	386 119 (+33 000)
	71	Tilskudd til tiltak for internasjonalisering	122 395	122 395 (0)	129 895 (+7 500)	122 395 (0)	122 395 (0)
	72	Tilskudd til tiltak for høyere utdanning	116 817	116 817 (0)	126 817 (+10 000)	116 817 (0)	116 817 (0)
273		Kunnskapssektorens tjenesteleverandør					
	50	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	179 152	179 008 (-144)	179 152 (0)	179 152 (0)	179 152 (0)
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning					
	21	Spesielle driftsutgifter	143 432	143 290 (-142)	143 432 (0)	143 432 (0)	143 432 (0)
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene					
	1	Driftsutgifter	19 839	19 823 (-16)	19 839 (0)	19 839 (0)	19 839 (0)
285		Norges forskningsråd					
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 708 476	1 708 476 (0)	1 708 476 (0)	1 758 476 (+50 000)	1 708 476 (0)
	53	Sektorovergripende og strategiske satsinger	1 885 508	1 885 508 (0)	1 885 508 (0)	1 785 508 (-100 000)	1 885 508 (0)
	55	Virksomhetskostnader	783 837	782 233 (-1 604)	785 937 (+2 100)	783 837 (0)	783 837 (0)
286		Regionale forskningsfond					
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	159 012	159 012 (0)	159 012 (0)	139 012 (-20 000)	179 012 (+20 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	A, Sp og SV	H og V	FrP	R
920		Norges forskningsråd					
	50	Tilskudd til næringsrettet forskning	1 777 800	1 777 800 (0)	1 777 800 (0)	1 887 800 (+110 000)	1 777 800 (0)
	51	Tilskudd til marin forskning	445 450	445 450 (0)	460 450 (+15 000)	460 450 (+15 000)	445 450 (0)
923		Havforskningsinstituttet					
	1	Driftsutgifter	603 000	602 286 (-714)	603 000 (0)	603 000 (0)	603 000 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	433 400	433 144 (-256)	433 400 (0)	433 400 (0)	433 400 (0)
	22	Fiskeriforskning og -overvåking	200 300	200 300 (0)	200 300 (0)	200 300 (0)	240 300 (+40 000)
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy					
	1	Driftsutgifter	182 200	182 012 (-188)	182 200 (0)	182 200 (0)	182 200 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	186 400	186 298 (-102)	186 400 (0)	186 400 (0)	236 400 (+50 000)
1137		Forskning og innovasjon					
	51	Grunnbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	195 298	195 046 (-252)	195 298 (0)	195 298 (0)	195 298 (0)
2410		Statens lånekasse for utdanning					
	1	Driftsutgifter	407 272	407 192 (-80)	407 272 (0)	386 909 (-20 363)	407 272 (0)
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	28 162	8 162 (-20 000)	28 162 (0)	28 162 (0)	28 162 (0)
	50	Avsetning til utdanningsstipend	8 346 941	8 346 941 (0)	8 345 502 (-1 439)	8 608 966 (+262 025)	8 701 041 (+354 100)
	70	Utdanningsstipend	3 743 822	3 763 822 (+20 000)	3 743 822 (0)	3 882 822 (+139 000)	3 902 522 (+158 700)
	72	Rentestøtte	1 346 441	1 346 441 (0)	1 346 422 (-19)	1 346 441 (0)	1 346 441 (0)
	75	Kompensasjon for høy strømpris	0	0 (0)	220 000 (+220 000)	0 (0)	0 (0)
		Sum utgifter rammeområde 16	92 081 695	92 019 843 (-61 852)	92 417 552 (+335 857)	91 673 122 (-408 573)	93 207 127 (+1 125 432)

Inntekter rammeområde 16 (i tusen kroner)

3225		Tiltak i grunnopplæringen					
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	11 201	11 201 (0)	11 201 (0)	11 201 (0)	0 (-11 201)
3923		Havforskningsinstituttet					
	1	Oppdragsinntekter	446 780	446 430 (-350)	446 780 (0)	446 780 (0)	446 780 (0)
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy					
	1	Oppdragsinntekter	186 230	186 094 (-136)	186 230 (0)	186 230 (0)	186 230 (0)

Kap.	Post Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	A, Sp og SV	H og V	FrP	R
5617	Renter fra Statens lånekasse for utdanning					
	80 Renter	4 795 128	4 795 128 (0)	4 795 109 (-19)	4 795 128 (0)	4 795 128 (0)
	Sum inntekter rammeområde 16	5 629 220	5 628 734 (-486)	5 629 201 (-19)	5 629 220 (0)	5 618 019 (-11 201)
	Sum netto rammeområde 16	86 452 475	86 391 109 (-61 366)	86 788 351 (+335 876)	86 043 902 (-408 573)	87 589 108 (+1 136 633)

15. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Rammeområde 16 (Utdanning og forskning)

I

På statsbudsjettet for 2022 bevilges under:

Kap.	Post Formål	Kroner	Kroner
		Utgifter	
200	Kunnskapsdepartementet		
	1 Driftsutgifter	366 664 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	16 500 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 170 000	
201	Analyse og kunnskapsgrunnlag		
	21 Spesielle driftsutgifter	261 361 000	
220	Utdanningsdirektoratet		
	1 Driftsutgifter	351 748 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	200 805 000	
	70 Tilskudd til læremidler mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	74 700 000	
221	Foreldreutvalgene for grunnsopplæringen og barnehagene		
	1 Driftsutgifter	16 034 000	
222	Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	1 Driftsutgifter	150 933 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	2 067 000	
224	Tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre		
	70 Freds- og menneskerettighetsentre	110 460 000	
	71 Det europeiske Wergelandsenteret	11 672 000	
225	Tiltak i grunnsopplæringen		
	1 Driftsutgifter	23 684 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	114 774 000	
	60 Tilskudd til landslinjer	247 269 000	
	63 Tilskudd til samisk i grunnsopplæringen, <i>kan overføres</i>	94 733 000	
	64 Tilskudd til opplæring av barn og unge som søker opphold i Norge	30 705 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	65	Rentekompensasjon for skole- og svømmeanlegg, <i>kan overføres</i>	128 796 000	
	66	Tilskudd til skoleturer i forbindelse med handlingsplan mot antisemittisme	15 477 000	
	67	Tilskudd til opplæring i kvensk eller finsk	9 154 000	
	68	Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen	310 689 000	
	69	Tiltak for fullføring av videregående opplæring	832 334 000	
	74	Prosjekttilskudd	6 914 000	
	75	Grunntilskudd	104 436 000	
226		Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 558 247 000	
	22	Videreutdanning for lærere og skoleledere	1 683 722 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	44 000 000	
	61	Tilskuddsordning til veiledning for nyutdannede nytilsatte lærere	61 919 000	
	64	Programfinansiering av 0–24-samarbeidet	41 583 000	
	71	Tilskudd til vitensentre	94 651 000	
227		Tilskudd til særskilte skoler		
	63	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner	44 552 000	
	78	Tilskudd	186 434 000	
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.		
	70	Frittstående grunnskoler, <i>overslagsbevilgning</i>	3 198 229 000	
	71	Frittstående videregående skoler, <i>overslagsbevilgning</i> .	1 740 303 000	
	72	Diverse skoler som gir yrkesrettet opplæring, <i>overslagsbevilgning</i>	155 354 000	
	73	Frittstående grunnskoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	109 297 000	
	74	Frittstående videregående skoler i utlandet, <i>overslagsbevilgning</i>	13 335 000	
	75	Frittstående skoler for funksjonshemmede elever, <i>overslagsbevilgning</i>	401 325 000	
	76	Andre frittstående skoler, <i>overslagsbevilgning</i>	60 813 000	
	77	Den tysk-norske skolen i Oslo, <i>overslagsbevilgning</i>	30 309 000	
	78	Kompletterende undervisning	25 416 000	
	79	Toppidrett	79 415 000	
	81	Elevutveksling til utlandet	2 247 000	
	82	Kapital- og husleietilskudd til friskoler	70 504 000	
	84	Redusert foreldrebetaling i skolefritidsordningen	22 200 000	
230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Driftsutgifter	619 786 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	25 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 910 000	
231		Barnehager		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	531 839 000	
	63	Tilskudd til tiltak for å styrke den norskspråklige utviklingen for minoritetsspråklige barn i barnehage	144 549 000	
	66	Tilskudd til økt barnehagedeltakelse for minoritetsspråklige barn	17 342 000	
	70	Tilskudd til svømming i barnehagene	72 233 000	
240		Fagskoler		
	60	Driftstilskudd til fagskoler	1 130 826 000	
	61	Utviklingsmidler til fagskoler, <i>kan overføres</i>	50 701 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
241		Felles tiltak for fagskoler		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	22 754 000	
242		Norges grønne fagskole – Vea		
	1	Driftsutgifter	30 843 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	1 338 000	
251		22. juli-senteret		
	1	Driftsutgifter	17 695 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	10 000 000	
253		Folkehøgskoler		
	70	Tilskudd til folkehøgskoler	1 039 311 000	
	71	Tilskudd til Folkehøgskolerådet	5 693 000	
	72	Tilskudd til Nordiska folkhøgskolan	726 000	
254		Studieforbund mv.		
	70	Tilskudd til studieforbund	70 712 000	
	73	Tilskudd til voksenopplæringsorganisasjoner	3 601 000	
256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Driftsutgifter	352 728 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	11 931 000	
257		Kompetanseprogrammet		
	21	Spesielle driftsutgifter	7 250 000	
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	305 873 000	
258		Tiltak for livslang læring		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	148 424 000	
260		Universiteter og høyskoler		
	50	Statlige universiteter og høyskoler	39 361 248 000	
	70	Private høyskoler	2 076 647 000	
270		Studentvelferd		
	74	Tilskudd til velferdsarbeid mv.	106 588 000	
	75	Tilskudd til bygging av studentboliger, <i>kan overføres</i> ...	959 158 000	
271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Driftsutgifter	162 569 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 000 000	
272		Tiltak for internasjonalisering og høyere utdanning		
	51	Tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 71</i>	113 562 000	
	52	Tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 72</i>	359 119 000	
	71	Tilskudd til tiltak for internasjonalisering, <i>kan overføres, kan nyttes under post 51</i>	122 395 000	
	72	Tilskudd til tiltak for høyere utdanning, <i>kan overføres, kan nyttes under post 52</i>	116 817 000	
273		Kunnskapssektorens tjenesteleverandør		
	50	Kunnskapssektorens tjenesteleverandør	179 008 000	
274		Universitetssenteret på Svalbard		
	70	Tilskudd til Universitetssenteret på Svalbard	158 265 000	
275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70</i>	143 290 000	
	70	Tilskudd, <i>kan nyttes under post 21</i>	82 073 000	
284		De nasjonale forskningsetiske komiteene		
	1	Driftsutgifter	19 823 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
285		Norges forskningsråd		
	52	Langsiktig, grunnleggende forskning	1 708 476 000	
	53	Sektorovergripende og strategiske satsinger	1 885 508 000	
	54	Forskningsinfrastruktur av nasjonal, strategisk interesse	765 607 000	
	55	Virksomhetskostnader	782 233 000	
286		Regionale forskningsfond		
	60	Regionale forskningsfond, tilskudd til forskning	159 012 000	
287		Grunnbevilgning til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter		
	57	Grunnbevilgninger til samfunnsvitenskapelige forskningsinstitutter	228 426 000	
288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	21	Spesielle driftsutgifter	53 307 000	
	72	Internasjonale grunnforskningsorganisasjoner	299 268 000	
	73	EUs rammeprogram for forskning og innovasjon	3 310 007 000	
	74	EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett	607 032 000	
	75	UNESCO-kontingent	22 556 000	
	76	UNESCO-formål	4 350 000	
289		Vitenskapelige priser		
	51	Holbergprisen	17 492 000	
	71	Abelprisen	17 011 000	
	72	Kavliprisen	11 635 000	
920		Norges forskningsråd		
	50	Tilskudd til næringsrettet forskning	1 777 800 000	
	51	Tilskudd til marin forskning	445 450 000	
923		Havforskningsinstituttet		
	1	Driftsutgifter	602 286 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	433 144 000	
	22	Fiskeriforskning og -overvåking, <i>kan overføres</i>	200 300 000	
926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Driftsutgifter	182 012 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	186 298 000	
928		Annen marin forskning og utvikling		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	25 200 000	
	50	Tilskudd til Veterinærinstituttet	70 550 000	
	72	Tilskudd til Nofima AS	96 900 000	
1137		Forskning og innovasjon		
	50	Forskningsaktivitet, Norges forskningsråd	216 290 000	
	51	Grunnbevilgninger m.m., Norges forskningsråd	195 046 000	
	54	Næringsrettet matforskning m.m.	175 000 000	
	70	Innovasjonsaktivitet m.m., <i>kan overføres</i>	3 000 000	
2410		Statens lånekasse for utdanning		
	1	Driftsutgifter	407 192 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres, kan nyttes under post 1</i>	8 162 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i> ..	8 346 941 000	
	70	Utdanningsstipend, <i>overslagsbevilgning</i>	3 763 822 000	
	71	Andre stipend, <i>overslagsbevilgning</i>	660 491 000	
	72	Rentestøtte, <i>overslagsbevilgning</i>	1 346 441 000	
	73	Avskrivninger, <i>overslagsbevilgning</i>	885 537 000	
	74	Tap på utlån	415 500 000	
Totale utgifter			92 019 843 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Inntekter				
3220		Utdanningsdirektoratet		
	1	Inntekter ved oppdrag	2 406 000	
3222		Statlige skoler og fjernundervisningstjenester		
	2	Salgsinntekter mv.	21 040 000	
3225		Tiltak i grunnpopl�ringen		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	11 201 000	
3230		Statlig spesialpedagogisk støttesystem		
	1	Inntekter ved oppdrag	25 000 000	
	2	Salgsinntekter mv.	7 295 000	
3242		Norges grønne fagskole – Vea		
	2	Salgsinntekter mv.	5 108 000	
	61	Refusjon fra fylkeskommuner	1 341 000	
3256		Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 824 000	
	2	Salgsinntekter mv.	396 000	
3271		Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen		
	1	Inntekter ved oppdrag	4 000 000	
	2	Salgsinntekter mv.	646 000	
3275		Tiltak for høyere utdanning og forskning		
	1	Inntekter ved oppdrag	10 000	
3288		Internasjonale samarbeidstiltak		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	17 441 000	
3923		Havforskningsinstituttet		
	1	Oppdragsinntekter	446 430 000	
3926		Havforskningsinstituttet, forskningsfartøy		
	1	Oppdragsinntekter	186 094 000	
5310		Statens l�nekassee for utdanning		
	4	Refusjon av ODA-godkjente utgifter	6 300 000	
	29	Termingebyrer	1 161 000	
	89	Purregebyrer	92 913 000	
5617		Renter fra Statens l�nekassee for utdanning		
	80	Renter	4 795 128 000	
Totale inntekter			5 628 734 000	

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 200 post 1	kap. 3200 post 2
kap. 220 post 1	kap. 3220 post 2
kap. 222 post 1	kap. 3222 post 2
kap. 230 post 1	kap. 3230 post 2
kap. 242 post 1	kap. 3242 post 2 og 61
kap. 256 post 1	kap. 3256 post 2
kap. 271 post 1	kap. 3271 post 2

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningene til oppdragsvirksomhet på 21-postene mot tilsvarende merinntekter.

3. avhende fast eiendom, jf. Instruks om avhending av statlig eiendom mv., og bruke inntekter fra salg av eiendommer ved de selvforvaltende universitetene til kjøp, vedlikehold og bygging av andre lokaler til undervisnings- og forskningsformål ved den samme virksomheten.
4. gi Norges forskningsråd fullmakt til å kjøpe og avhende eiendommer. Salgsinntektene blir ført til eiendomsfondet til Norges forskningsråd.

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
220	Utdanningsdirektoratet	
	70 Tilskudd til læremidler mv.	67 mill. kroner
226	Kvalitetsutvikling i grunnopplæringen	
	21 Spesielle driftsutgifter	35 mill. kroner
	22 Videreutdanning for lærere og skoleledere	237 mill. kroner
270	Studentvelferd	
	75 Tilskudd til bygging av studentboliger	895,5 mill. kroner

2. gi tilsagn om å utbetale 20 pst. av tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen over kap. 225 Tiltak i grunnopplæringen, post 68 Tilskudd til opplæring i kriminalomsorgen påfølgende budsjettår, når endelig regnskap foreligger.
3. gi tilsagn om å utbetale utdanningsstøtte for første halvår 2023 (andre halvdel av undervisningsåret 2022–2023) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2022 (første halvdel av undervisningsåret 2022–2023), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, postene 70 Utdanningsstipend, 71 Andre stipend, 72 Rentestøtte og 90 Økt lån og rentegjeld samt kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning, post 80 Renter.
4. gi tilsagn om å omgjøre lån til stipend første halvår 2023 (andre halvdel av undervisningsåret 2022–2023) etter de satsene som blir fastsatt for andre halvår 2022 (første halvdel av undervisningsåret 2022–2023), jf. kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning, post 50 Avsetning til utdanningsstipend.

IV

Kostnadsrammer Blått bygg ved Nord universitet

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan starte opp byggeprosjektet Blått bygg ved Nord universitet innenfor en kostnadsramme på 575 mill. kroner.

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får fullmakt til å starte opp brukerutstyrsprosjektet til Blått bygg innenfor en kostnadsramme på 120 mill. kroner, og til å inngå forpliktelser for senere budsjettår innenfor kostnadsrammen.

V

Kostnadsrammer 22. juli-senteret

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan starte opp byggeprosjektet for et nytt 22. juli-senter innenfor en kostnadsramme på 483 mill. kroner.

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får fullmakt til å gjennomføre et prosjekt for inventar og brukerutstyr og til å etablere utstilling innenfor en kostnadsramme på 82 mill. kroner, og til å inngå forpliktelser for senere budsjettår innenfor kostnadsrammen.

VI

Kostnadsramme samlokalisert nybygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteatret Beaivvås i Kautokeino

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får fullmakt til å starte opp prosjektet samlokalisert nybygg for Samisk videregående skole og reindriftsskole og det samiske nasjonalteatret Beaivvås i Kautokeino innenfor en kostnadsramme på 485

mill. kroner. Rammen inkluderer midler til både bygg og brukerutstyr, og prosjektet skal gjennomføres innenfor absolutte økonomiske rammer (prinsippet om design-to-cost).

VII

Oppdaterte kostnadsrammer Livsvitenskapsbygget ved UiO

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får fullmakt til å fortsette byggeprosjektet med Livsvitenskapsbygget ved UiO innenfor en kostnadsramme på 11 974 mill. kroner.

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 får fullmakt til å starte opp brukerutstyrprosjektet til UiOs del av Livsvitenskapsbygget innenfor en kostnadsramme på 1 198 mill. kroner, og til å inngå forpliktelser for senere budsjettår innenfor kostnadsrammen.

VIII

Gebyr for privatisteksamen

Stortinget samtykker i at privatister som melder seg opp til eksamen, og kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale et gebyr per prøve. Gebyret skal betales til fylkeskommunen. Privatister som melder seg opp til eksamen, skal betale 1 217 kroner dersom privatisten ikke har prøvd seg i faget tidligere som privatist eller elev, og 2 435 kroner ved forbedringsprøver. Kandidater som melder seg opp til fag-/svenneprøver etter opplæringslova § 3-5, skal betale 1 037 kroner per prøve dersom kandidaten ikke har gått opp tidligere, og 2 080 kroner ved senere forsøk.

IX

Fullmakt for universitet og høyskoler til å delta i selskap

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan gi universitet og høyskoler fullmakt til å:

1. opprette nye selskap og delta i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
2. bruke overskudd av oppdragsvirksomhet til kapitalinnskudd ved opprettelse av nye selskap eller ved deltagelse i selskap som er av faglig interesse for virksomheten.
3. bruke utbytte fra selskap som virksomheten har kjøpt aksjer i eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.
4. bruke inntekt fra salg av aksjer i selskap som virksomheten har ervervet med overskudd fra oppdragsvirksomhet eller etter fullmakt forvalter, til drift av virksomheten eller til kapitalinnskudd.

X

Foreldrebetaling i barnehage

Stortinget samtykker i at:

1. maksimalgrensen for foreldrebetaling for et hel-dags ordinært barnehetilbud blir fastsatt til 3 315 kroner per måned fra 1. januar 2022 og 3 050 kroner per måned fra 1. august 2022, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 1. Samlet foreldrebetaling per år for 2022 fastsettes til 35 140 kroner.
2. inntektsgrensen for fritak i foreldrebetalingen i barnehage for 20 timer settes til 598 825 kroner per år fra 1. august 2022, jf. forskrift 16. desember 2005 nr. 1478 om foreldrebetaling i barnehager § 3.

XI

Fullmakt til postering mot mellomværendet med statskassen

Stortinget samtykker i at Kunnskapsdepartementet i 2022 kan gi Statens lånekasse for utdanning fullmakt til å inntektsføre utestående midler mot Konverteringsfondet i samme periode som konvertering av lån til stipend blir gjort, og mot Lånekassens mellomværende med statskassen. Mellomværendet utlignes i påfølgende periode når oppgjøret blir overført fra Konverteringsfondet.

XII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 923 post 21	kap. 3923 post 1
kap. 926 post 21	kap. 3926 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

2. overskride bevilgningen under kap. 923 post 22, slik at summen av overskridelser under kap. 917 post

22, kap. 919 post 76 og kap. 923 post 22 tilsvarer merinntekter under kap. 5574 post 74.

XIII

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og fiskeridepartementet i 2022 kan gi tilsagn om tilskudd ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post Betegnelse	Samlet ramme
920	Norges forskningsråd	
	50 Tilskudd til næringsrettet forskning	21 mill. kroner

XIV

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Landbruks- og matdepartementet i 2022 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1137 post 54	kap. 5576 post 70

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 13. desember 2021

Hege Bae Nyholt

leder og ordf. for kap. 200, 201, 220, 221, 928
og 3220

Jorodd Asphjell

ordf. for kap. 254, 256 og 3256

Maren Grøthe

ordf. for kap. 253 og 287

Himanshu Gulati

ordf. for kap. 258, 2410, 5310 og 5617

Margret Hagerup

ordf. for kap. 257, 273, 288 og 3288

Kari-Anne Jønnes

ordf. for kap. 231, 240, 241, 271, 272, 275, 920,
3271 og 3275

Øystein Mathisen

ordf. for kap. 227 og 228

Abid Raja

ordf. for kap. 285

Jan Tore Sanner

ordf. for kap. 225, 251 og 274

Lise Selnes

ordf. for kap. 260, 270, 289, 923, 926, 3923 og 3926

Marit Knutsdatter Strand

ordf. for kap. 226, 242, 286, 1137 og 3242

Freddy André Øvstegård

ordf. for kap. 222, 224, 230, 284, 3222 og 3230

VEDLEGG

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Statsråden

Stortingets presidentskap
Ekspedisjonskontoret
Karl Johansgt. 22
0026 OSLO Stortinget
Karl Johansgate 22
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/5497-1

4. november 2021

Statsbudsjettet 2022 – rettebrev

I tabell 4.26 «Øyremerkte tilskot gjennom Noregs forskingsråd» på side 218 i Prop. 1 S (2021–2022) for Kunnskapsdepartementet skulle overskriften i høyre kolonne vært «Forslag 2022», ikke «Forslag 2021». Tabellen ellers er riktig.

Med hilsen

Ola Borten Moe

